

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

VANESA ČERMELJ

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

MAGISTRSKO DELO

ANALIZA KRITERIJEV ZA OCENO KAKOVOSTI RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Ljubljana, oktober 2011

VANESA ČERMELJ

IZJAVA

Študentka Vanesa Čermelj izjavljam, da sem avtorica tega magistrskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. Slavke Kavčič, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 OBLIKOVANJE IN POMEN RAČUNOVODSKIH INFORMACIJ.....	4
1.1 Opredelitev računovodstva.....	4
1.2 Oblikovanje računovodskih informacij	6
1.3 Pravne podlage za računovodenje	9
1.3.1 Zakon o gospodarskih družbah	10
1.3.2 Mednarodni standardi računovodskega poročanja	13
1.3.3 Slovenski računovodski standardi	14
1.3.4 Kodeks poklicne etike računovodje	14
1.4 Sestavljanje računovodskih izkazov za potrebe poročanja	15
1.4.1 Namen računovodskih izkazov	15
1.4.2 Letno poročilo	17
1.4.3 Značilnosti računovodskih izkazov	21
1.5 Uporabniki računovodskih izkazov in njihove potrebe po informacijah	24
1.5.1 Računovodske informacije za državo in njene organe.....	24
1.5.2 Računovodske informacije za druge zunanje uporabnike.....	28
1.5.3 Računovodske informacije za notranje uporabnike	30
1.6 Opravljanje računovodske dejavnosti podjetja	32
2 ZUNANJE IZVAJANJE (angl. OUTSOURCING) RAČUNOVODENJA	34
2.1 Računovodski servisi.....	35
2.2 Kakovost računovodskih servisov	36
2.2.1 Strokovnost.....	37
2.2.2 Odgovornost in zaupanje.....	38
2.2.3 Osebne lastnosti računovodskih delavcev	40
2.2.4 Širok spekter strank.....	41
2.2.5 Pestrost ponudbe	42
2.2.6 Sodoben informacijski sistem za pretok informacij	43
2.2.7 Obveščanje strank o zakonskih spremembah in njihovo izobraževanje	43
2.2.8 Primerna cena	44
2.3 Organiziranost računovodske dejavnosti	45
3 ANALIZA KAKOVOSTI RAČUNOVODSKIH SERVISOV	47

3.1 Predstavitev zajetih primerov	47
3.1.1 Predstavitev podjetij, zajetih v raziskavo	47
3.1.2 Predstavitev računovodskih servisov, zajetih v raziskavo	49
3.2 Predstavitev rezultatov raziskave	55
3.2.1 Dejavniki izbire računovodskega servisa	55
3.2.2 Zadovoljstvo podjetij z izbranim računovodskim servisom	57
3.2.3 Storitve, ki jih računovodski servisi opravljajo za svoje komitente.....	58
3.2.4 Analiza kriterijev za oceno kakovosti računovodskih servisov	61
3.2.5 Poznavanje Predloga zakona o računovodski dejavnosti	66
SKLEP	68
LITERATURA IN VIRI	70
PRILOGE	

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število oseb s pridobljenim nazivom računovodja oziroma preizkušeni računovodja v Sloveniji v letih 2006–2010	53
Tabela 2: Povprečne vrednosti pomembnosti dejavnikov izbire računovodskega servisa, vrednosti t - testa in stopnje značilnosti za obe skupini	56
Tabela 3: Število in delež ponujenih in koriščenih storitev računovodenja.....	59
Tabela 4: Povprečne vrednosti izbranih kriterijev za oceno računovodje, vrednosti t - testa in stopnje značilnosti za obe skupini	62
Tabela 5: Povprečne vrednosti izbranih kriterijev za oceno računovodskega servisa, vrednosti t - testa in stopnje značilnosti za obe skupini	64
Tabela 6: Povprečne vrednosti pomembnosti izpolnjevanja kriterijev za vodjo računovodskega servisa, vrednosti t - testa in stopnje značilnosti za obe skupini	67

KAZALO SLIK

Slika 1: Razvojne faze nalog, ki jih je prevzemal nosilec računovodske stroke.....	5
Slika 2: Sestava poslovnega sistema	7
Slika 3: Koraki v knjigovodskem procesu	8
Slika 4: Pot do uspešnosti.....	38
Slika 5: Dejavnost podjetij glede na organizacijsko obliko podjetja	48
Slika 6: Število zaposlencev v podjetjih glede na organizacijsko obliko podjetja.....	48
Slika 7: Delež zaposlencev po stopnji izobrazbe glede na število zaposlencev v računovodskem servisu	51
Slika 8: Delež zaposlencev po stopnji izobrazbe glede na število let delovanja računovodskega servisa.....	52
Slika 9: Delež in organizacijska oblika strank glede na število zaposlencev v računovodskem servisu.....	54
Slika 10: Obseg uporabe storitev računovodskega servisa glede na število zaposlencev v podjetju.....	60
Slika 11: Obseg ponudbe storitev računovodskih servisov glede na število zaposlencev v računovodskem servisu	61

UVOD

Problematika magistrskega dela

Stereotip, da je računovodstvo dolgočasno, že dolgo ne velja več, razen za tiste, ki so jim dolgočasne tudi številke. V današnjih časih se z računovodstvom srečujemo na vsakem koraku, le da se tega ne zavedamo. Mogoče bi lahko rekli, da je malo bolj dolgočasno zbiranje in urejevanje podatkov, ko pa so podatki prikazani v računovodskih izkazih, dolgčas zamenja pestrost števil. Za ta trenutek bi lahko rekli, da številke spregovorijo. To je trenutek, ko računovodstvo nastopi kot celovita veda, ki zahteva sposobnosti zrele presoje, logičnega mišljenja in dobrega razumevanja situacije (Lončar, 2009, str. 5).

Računovodstvo je proces oblikovanja informacij. Le-te lahko vplivajo na odločanje tako znotraj podjetja kot tudi v širšem družbeno-gospodarskem okolju. Zaradi vplivanja na odločanje vseh pravnih in fizičnih oseb v družbi predstavlja računovodstvo eno izmed najvplivnejših družbenih dejavnosti ter kot tako vpliva na večino gospodarskih, družbenih in političnih odločitev (Bebbington, Gray & Laughlin, 2001, str. 5).

Po zakonodaji mora imeti vsako podjetje urejeno računovodstvo, ki zagotavlja uporabnikom minimalne, predpisane računovodske informacije. Za uspešno poslovanje podjetja je bistvenega pomena, da ustrezni uporabniki prejmejo prave informacije, v zadovoljivem obsegu in pravem času.

Za mnoga, predvsem manjša podjetja predstavlja računovodstvo nujno zlo njihovega poslovanja. Prepričana so, da je računovodstvo potrebno le za zadostitev vseh zahtev države in njenih institucij ter je zato zanje postranskega pomena. Vendar so računovodski izkazi, ki vsebujejo informacije o podjetju, namenjeni različnim uporabnikom, in če podjetja ne poznajo njihove vsebine, zelo težko verodostojno razlagajo njihovo vsebino tudi drugim, ki so zanj zainteresirani. Večja podjetja pa se bolj zavedajo pomena računovodskih informacij pri sprejemanju odločitev in izvajanju svojih nalog. Z razumevanjem in uporabo računovodskih informacij lahko bistveno prispevajo k uspešnosti podjetja. Zaradi velikega pomena, ki ga ima računovodstvo v poslovnem svetu, bi moral vsak podjetnik poskušati razumeti vsebino računovodskih informacij, da bi lahko uspešno komuniciral s svojimi deležniki.

Vsako podjetje se samo odloča o tem, ali bo vodenje računovodstva organiziralo znotraj podjetja ali bo to pomembno opravilo zaupalo zunanjim izvajalcem, ki so se v Sloveniji uveljavili pod imenom računovodski servisi. Velika podjetja imajo običajno organizirano svoje lastno računovodstvo, večji del majhnih pa prepusti tovrstno opravilo računovodskim servisom. Zaupanje računovodstva zunanjim izvajalcem je največkrat posledica omejenih kadrovskih zmogljivosti, nepoznavanja stroke in optimizacije stroškov znotraj podjetja.

Ne glede na to, ali ima podjetje urejeno svoje lastno računovodstvo ali ga prenese iz podjetja v računovodski servis, se njegova naloga in namen ne spremenita. Naloga računovodstva je oblikovanje informacij za potrebe upravljanja, poslovanja in izvajanja v okviru poslovne celote ter za potrebe zunanjih uporabnikov, da bi gospodarsko čim bolj smotrno poslovali ter ohranjali in povečevali kapital (Kodeks računovodskih načel, 1998). Namen računovodstva pa je s temi informacijami koristiti različnim uporabnikom pri njihovem odločanju.

Ali računovodstvo izpolnjuje vse pričakovane naloge, je odvisno od njegove kakovosti. Oblikovane informacije morajo biti kakovostne, saj lahko podjetja le na podlagi takih informacij sprejemajo najboljše odločitve. Kakovostne informacije olajšajo in izboljšajo odločanje, ki vodi k doseganju zastavljenih ciljev podjetja, ter kot take sodijo med najpomembnejše dejavnike uspešnosti poslovanja.

Če želimo podati oceno kakovosti računovodstva, moramo postaviti določena merila. V magistrskem delu se osredotočamo na kakovost zunanjih izvajalcev računovodskih storitev, tako imenovanih računovodskih servisov, ki zaradi velikega števila manjših podjetij postajajo vse bolj konkurenčni. Posledično pa zaradi boja s konkurenco pogosto pozabljajo na kakovostno opravljanje storitev in med seboj konkurirajo s ceno namesto s kakovostjo. V magistrskem delu z anketnim vprašalnikom, poslanim računovodskim servisom in njihovim strankam, poskušamo ugotoviti stanje ter podati oceno kakovosti računovodij in računovodskih servisov na podlagi več meril, med katerimi sta prav gotovo najpomembnejši strokovnost in neoporečnost zaposlencev v računovodskih servisih. Predpostavljamo, da h kakovostno opravljeni računovodski storitvi največ pripomoreta znanje in strokovna usposobljenost izvajalca, posledično pa kakovostno opravljena računovodska storitev pripomore k uspešnemu poslovanju stranke.

Ker ugotavljamo stanje kakovosti računovodskih servisov z dveh strani: računovodskih servisov in njihovih strank, je temeljna teza magistrskega dela, da je povprečna ocena kakovosti računovodij in računovodskih servisov pri samoocenjevanju višja kot pri podani oceni njihovih strank. Poleg temeljne postavljamo še dve tezi, in sicer:

- podjetja in računovodski servisi pripisujejo dejavnikom, na podlagi katerih se podjetja odločajo, kateri računovodski servis izbrati, različen pomen; ter
- podjetja imajo drugačna pričakovanja kot računovodski servisi glede kriterijev, ki naj bi jih izpolnjeval vodja računovodskega servisa.

Namen in cilji magistrskega dela

Namen magistrskega dela je z uporabo teoretičnih spoznanj in analizo ankete o kakovosti računovodskih servisov podati usmeritve računovodskim servisom, na katerih področjih morajo izboljšati poslovanje, da bodo dosegali konkurenčno prednost: ponudba kakovostnih storitev po primerni ceni.

Cilji magistrskega dela so:

- opredeliti računovodske pojme, in sicer podati definicijo računovodstva in oblikovanja računovodskih informacij za različne uporabnike, opredeliti kakovost računovodskih informacij, računovodska poročila, pravne podlage za izvajanje računovodenja ter možnosti opravljanja računovodske dejavnosti podjetja;
- opredeliti zunanje izvajanje, podati razloge za njegovo uvedbo ter prednosti in slabosti zunanjega izvajanja računovodstva;
- predstaviti dejavnost računovodskih servisov v Sloveniji od njenih začetkov do danes;
- opredeliti kriterije za oceno kakovosti računovodskih servisov;
- z analizo ankete, opravljene med slovenskimi računovodskimi servisi in njihovimi strankami, ugotoviti, ali se kaže zainteresiranost za sprejetje zakona, ki bi urejal področje delovanja računovodskih servisov;
- z analizo ankete, opravljene med slovenskimi računovodskimi servisi in njihovimi strankami, ugotoviti, katerim dejavnikom dajejo podjetja pri izbiri računovodskega servisa prednost;
- z analizo ankete, opravljene med slovenskimi računovodskimi servisi in njihovimi strankami, ugotoviti, katera merila bi moral izpolnjevati vodja računovodskega servisa;
- z analizo ankete, opravljene med slovenskimi računovodskimi servisi in njihovimi strankami, ugotoviti ocene kakovosti računovodskih servisov ter primerjati ocene računovodskih servisov z ocenami njihovih strank.

Uporabljene metode magistrskega dela

Podatke za teoretično proučevanje in spoznavanje računovodstva in računovodskih servisov smo pridobili iz razpoložljivih virov v knjižnicah. Uporabljena je domača in tuja literatura, članki v konferenčnih zbornikih in strokovnih revijah ter članki, pridobljeni na spletnih straneh. V teoretičnem delu je uporabljen deskriptivni pristop, na podlagi katerega so opisana določena spoznanja in ugotovitve. Poleg tega je uporabljena tudi metoda komparacije za primerjave različnih trditev in stališč avtorjev. V raziskovalnem delu je uporabljen empirični pristop. Izvedena je bila raziskava, ki je temeljila na dveh strukturiranih anketnih vprašalnikih. Podatke, pridobljene z raziskavo, obravnavamo z različnimi statističnimi metodami, predvsem z razvrščanjem v skupine. Na podlagi podatkov, ki smo jih pridobili z raziskavo, uporabljamo induktivno sklepanje. Temeljno tezo preverjamo z dveh strani. Z anketnim vprašalnikom med podjetji, uporabniki storitev računovodskih servisov, smo dobili ocene kakovosti njihovih računovodij oziroma izbranih računovodskih servisov. Dobljene podatke primerjamo s podatki, ki smo jih pridobili z anketo med računovodskimi servisi. Primerjavo rezultatov obeh strani uporabljamo za potrditev oziroma zavrnitev predstavljenih tez.

Anketna vprašalnika smo oblikovali s programom eSurveysPro ter ju po elektronski pošti poslali računovodskim servisom, članom Zbornice računovodskih servisov, ki zaposlujejo vsaj enega delavca, in podjetjem, za katera omenjeni računovodski servisi opravljajo storitve računovodenja. Za obdelavo podatkov uporabljamo Microsoft Office Excel 2003. Postavljene teze pa preverjamo s statističnimi metodami, kot so izračun povprečij, izračun standardnih odklonov in t-testi za neodvisna vzorca ob podpori statističnega programskega paketa SPSS.

Struktura magistrskega dela

Magistrsko delo je razdeljeno na tri poglavja. Uvodnemu delu, ki vsebuje problematiko, namen, cilje in metode magistrskega dela, sledi teoretično obravnavanje računovodstva ter predstavitev njegovega namena in nalog. V prvem poglavju je predstavljeno tudi oblikovanje računovodskih informacij in njihov pomen za različne uporabnike, pravne podlage, ki jih morajo podjetja pri računovodenju upoštevati, ter računovodska poročila. Poglavje je zaključeno s predstavitvijo možnosti, ki jih imajo podjetja pri izbiri načina organiziranosti svojega računovodstva. Drugo poglavje obravnava zunanje izvajanje računovodstva, računovodske servise, ponudbo storitev računovodskih servisov in dejavnike, ki vplivajo na njihovo kakovost. V nadaljevanju tega poglavja je predstavljena tudi Zbornica računovodskih servisov in njeno prizadevanje za zakonsko ureditev računovodske dejavnosti v Sloveniji. Tretje poglavje zajema empirično raziskavo. Z anketnima vprašalnikoma smo pridobili podatke, s katerimi ugotavljamo razlike med računovodskimi servisi in njihovimi strankami glede ocenjevanja dejavnikov, ki vplivajo na izbiro računovodskega servisa, kriterijev za oceno računovodij in računovodskih servisov ter kriterijev, ki naj bi jih izpolnjeval vodja računovodskega servisa. V sklepu podamo ključne ugotovitve raziskave, magistrsko delo pa je zaključeno z navedbo literature in virov.

1 OBLIKOVANJE IN POMEN RAČUNOVODSKIH INFORMACIJ

1.1 Opredelitev računovodstva

Zgodovina računovodstva je dolga. Razvijalo se je skupaj z družbo in civilizacijo. Začelo se je pojavljati že v Babilonu (3.600 let pr. n. št.), ko je med prebivalci in državo potekala blagovna menjava. Kasneje se je začelo pojavljati v stari Grčiji, Rimu in Egiptu. Iz zapisov poslovnih dogodkov v tistem času se je pozneje razvilo knjigovodstvo. Arnold, Hope in Southwort (1985, str. 9–12) opredeljujejo knjigovodstvo kot tehnično opravilo evidentiranja poslovnih dogodkov¹, ki je kot tako usmerjeno v preteklost. V srednjem veku so italijanski trgovci razvili metodo dvostavnega knjigovodstva, ki jo uporabljamo še danes. Razvijanje partnerstev med poslovneži je zahtevalo dovolj zanesljiv izračun dobička ali izgube posameznega posla. Z industrijsko revolucijo se je povečal problem financiranja, zavarovanja in oplajanja vloženega kapitala, saj so šle vse večje denarne vsote za dolgoročne naložbe v stroje. Tako je postalo bistveno knjigovodstvo stroškov kot pripomoček pri upravljanju

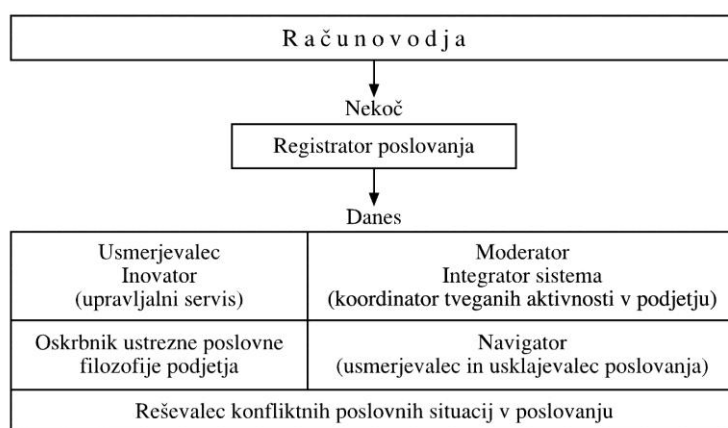
¹ Poslovni dogodek je vsaka sprememba v sredstvih podjetja, obveznostih do virov sredstev, stroških, prihodkih in odhodkih ter ugotavljanje poslovnega izida (npr. nakup službenega avtomobila).

podjetij² (Glas, 2002, str. 134). Računovodstvo pa je širši pojem od knjigovodstva, saj poleg preteklosti obravnava tudi prihodnost ter sodeluje pri oblikovanju in sprejemanju poslovnih odločitev. V 20. stoletju niso bile dovolj le evidence poslovanja, obveznosti in terjatev ter ocene premoženja, temveč so postajale vedno bolj pomembne informacije o doseženi in pričakovani ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja (računovodsko načrtovanje), analiza računovodskih podatkov ter računovodski nadzor, v katerem se prepletajo interesi posloводства, lastnikov in države (Glas, 2002, str. 134).

Po Koletniku (1995, str. 81–83) je bila v preteklosti vloga računovodje omejena na zbiranje, zapisovanje in shranjevanje informacij. Računovodja je kot *registrator poslovanja* evidentiral poslovne dogodke in obveščal posloводство o gospodarskem stanju podjetja. V spremenjenem poslovnem okolju je svoje osnovno poslanstvo prerasel. Vlogo *registratorja poslovanja* je nadgradil v vlogo *usmerjevalca in usklajevalca* poslovanja, *usklajevalca* različnih dejavnosti, *skrbnika ustrezne poslovne filozofije* ter *reševalca poslovnih problemov*.

Naloge, ki jih je postopoma prevzemal računovodja, so predstavljene na Sliki 1.

Slika 1: Razvojne faze nalog, ki jih je prevzemal nosilec računovodske stroke



Vir: F. Koletnik, *Ali Slovenija potrebuje preizkušenega računovodjo?*, 1995, str.82.

Sodobni računovodja pa opozarja na pozitivne in negativne procese v podjetju in njegovem okolju, proučuje in ocenjuje poslovne odločitve ter svetuje posameznim oddelkom oziroma celotnemu podjetju (Kavčič, 2004, str. 89).

Računovodstvo je tako postalo neizogibna sestavina poslovanja (Mayr, 2006, str. 3), »jezik podjetja«, sredstvo, ki izraža in povezuje ključne zadeve podjetja, potrebne za njegovo delovanje (Wilkinson & Cerullo, 1997, str. 6). Ameriška računovodska zveza (angl.

² Slovenski računovodski standardi uporabljajo izraz podjetje. Turk (2004, str. 454) opredeli podjetje kot zaokroženo organizacijo, ki se ukvarja s poslovanjem z gospodarskimi pridobitnimi cilji, za katero je bistven dobiček. Glede na pravne oblike se pojavlja kot gospodarska družba ali kot podjetnik posameznik. Zakon o gospodarskih družbah pa uporablja izraza gospodarska družba in samostojni podjetnik posameznik. Ker se delo nanaša na različne oblike organiziranja, bo v njem uporabljen izraz podjetje, razen pri povzemanju določil Zakona o gospodarskih družbah.

American Accounting Association – AAA) definira računovodstvo kot proces identifikacije, merjenja in posredovanja gospodarskih informacij, ki omogočajo utemeljeno presojanje in odločanje uporabnikov teh informacij (Drury, 2004, str. 5). V slovenski literaturi največkrat zasledimo, da je računovodstvo dejavnost spremljanja in proučevanja v denarni merski enoti izraženih pojavov, ki so povezani s poslovanjem nekega poslovnega sistema³. Od računovodstva pa moramo ločiti pojem računovodenje. Turk (2004, str. 611) računovodenje opredeli kot zbiranje, urejanje in obdelovanje v denarni merski enoti izrazljivih podatkov ter oblikovanje v denarni merski enoti izraženih informacij, ki se nanašajo na minulo ali prihodnje poslovanje in zrcalijo vanj vključene gospodarske kategorije.

1.2 Oblikovanje računovodskih informacij

Računovodstvo podjetja je del organizacije in delovanja podjetja. Celovit poslovni sistem je sestavljen iz posameznih stopenj – delnih poslovnih procesov, ki so povezani v vrsto posebnih nalog, ki jih lahko opredelimo tudi kot poslovne funkcije (Kavčič, 2001, str. 154-155). Tako lahko podjetje obravnavamo kot poslovni sistem, ki ga oblikujejo in vodijo ljudje ter je od okolja razmejena in zaokrožena smiselna celota, ki se ukvarja s poslovanjem (Lončar, 2009, str. 6). Pri opredelitvi podjetja kot poslovnega sistema so poslovne funkcije združene v tri podsisteme, in sicer (Kavčič, 2001, str. 154-155):

- izvajalni podsistem,
- informacijski podsistem in
- odločevalni podsistem.

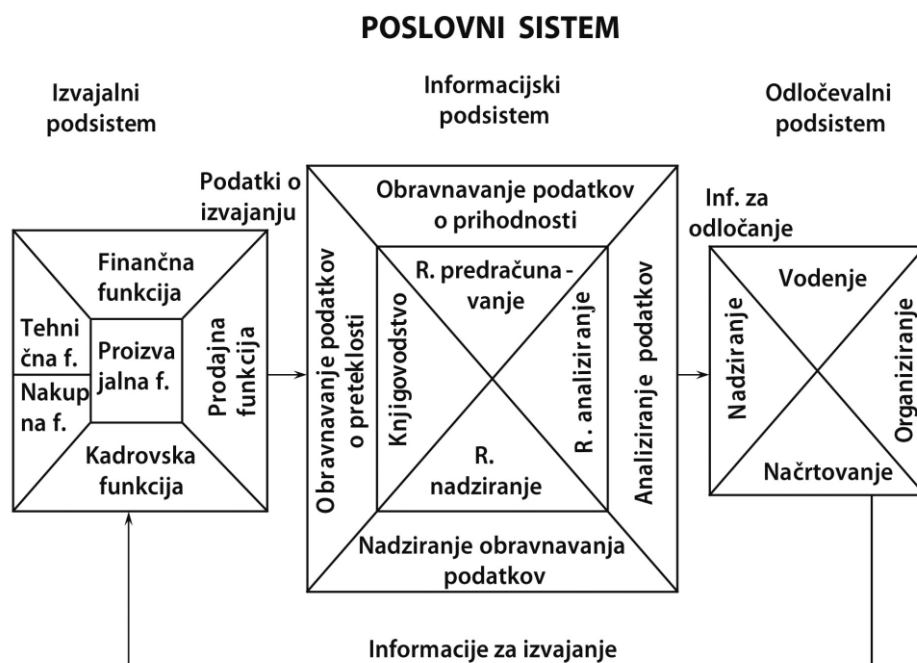
Izvajalni podsistem je organizacijska celota medsebojno povezanih sestavin celotnega poslovnega procesa. V njegovem okviru so temeljne poslovne funkcije: kadrovska, tehnična, nakupna, proizvodna, prodajna in finančna. V njem nastajajo podatki⁴ o poslovanju podjetja. Informacijski podsistem te podatke zbira, ureja, obdeluje in kot informacije posreduje odločevalnemu podsistemu. Odločevalni podsistem na podlagi teh informacij sprejema odločitve, ki so pomembne za nadaljnje poslovanje podjetja. V okviru odločevalnega podsistema so zajete naslednje odločevalne funkcije: načrtovanje, organiziranje, vodenje in nadziranje. Računovodstvo, ki je osrednji del informacijskega podsistema, opravlja zelo pomembno delo, saj mora iz velike množice podatkov pripraviti čim bolj kakovostne informacije za odločevalni podsistem⁵. Navedeni podsistemi in sklopi poslovnih funkcij podjetja kot poslovnega sistema so prikazani na Sliki 2.

³ Take opredelitve zasledimo: Igličar & Hočevlar, 1997, str. 24; Turk & Melavc, 2001, str. 11; Lončar, 2009, str. 10.

⁴ Podatek je nevtrarno sporočilo o kakem pojavu, ki še ni ovrednoteno in pripravljeno za kako poslovno odločitev. Razlikuje se od informacije (Turk, 2004, str. 453). Informacija pa je posamezno namensko usmerjeno in na nekoga naslovljeno sporočilo, ki mu olajša sprejetje kake odločitve ter je posledek predelave nevtralnih podatkov (Turk, 2004, str. 144).

⁵ Povzeto po Lončar, 2009, str. 6–9.

Slika 2: Sestava poslovnega sistema



Vir: M. Lončar, Računovodstvo in finančno poslovanje, 2009, str. 6.

Informacijski podsistem ima štiri funkcije, in ker računovodstvo od vsake funkcije prevzema določen del, moramo o njem govoriti kot o celoti vseh štirih računovodskih funkcij (Hočevnar, Igličar & Zaman, 2002, str. 15-16):

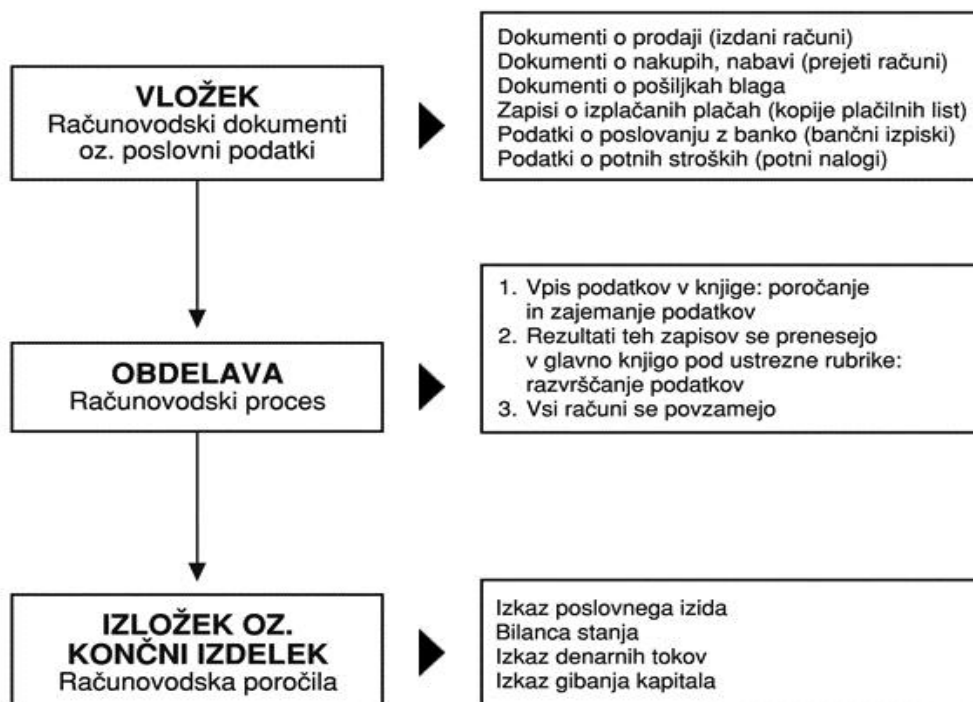
- knjigovodstvo (obravnavanje podatkov o preteklosti),
- računovodsko predračunavanje (obravnavanje podatkov o prihodnosti),
- računovodsko nadziranje (nadziranje obravnavanja podatkov),
- računovodsko analiziranje (analiziranje podatkov).

Knjigovodstvo oziroma funkcija obravnavanja podatkov o preteklosti je zbiranje, začetno obdelovanje in prikazovanje podatkov o preteklih poslovnih procesih in stanjih. Njegova naloga je, da pripravlja informacijsko podlago za odločanje pri nadziranju kot odločevalni funkciji (Lončar, 2009, str. 9). Iz navedenega lahko razberemo, da knjigovodstvo temelji na popolnem zbiranju preteklih podatkov o spremembah pri poslovnih procesih in stanjih. Zbiranje podatkov mora biti dokumentirano. Za knjigovodstvo so pomembni vsi podatki, ki spreminjajo sredstva, obveznosti do virov sredstev, stroške, odhodke in prihodke ter posledično tudi poslovni izid.

Knjigovodski proces, ki je predstavljen na Sliki 3, je sestavljen iz treh korakov (Glas, 2002, str. 134):

- zajemanje računovodskih dejavnosti,
- razvrščanje računovodskih informacij in
- povzemanje podatkov.

Slika 3: Koraki v knjigovodskem procesu



Vir: M. Glas, *Podjetništvo 3 - Poslovna znanja za uspešno poslovanje*, 2002, str. 135.

Kot je razvidno iz slike, predstavljajo vložke v računovodski sistem računovodski dokumenti oziroma poslovni podatki (prejeti in izdani računi, potni nalogi itd.), ki gredo v obdelavo. Takrat se knjigovodski proces začne. Vsako podjetje ima organiziran sistem zajemanja poslovnih dogodkov, ki se tičejo prejemkov in izdatkov v podjetju. Kadarkoli se zgodi neki poslovni dogodek (nakup, prodaja, plačilo davka itd.) v podjetju, ga je treba zabeležiti v poslovne knjige⁶. Ko je dogodek zabeležen, ga je treba razvrstiti v določeno skupino dogodkov (združimo vse nakupe, po drugi strani vse prodaje, vsa plačila davka itd.), zaradi boljše urejenosti ter boljšega koriščenja pri presoji dogajanja in sprejemanja poslovnih odločitev. Pravzaprav gre za združevanje posameznih poslovnih dogodkov na določene konte⁷, ki po vsebini predstavljajo stanja, ali je to obveznost ali terjatev, material, oprema itd. Tako razvrščeni in urejeni podatki se strnejo v različna računovodska poročila (računovodske izkaze), ki so tipične, standardne oblike ter na določen način povzemajo dogajanje in stanje v podjetju. Računovodska poročila kot taka predstavljajo končni izdelek knjigovodskega procesa⁸.

⁶ Poslovne knjige so povezane knjige, kartoteke in podatkovne zbirke s knjiženimi poslovnimi dogodki, ki spreminjajo sredstva, obveznosti do njihovih virov, prihodke ali odhodke in so razvidni iz knjigovodskih listin. Delimo jih na glavno knjigo in pomožne knjige (Turk, 2004, str. 488).

⁷ Konto označuje knjigovodski račun, na katerem evidentiramo spremembe – poslovne dogodke. Posamezni konto ima svoje ime, ki se nanaša na vsebino poslovnega dogodka. Poleg imena ima konto tudi številčno oznako. Konti so združeni v kontnem okviru, ki predstavlja temeljni šifrant, namenjen ustvarjanju zbirke podatkov. Obstaja več oblik kontnih okvirov glede na organiziranost podjetja, ki jih sprejme strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo.

⁸ Povzeto po Glas, 2002, *Podjetništvo 3 - Poslovna znanja za uspešno poslovanje*, str. 134-135.

Računovodsko predračunavanje oziroma funkcija obravnavanja podatkov o prihodnosti je zbiranje, urejevanje, začetno obdelovanje in prikazovanje podatkov o prihodnjih poslovnih procesih in stanjih. Naloga te funkcije je, da informacijsko podpira odločitve o načrtih prihodnjega poslovanja podjetja, ki se sprejmejo v odločevalnem podsistemu (Lončar, 2009, str. 9). Končni izdelki računovodskega predračunavanja so računovodski predračuni, ki se nanašajo na celotni poslovni sistem (predračunski izkaz stanja, predračunski izkaz poslovnega izida itd.), na posamezne dele poslovnega sistema (predračun stalnih stroškov po stroškovnih mestih, predračun stroškov po poslovnoizidnih enotah itd.) in na posamezne poslovne učinke (predračun lastne cene poslovnega učinka, predračun prispevka za kritje itd.) (Turk & Melavc, 2001, str. 29–31). Glavna razlika med knjigovodstvom in računovodskim predračunavanjem je v tem, da knjigovodstvo obravnava podatke o uresničenih poslovnih dogodkih, procesih in stanjih ter je usmerjeno v preteklost, računovodsko predračunavanje pa je usmerjeno v prihodnost in obravnava podatke v prihodnosti. Tako predstavlja računovodsko predračunavanje nekakšno podlago za načrtovanje in odločanje v podjetju.

Z nadziranjem največkrat razumemo presojanje nekih pravilnosti in odpravljanje pri tem ugotovljenih nepravilnosti. In tudi računovodsko nadziranje oziroma funkcija nadziranja obravnavanja podatkov ni nič drugega kot presojanje pravilnosti in odpravljanje nepravilnosti pri oblikovanju informacij. Naloga funkcije je, da zagotavlja pravilno izkazovanje poslovnega procesa v podatkih in njihovo preoblikovanje v informacije. Funkcijo nadziranja obravnavanja podatkov je treba razlikovati od funkcije nadziranja kot odločevalne funkcije. Slednja skrbi za pravilno delovanje podjetja (npr. ali je podjetje prodalo načrtovano število avtomobilov), nadziranje obravnavanja podatkov pa skrbi za pravilno prikazovanje delovanja podjetja (npr. ali so informacije o prodanih avtomobilih točne, popolne ...) (Lončar, 2009, str. 9). Končni rezultati računovodskega nadziranja se kažejo v zanesljivejših računovodskih obračunih ter v večji usklajenosti poslovanja z notranjimi in zunanjimi predpisi.

Četrta v sklopu računovodskih funkcij je analiziranje. Pomeni presojanje ugodnosti, ki jo izraža ter iskanje izboljšav kot podlage za usmerjanje in uravnavanje prihodnjega delovanja. Naloga analiziranja je v tem, da se uporablja kot podlaga za odločanje v odločevalnih funkcijah. Na primer: če je bilo z analizo ugotovljeno, da je podjetje prodalo manj avtomobilov, kot je bilo načrtovano, zaradi slabega oglaševanja, je takšna informacija podlaga za odločanje in spremembo delovanja podjetja (Lončar, 2009, str. 9). Z računovodskim analiziranjem primerjamo podatke v računovodskih obračunih in računovodskih predračunih. Lahko primerjamo podatke iz preteklosti s tistimi v prihodnosti, uresničene podatke z načrtovanimi, podatke podjetja s podatki konkurenčnega podjetja itd. S primerjavo uresničenih rezultatov in določenih gospodarskih kategorij pridemo do ugotovitev o uspešnosti in učinkovitosti poslovanja podjetja. Plod računovodskega analiziranja je viden v zanesljivejših računovodskih poročilih, ki povezujejo računovodske predračune z računovodskimi obračuni in pojasnjujejo razlike med njimi.

1.3 Pravne podlage za računovodenje

Računovodstvo je urejeno s pravnimi pravili, zato morajo podjetja pri opravljanju in vodenju dejavnosti računovodenja upoštevati veljavne zakone, računovodske standarde in druge predpise s tega področja. V Sloveniji je zakonska podlaga za računovodstvo urejena z Zakonom o gospodarskih družbah, Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (v nadaljevanju MSRP), Slovenskimi računovodskimi standardi (v nadaljevanju SRS), Kodeksom računovodskih načel, Kodeksom poklicne etike računovodje, Zakonom o revidiranju (v nadaljevanju ZRev-2) ter drugimi zakoni in pravili stroke. Kot vidimo, je zakonodaja s področja računovodstva obširna, zato v nadaljevanju opisujemo le najpomembnejše pravne podlage.

1.3.1 Zakon o gospodarskih družbah

Zakon o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 42/2006, 33/2011, v nadaljevanju ZGD-1) je temeljni zakon, ki ureja ustanavljanje in poslovanje gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov, povezanih oseb, gospodarskih interesnih združenj in podružnic tujih podjetij ter njihovo statusno preoblikovanje.

Družbe nastanejo z združitvijo sredstev oziroma storitev dveh ali več oseb zaradi doseganja ciljev, ki jih kot samostojna oseba ne bi mogel doseči. Po ZGD-1 je gospodarska družba pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost, kar pomeni, da opravlja dejavnost na trgu, zaradi ustvarjanja in pridobivanja dobička. ZGD-1 razlikuje med **osebnimi** in **kapitalskimi** družbami. Med osebne družbe spadajo družba z neomejeno odgovornostjo (v nadaljevanju d. n. o.), komanditna družba (v nadaljevanju k. d.) in tiha družba. Med kapitalske družbe pa štejemo družbo z omejeno odgovornostjo (v nadaljevanju d. o. o.), delniško družbo (v nadaljevanju d. d.) in komanditno delniško družbo. Po 4. členu ZGD-1 so vse družbe, razen tihe družbe, pravne osebe. Kot smo že prej omenili, ZGD-1 ne določa samo temeljnih pravil delovanja gospodarskih družb, temveč tudi pravila delovanja samostojnega podjetnika (v nadaljevanju s. p.), v ZGD-1 opredeljenega kot fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost. Pomembnejša razlika med osebnimi in kapitalskimi družbami ter s. p. se kaže v odgovornosti za svoje obveznosti. Ker, kot smo že povedali, s. p. in tiha družba nimata pravne osebnosti, odgovarjata s. p. in nosilec tihe družbe za nastale obveznosti z vsem svojim premoženjem. Pri ostalih osebnih družbah je prav tako neomejena odgovornost vseh ali nekaterih ali vsaj enega družbenika. Družbeniki kapitalskih družb pa odgovarjajo omejeno ter tvegajo le denar in druga sredstva, ki so jih vložili v družbo. Obstajajo tudi nekatere druge razlike, in sicer glede ustanovitve, razmerij med družbo in družbeniki, upravljanja in prenehanja.

Poleg delitve gospodarskih družb na osebne in kapitalske je pomembna tudi delitev glede na njihovo velikost. Ta delitev je pomembna zaradi računovodskega poročanja. ZGD-1 v 55. členu razvršča družbe po velikosti v štiri skupine z uporabo meril, in sicer: povprečno število

zaposlencev v poslovnem letu⁹, čisti prihodki od prodaje v poslovnem letu in vrednost aktive ob koncu poslovnega leta.

Mikro podjetje je podjetje, ki izpolnjuje vsaj dve od naslednjih meril: povprečno število zaposlencev v poslovnem letu ne presega 10, čisti prihodki od prodaje v poslovnem letu ne presegajo 2.000.000 evrov, vrednost aktive ob koncu poslovnega leta ne presega 2.000.000 evrov. **Malo podjetje** je podjetje, ki ni mikro podjetje in izpolnjuje vsaj dve od naslednjih meril: povprečno število zaposlencev v poslovnem letu ne presega 50, čisti prihodki od prodaje v poslovnem letu ne presegajo 7.300.000 evrov, vrednost aktive ob koncu poslovnega leta ne presega 3.650.000 evrov. **Srednje podjetje** je podjetje, ki ni mikro ali malo podjetje in izpolnjuje vsaj dve od naslednjih meril: povprečno število zaposlencev v poslovnem letu ne presega 250, čisti prihodki od prodaje v poslovnem letu ne presegajo 29.200.000 evrov, vrednost aktive ob koncu poslovnega leta ne presega 14.600.000 evrov. **Veliko podjetje** pa je podjetje, ki ni mikro ali malo ali srednje podjetje. V vsakem primeru pa so velika podjetja banke, zavarovalnice, borza vrednostnih papirjev in družbe, ki so po 56. členu ZGD-1 dolžne pripraviti konsolidirano letno poročilo.

ZGD-1 v 54. členu vključuje določila za vodenje poslovnih knjig in izdelavo letnega poročila, ki zahtevajo:

- da morajo družbe in s. p. voditi poslovne knjige ter jih enkrat letno zaključiti v skladu z omenjenim zakonom in SRS ali MSRP, če zakon ne določa drugače; poslovno leto se lahko razlikuje od koledarskega; na podlagi zaključenih poslovnih knjig je treba za vsako poslovno leto v treh mesecih po koncu tega poslovnega leta sestaviti letno poročilo, konsolidirano letno poročilo¹⁰ pa je treba sestaviti v štirih mesecih po koncu poslovnega leta;
- da morajo biti poslovne knjige vodene po sistemu dvostavnega knjigovodstva, če zakon ne zahteva drugače;
- da je treba vsaj enkrat letno preveriti, ali se stanje posameznih aktivnih in pasivnih postavk v poslovnih knjigah ujema z dejanskim stanjem;
- da je treba, če se nad družbo ali s. p. začne postopek likvidacije ali stečaja, zadnji dan pred začetkom tega postopka izdelati bilanco stanja in izkaz poslovnega izida;
- da je treba poslovne knjige, bilance stanja, izkaze poslovnega izida ter letna in poslovna poročila iz 56. in 60. člena ter prvega odstavka 70. člena tega zakona trajno hraniti; knjigovodske listine se lahko hranijo samo določeno časovno obdobje;
- da podrobnejša pravila o računovodenju določajo SRS, ki jih sprejme Slovenski inštitut za revizijo (v nadaljevanju SIR) v soglasju z ministroma, pristojnima za gospodarstvo in finance; slednja pred odločitvijo o soglasju z javnim pozivom omogočita zainteresiranim

⁹ Podjetje sestavi letno poročilo za poslovno leto, ki pa se lahko razlikuje od koledarskega.

¹⁰ Skupino podjetij sestavljajo obvladujoče podjetje, podjetja, odvisna od njega zaradi deleža v kapitalu, in/ali podjetja, odvisna od njega zaradi prevladujočega vpliva iz drugih razlogov (SRS, 2006, str. 241). Družbe v skupini so družbe, ki morajo biti po 56. členu ZGD-1 vključene v konsolidirano letno poročilo. Konsolidirano letno poročilo se sestavi, kot da bi šlo za eno samo podjetje.

osebam, da nanje podajo mnenje; po prejemu soglasja jih mora SIR objaviti v Uradnem listu Republike Slovenije; SRS določajo zlasti: vsebino in členitev izkaza denarnih tokov in izkaza gibanja kapitala, pravila o vrednotenju računovodskih postavk ter pravila o vsebini posameznih postavk v računovodskih izkazih in pojasnilih teh postavk v prilogi k izkazom;

- da SRS ne smejo biti v nasprotju s tem zakonom in drugimi zakoni, ki urejajo pravila o računovodenju posameznih pravnih oseb, ter predpisi, izdanimi na njihovi podlagi;
- da morajo SRS povzemati vsebino Direktive 78/660/EGS in Direktive 83/349/EGS ter v zasnovi ne smejo biti v nasprotju z MSRP;
- da morajo družbe, katerih vrednostni papirji so uvrščeni na katerega od organiziranih trgov vrednostnih papirjev v državah članicah Evropske skupnosti in ki so zavezane h konsolidaciji po 56. členu tega zakona, sestaviti konsolidirano letno poročilo iz 7. odstavka 56. člena tega zakona po MSRP;
- da poleg družb iz prejšnjega odstavka sestavljajo računovodska poročila iz 1. odstavka 60. člena tega zakona po MSRP tudi: banke, zavarovalnice in druge družbe, če tako odloči skupščina družbe, vendar najmanj za 5 let.

ZGD-1 (2006) tako v 54. členu določa nekatera najbolj splošna pravila računovodenja. Podrobnejša pravila določajo SRS, kar obravnava 8. odstavek omenjenega člena. SRS ne smejo kršiti pravil ZGD-1 in ne smejo biti v neskladju z MSRP.

V 57. členu ZGD-1 je tudi določeno, da morajo velike in srednje kapitalske družbe ter tiste male kapitalske družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, svoja letna poročila revidirati, kar pomeni, da jih mora pregledati revizor na način in pod pogoji, določenimi z ZRev-2. Revidirana morajo biti tudi vsa konsolidirana letna poročila. Revidiranje računovodskih izkazov, ki sestavljajo letno poročilo, je zbiranje dokazov o uradnih trditvah v računovodskih izkazih podjetja in uporabljanje teh dokazov za preverjanje njihove skladnosti s splošno sprejetimi računovodskimi načeli (standardi) ali drugimi splošnimi temelji računovodstva (Taylor & Glezen, 2007, str. 33). Revizor mora po opravljeni reviziji podati mnenje o resničnem in poštenem prikazu računovodskih izkazov podjetja, razen v primeru nedosegljivosti oziroma nepopolnosti računovodskih podatkov, ko mnenja ne da. Če oceni, da so računovodski izkazi pošteno predstavljeni in skladni s splošno sprejetimi računovodskimi načeli (standardi), poda pozitivno mnenje oziroma mnenje brez pridržkov, v nasprotnem primeru pa izda negativno mnenje. Obstaja še ena oblika mnenja, in sicer mnenje s pridržki, ki ga revizor izda največkrat iz dveh razlogov, in sicer če (Taylor & Glezen, 2007, str. 61):

- mu okoliščine preprečijo izvedbo vseh revizijskih postopkov, potrebnih pri upoštevanju splošno sprejetih standardov revidiranja; ali
- pride med revizijo do sklepa, da nekatere računovodske metode, ki jih uporablja stranka, niso v skladu s splošno sprejetimi računovodskimi načeli (standardi) ali da v računovodskih izkazih niso bila opravljena vsa potrebna informativna razkritja.

1.3.2 Mednarodni standardi računovodskega poročanja

Leta 1973 je bil v Londonu ustanovljen Svet za mednarodne računovodske standarde (angl. *International Accounting Standards Committee*, v nadaljevanju IASC), ki je v času svojega delovanja izdal 41 mednarodnih računovodskih standardov (v nadaljevanju MRS). Leta 2001 se je IASC preoblikoval v Upravni odbor za mednarodne računovodske standarde (angl. *International Accounting Standards Board*, v nadaljevanju IASB) ter od predhodnika prevzel do tedaj sprejete MRS in pojasnila Strokovnega odbora za pojasnjevanje (angl. *Standing Interpretations Committee*, v nadaljevanju SOP) ter jih skupno poimenoval MSRP. V skupino MSRP sodijo še pojasnila Odbora za pojasnjevanje mednarodnih standardov računovodskega poročanja (angl. *International Financial Reporting Interpretations Committee*, v nadaljevanju OPMSRP), ki je naslednik SOP (Novak, 2007, str. 2).

Glavni cilji IASB so razviti kakovostne in razumljive računovodske standarde, ki se zahtevajo za oblikovanje transparentnih in primerljivih računovodskih informacij, spodbujati uporabo standardov ter približevati nacionalne in mednarodne računovodske standarde s kakovostnimi rešitvami (Scott, 2003, str. 456).

Pozitivne posledice uporabe MSRP so primerljivost računovodskih izkazov (tako v času kot prostoru), večja učinkovitost razporejanja finančnih sredstev, boljša kakovost poročanja, finančna integracija in več možnosti za čezmejno sodelovanje ter ne nazadnje veliko nižji stroški sestavitve letnih poročil (Koritnik - Rakela, 2009).

Evropska komisija je sprejela MSRP kot obvezne računovodske standarde za pripravo računovodskih izkazov podjetij, ki nastopajo na mednarodnih trgih kapitala. To so podjetja, katerih vrednostni papirji imajo dovoljenje za trgovanje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev katerekoli članice Evropske unije, torej tudi v Sloveniji. Poleg teh podjetij morajo po MSRP sestavljati računovodska poročila v Sloveniji tudi nekatera druga podjetja, kar pa je bilo navedeno že pri opredeljevanju ZGD-1.

MSRP, ki se uporabljajo v več kot 100 državah, so (pre)obsežni in (pre)zahtevni za uporabo v vseh podjetjih, zato ima večina držav še nacionalne računovodske standarde, vendar je brez prilagoditev težko primerjati računovodske izkaze, če so ti sestavljeni po različnih nacionalnih standardih. IASB je zato po dolgih letih sprejel v obravnavo posebne MSRP za mala in srednja podjetja, ki so enostavnejši in ne vsebujejo tem, ki so za taka podjetja nepomembne. IASB ne sprejema odločitev o tem, kdo bo te standarde uporabljal, temveč je njihova uporaba dovoljena na podlagi sprememb nacionalne zakonodaje; v Sloveniji torej ZGD-1. Interes za njihovo sprejetje so že izrazile nekatere države, kot so Danska, Norveška, Velika Britanija in Švedska (Koritnik - Rakela, 2009).

Tudi Slovenija ni izjema, ki ne bi imela nacionalnih računovodskih standardov, in čeprav veliko podjetij v Sloveniji uporablja nacionalne standarde (SRS 2006), to ne pomeni, da ni treba poznati MSRP. Kot je bilo že omenjeno pri opredeljevanju določil ZGD-1, morajo

podjetja, katerih vrednostni papirji so uvrščeni na katerega od organiziranih trgov vrednostnih papirjev v državah članicah Evropske skupnosti, banke, zavarovalnice in druga podjetja, če tako odloči skupščina družbe, sestavljati računovodska poročila po MSRP, poleg tega pa se nekateri SRS sklicujejo na neposredno uporabo MSRP, torej je spremljanje področja MSRP pomembno za vsa podjetja (Blatnik, 2009, str. 23).

1.3.3 Slovenski računovodski standardi

Prvi SRS so bili izdani leta 1992, uporabljati pa so se začeli v začetku leta 1993. So izpeljava računovodskih načel o metodah zajemanja in obdelovanja računovodskih podatkov, oblikovanja računovodskih informacij ter predstavljanja in shranjevanja računovodskih podatkov in informacij (Kodeks računovodskih načel, 1998) ter temeljijo na ZGD-1. Določajo strokovna pravila računovodenja ter dopolnjujejo in podrobneje opredeljujejo zakonske določbe in opredelitve. So torej pravila stroke, ki zakonsko določena temeljna pravila in zahteve računovodenja podrobneje razčlenjujejo, pojasnjujejo in določajo način njihove uporabe (SRS, 2006, str. 7). Pravila SRS morajo biti usklajena tudi z vsebino evropskih računovodskih smernic. SRS obravnavajo računovodenje za notranje in zunanje potrebe podjetij ter tako zajemajo finančno, stroškovno in poslovodno računovodstvo, kar obravnavamo kasneje. SRS sprejme SIR, kar pa je bilo tudi omenjeno že pri opredelitvi ZGD-1.

SRS se delijo na splošne in posebne. **Splošni SRS** izhajajo iz zaporedja, po katerem so obravnavana računovodska načela. Podjetja jih morajo upoštevati pri svojem predpisanem zunanjem poročanju, poleg teh morajo upoštevati tudi tiste določbe drugih SRS, na katere se omenjeni SRS sklicujejo ali nanašajo, ter Uvod v SRS. Upoštevanje drugih SRS ni obvezno, je pa njihova uporaba priporočljiva, zlasti pri notranjem poročanju. **Posebni SRS** so tisti, ki obravnavajo posebnosti računovodenja v organizacijah posameznih vrst in posebnosti računovodenja v primerih, ko niso upoštevane temeljne računovodske predpostavke, na katerih so zasnovani splošni SRS (SRS, 2006, str. 8–10).

Poleg SRS je SIR sprejel še dve skupini strokovnih pravil, ki jim morajo računovodski strokovnjaki slediti: Kodeks računovodskih načel in Kodeks poklicne etike računovodje. Sprejeta sta bila leta 1995 in skupaj sestavljata celoto.

Računovodska načela obravnavajo pojmovanje računovodenja, obdelujejo njegove temeljne značilnosti ter so podlaga za računovodske usmeritve v zvezi z vsebino in merjenjem gospodarskih kategorij ter njihovim računovodskim izkazovanjem in pojasnjevanjem (SRS, 2006, str. 7-8).

1.3.4 Kodeks poklicne etike računovodje

Kodeks poklicne etike računovodje je zapis pravil oziroma načel obnašanja, po katerih se ravna računovodski strokovnjaki pri opravljanju svojih strokovnih nalog. Med računovodske strokovnjake štejemo različne nazive, kot so računovodja, preizkušeni

računovodja, revizor, pooblaščen revizor in drugi. Tako ta kodeks zavezuje računovodje, ki so člani Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (v nadaljevanju Zveza RFR) ali so vpisani v register pri SIR. Ko postanejo člani Zveze RFR ali so vpisani v register, se zavežejo, da bodo delovali po načelih tega kodeksa. Delovanje preostalih pa se z etičnega stališča presoja po določitih tega kodeksa (Kodeks poklicne etike računovodje, 1998).

Namen Kodeksa poklicne etike računovodje je nedvoumna opredelitev poklicnih dolžnosti računovodje, njihovo spoštovanje pa bistveni pogoj za doseganje ciljev računovodske stroke. Računovodja ne sme ravnati v nasprotju z navedenimi načeli ali dopuščati njihovih kršitev. Skoraj samoumevno pa je, da mora biti računovodja s poklicnim kodeksom seznanjen, pogosto pa je zaželeno, da je z lastno etično izkušnjo tudi njegov dopolnjevalec (Kavčič & Kelhar, 2004, str. 132-133).

Rezultati raziskave (Kavčič & Kelhar, 2004, str. 127–137), ki je bila med podjetji izvedena leta 2003, so pokazali, da 4 % anketiranih kodeksa ni poznalo. 21 % anketiranih je za kodeks že slišalo, vendar ga ni prebralo. Le 27 % anketiranih pa je vsebino prebranega kodeksa tudi dobro poznalo. Posebej skrb zbujajoče je bilo dejstvo, da so večino anketiranih predstavljali vodje računovodstev z relativno visoko stopnjo izobrazbe. Ker ta kodeks obvezno velja za računovodje in preizkušene računovodje, je za računovodske servise toliko bolj pomembno, da zaposlujejo ljudi s pridobljenima nazivoma.

Kodeks poklicne etike računovodje je sestavljen iz treh sklopov (Kodeks poklicne etike računovodij, 1998):

- I. temeljna načela poklicne etike,
- II. namen kodeksa poklicne etike in
- III. načela obnašanja računovodje.

1.4 Sestavljanje računovodskih izkazov za potrebe poročanja

1.4.1 Namen računovodskih izkazov

Računovodski sistem je skoraj v vsakem podjetju najpomembnejši kvantitativni informacijski sistem. Njegove informacije imajo tri glavne namene (Horngren, Foster & Datar, 2000, str. 2):

- vsakdanje notranje poročanje, ki pomaga vodilnim pri odločitvah;
- nevsakdanje notranje poročanje, ki pomaga vodilnim pri odločitvah; ter
- zunanje poročanje investitorjem in drugim uporabnikom informacij.

Končno stopnjo knjigovodenja, računovodskega predračunavanja, računovodskega nadziranja in računovodskega analiziranja predstavlja računovodsko informiranje. SRS

opredeljujejo računovodsko informiranje kot predstavljanje računovodskih podatkov in računovodskih informacij različnim uporabnikom (SRS, 2006, str. 235).

SRS delijo računovodske informacije za odločanje na:

- računovodske informacije za zunanje uporabnike in
- računovodske informacije za notranje uporabnike.

Računovodstvo, ki pripravlja računovodske podatke in informacije za zunanje uporabnike, se imenuje **finančno računovodstvo**. Ukvarja se z računovodskim spremljanjem in proučevanjem zunanjega področja poslovanja z zgolj povzetimi podatki o notranjem poslovanju (Turk & Melavc, 2001, str. 40). Naloga finančnega računovodstva je evidentiranje poslovnih dogodkov, povezanih z (Lončar, 2009, str. 13):

- nabavljanjem prvin poslovnega procesa (delovnih sredstev, predmetov dela; storitve in zaposlenci);
- razpečevanjem poslovnih učinkov (blaga in storitev);
- vračanjem denarnih sredstev;
- vzpostavljanjem finančnih naložb in
- razpuščanjem finančnih naložb.

Za notranje uporabnike pripravlja računovodske podatke in informacije **poslovodno računovodstvo**. V literaturi je mogoče zaslediti različne opredelitve poslovodnega in finančnega računovodstva. Arnold in Turley (1996, str. 3–5) navajata, da je poslovodno računovodstvo tista vrsta računovodstva, ki se ukvarja z zagotavljanjem informacij tistim, ki so v podjetju odgovorni za vodenje, da bi jim pomagale sprejemati odločitve ter izvajati nadzor nad sprejetimi odločitvami. Finančno računovodstvo pa se ukvarja z zagotavljanjem informacij zainteresiranim zunanjim uporabnikom, kot so delničarji, stranke, kreditorji. Tako poslovodno računovodstvo zagotavlja denarno in nedenarno izražene informacije poslovodstvu in zaposlencem v podjetju, finančno pa lastnikom, posojilodajalcem, kupcem, dobaviteljem in državi. Pri opredelitvah poslovodnega računovodstva avtorji vse pogosteje dajejo poudarek nedenarno izraženim informacijam, še posebej informacijam o kupcih in prodaji, o inovacijah v proizvodnji in storitvah, o času in stroških v temeljnih notranjih procesih ter o organizaciji in zmožnostih zaposlenih (Atkinson, Banker, Kaplan & Young, 2001, str. 11).

Ne finančno ne poslovodno računovodstvo ne moreta delovati brez **stroškovnega računovodstva**. To se ukvarja z računovodskim spremljanjem in proučevanjem notranjega področja poslovanja (Turk & Melavc, 2001, str. 40). Stroškovno računovodstvo spremlja in proučuje (Lončar, 2009, str. 14):

- prvine poslovnega procesa od trenutka, ko so že na voljo, čeprav jih še ne trošimo;

- stroške in poslovne učinke ter
- poslovni izid za posamezne dele poslovnega procesa.

Finančno računovodstvo je tako usmerjeno na področje poslovanja z drugimi, stroškovno pa spremlja dogodke znotraj poslovnega procesa. Vse tri vrste računovodstev pa se med seboj prepletajo in povezujejo v celoto. V podjetju, ki proizvaja in s tem troši prvine poslovnega procesa, nastanejo z ovrednotenjem teh prvin stroški. Stroškovno računovodstvo tako spremlja in proučuje prvine poslovnega procesa skozi vse faze, to je v zalogi, proizvodnji in končnih izdelkih. Podatke stroškovnega računovodstva, ki kažejo notranje poslovanje podjetja, najdemo tako v finančnem kot v poslovnem računovodstvu, slednje pa je del finančnega in stroškovnega računovodstva ter je usmerjeno k potrebam po informacijah za notranje odločanje. Vendar so za dobre poslovne odločitve potrebne informacije vseh treh vrst računovodstev, saj mora računovodstvo poskrbeti za odločanje tako notranjih kot zunanjih uporabnikov.

Računovodsko informiranje je sestavina finančnega računovodstva, kadar obravnava ustaljene računovodske podatke, pomembne za prikazovanje celotnega podjetja ali njegovih razmerij z drugimi; sestavina stroškovnega računovodstva, kadar obravnava ustaljene računovodske podatke o podrobnostih z notranjega področja delovanja; in sestavina poslovnega računovodstva, kadar obravnava računovodske informacije za potrebe poslovanja (SRS, 2006, str. 235). Končni izdelki računovodskega informiranja so računovodska poročila. Turk (2004, str. 612) razloži računovodska poročila kot poročila, ki uresničujejo računovodsko informiranje ter izhajajo iz knjigovodstva, računovodskega predračunavanja, računovodskega nadziranja in računovodskega analiziranja. Namenjena so notranjim ali zunanjim uporabnikom. Lahko so pisna ali ustna, njihov predmet pa so računovodski predračuni oziroma računovodski obračuni kot celota ali njihovi deli ali pa samo računovodski podatki, ki izhajajo iz zbiranja, urejanja in obdelovanja podatkov o preteklosti in prihodnosti. Poročila so lahko sestavljena kot ukrenitvena, nadzorna ali informativna. Njihova podvrsta so začasna računovodska poročila.

Da bi bile računovodske informacije v računovodskih poročilih kar se da najbolj uporabne, morajo biti najprej posamezne gospodarske kategorije uspešno izmerjene in nato učinkovito posredovane različnim uporabnikom.

1.4.2 Letno poročilo

Podjetja poročajo zunanjim in tudi notranjim uporabnikom računovodskih informacij predvsem z **letnimi poročili**, ki predstavljajo povzetek rezultatov podjetja v preteklem letu in njihove načrte za prihodnost. Letno poročilo je opredeljeno v 60. členu ZGD-1, pri čemer ZGD-1 ne podaja definicije pojma, temveč le opredeli njegove sestavine. Sestavine posameznega letnega poročila so odvisne od velikosti podjetja. Letna poročila malih podjetij, s katerih vrednostnimi papirji se ne trguje na organiziranem trgu in za katere z zakonom ni predpisano revidiranje računovodskih izkazov, sestavljajo:

- bilanca stanja,
- izkaz poslovnega izida in
- priloge s pojasnili k izkazu.

Ti sestavni deli kot celota tvorijo **računovodsko poročilo** malih podjetij.

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, ki prikazuje sredstva, dolgove in kapital na določen dan (Stolowy & Lebas, 2002, str. 92). Izkaz stanja, kot SRS bilanco stanja tudi imenujejo, ima obliko dvostranske uravnotežene bilance stanja (SRS, 2006, str. 176), kar pomeni, da so sredstva vedno enaka obveznostim do njihovih virov oziroma, povedano drugače, da je aktivna stran vedno enaka pasivni.

Obliko bilance stanja predpisujeta ZGD-1 v 65. členu in SRS 24 Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje, pri čemer upoštevata tudi velikost podjetja. ZGD-1 tako obravnava tri členitve postavk v bilanci stanja, in sicer za velika, srednja in mala podjetja, pri čemer se število postavk glede na velikost podjetja smiselno zmanjšuje.

Bilanca stanja kaže, kakšna sredstva ima na razpolago podjetje in kako ta sredstva financira (finančni položaj podjetja), **izkaz poslovnega izida** pa, kako uspešno podjetje uporablja ta sredstva. Izkaz poslovnega izida nam pove, kakšne rezultate je podjetje doseglo s svojim poslovanjem (Stolowy & Lebas, 2002, str. 97). Z njim prikazujemo prihodke in odhodke. Razlika med njimi je poslovni izid, ki ob presežku prihodkov nad odhodki pomeni dobiček iz poslovanja, ob presežku odhodkov nad prihodki pa izgubo iz poslovanja.

Obliko izkaza poslovnega izida določata ZGD-1 v 66. členu in SRS 25 Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje, s katerima je določen najmanjši obseg podatkov. Podjetjem SRS 25 dopušča prosto izbiro izmed dveh možnih različic sestave izkaza poslovnega izida (različici I in II). Obe različici predstavljata predpisani izkaz poslovnega izida, temelječ na oblikah, določenih s 4. direktivo Evropske unije, ki poleg v Sloveniji veljavnih različic predpisuje kot veljavni še dve. Izkaz poslovnega izida ima po prvi ali drugi različici pri vseh podjetjih, ne glede na njihovo velikost, osnovno razčlenitev v skladu z zahtevami ZGD-1. Podjetje si izbere tisto različico, ki mu najbolj ustreza, predvsem glede na njegove mednarodne stike. Večina podjetij sestavlja izkaz poslovnega izida po prvi različici, vendar SRS 25 daje prednosti drugi.

Računovodsko poročilo srednjih in velikih ter malih podjetij, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, poleg bilance stanja in izkaza poslovnega izida ter pojasnil sestavljata še izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala.

Izkaz denarnih tokov predstavlja spremembe stanja denarnih sredstev. Uporabnikom daje informacije o tem, kako je podjetje sredstva pridobilo in kako jih porablja. Iz njega sta razvidni tudi začetno in končno stanje sredstev v izbranem obračunskem obdobju. Koletnik in Koželj (2005, str. 101) sta mnenja, da izkaz denarnih tokov vsebuje pomembne informacije

za odločanje pri financiranju in naložbenju, saj je na njihovi podlagi mogoče ugotoviti razloge za povečanje ali zmanjšanje denarnih sredstev v obračunskem obdobju. Denarna sredstva se lahko povečajo zaradi novega financiranja (povečanja obveznosti do virov sredstev) ali raznaložbenja (zmanjšanja nadenarnih sredstev), zmanjšajo pa zaradi naložbenja (povečanja nadenarnih sredstev) ali definciranja (zmanjšanja obveznosti do virov sredstev).

Oblike izkaza denarnih tokov določa SRS 26 Oblike izkaza denarnih tokov za zunanje poslovno poročanje. Sestavi se lahko po neposredni metodi, ki prikazuje gibanje prejemkov in izdatkov, ali po posredni metodi, ki prikazuje gibanje pritokov in odtokov. Prejemki in izdatki oziroma pritoki in odtoki so razčlenjeni glede na to, ali so nastali pri poslovanju, naložbenju ali financiranju. Podjetje se samo odloči, po kateri metodi bo izdelalo izkaz denarnih tokov, pri čemer upošteva zmožnost zagotavljanja podatkov. SRS 26 daje prednost neposredni metodi sestavljanja izkaza denarnih tokov.

Izkaz gibanja kapitala prikazuje gibanje oziroma spremembe posameznih sestavin kapitala v določenem časovnem obdobju. Oblike izkaza gibanja kapitala opredeljuje SRS 27 Oblike izkaza gibanja kapitala za zunanje poslovno poročanje. Sestavljen je lahko tako, da prikazuje (SRS, 2006, str. 205):

- spremembe vseh sestavin kapitala, zajetih v bilanci stanja, bodisi v skupinah bodisi posamično (osnovno razčlenjevanje), ali
- spremembe tistih sestavin kapitala, ki predstavljajo oblikovanje celotnih pripoznanih dobičkov in izgub v obdobju, pri čemer spremembe drugih sestavin kapitala in stanja sestavin kapitala na začetku in na koncu obdobja izkazuje v pojasnilih k računovodskim izkazom (prilagojeno razčlenjevanje).

Po SRS 27 (2006, str. 206) ima izkaz gibanja kapitala lahko obliko bodisi ločenih razpredelnic sprememb za vsako sestavino kapitala bodisi sestavljene razpredelnice sprememb vseh sestavin kapitala. SRS kot izhodiščno rešitev predlagajo slednjo obliko.

Od 1. januarja 2010, ko so začeli veljati spremenjeni in dopolnjeni SRS 2006, je tudi določeno, da morajo podjetja, zavezana k reviziji, poleg izkazov, ki sestavljajo računovodsko poročilo, sestaviti še **izkaz drugega vseobsegajočega donosa**. Uvedba izkaza drugega vseobsegajočega donosa predstavlja pravzaprav razširitev izkaza poslovnega izida. Ekonomski strokovnjaki so si enotni, da je poslovni izid, ugotovljen v izkazu poslovnega izida, sicer pomemben, vendar je še pomembnejši vseobsegajoči donos, ki izkazuje predvsem učinke prevrednotenja sredstev (Kunšek, 2010).

Spremenjen in dopolnjen SRS 25 navaja, da je izkaz (celotnega) vseobsegajočega donosa računovodski izkaz, v katerem so resnično in pošteno prikazane sestavine izkaza poslovnega izida za obdobja, za katera se sestavlja, ter drugega vseobsegajočega donosa, ki vsebuje tiste postavke prihodkov in odhodkov, ki niso pripoznane v poslovnem izidu, vplivajo pa na velikost lastniškega kapitala.

Izkaz vseobsegajočega donosa morajo, kot je bilo že prej omenjeno, sestavljati podjetja, ki so zavezana k reviziji, vendar se zaradi njegove izrazne moči pričakuje, da lastniki želijo, da ga podjetje izdela, ne glede na velikost in zahteve standardov (Kunšek, 2010).

Računovodski izkazi morajo zadovoljevati splošne potrebe večine uporabnikov, zato tudi ne dajejo vseh informacij, ki bi jih uporabniki morebiti potrebovali pri gospodarskem odločanju. Zaradi teh razlogov in popolnejšega informiranja je treba računovodskim izkazom dodati pojasnila in dodatne razpredelnice ter drugo, kar uporabnikom zagotavlja dodatne podatke in informacije. ZGD-1 določa, da morajo pojasnila k računovodskim izkazom obvezno vsebovati informacije o podlagi za sestavitev oziroma pripravo bilance stanja in izkaza poslovnega izida ter posebnih računovodskih usmeritvah, izbranih in uporabljenih pri pomembnih poslih in drugih poslovnih dogodkih, informacije, ki jih zahtevajo SRS in ZGD-1 ter niso predpisane v obrazcu bilance stanja, pa tudi dodatne informacije, ki niso predpisane v obrazcu bilance stanja in izkazu poslovnega izida, so pa za pošteno predstavitev potrebne (SRS, 2006, str. 183). Za podjetja, ki so zavezana k reviziji, so obvezna tudi druga razkritja, ki jih navajajo SRS.

Poleg računovodskega poročila je zelo pomembno tudi **poslovno poročilo**, v katerem podjetje predstavi še neračunovodske in nefinančne informacije. Poslovno poročilo kot tako dopolnjuje informacije, podane v računovodskem poročilu v okviru letnega poročila, ter daje dodatne informacije, potrebne za razumevanje preteklega in prihodnjega poslovanja. Sestaviti ga morajo vsa podjetja, zavezana k reviziji. Njegova priprava je vsebinsko in časovno zahtevna, saj je poleg zakonskih zahtev treba upoštevati tudi potrebe in pričakovanja uporabnikov letnih poročil ter cilje podjetja pri komuniciranju z njimi (Vezjak, 2011, str. 128).

70. člen ZGD-1 določa, da mora poslovno poročilo vsebovati najmanj pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena. Pošten prikaz razvoja in poslovanja družbe lahko prikažemo s (Horvat, 2003, 152-153):

- podatki o poslovanju, na primer s pomembnejšimi podatki o poslovanju in merili, ki jih poslovodstvo uporablja pri poslovođenju podjetja;
- analizo poslovanja, na primer z analizo razlogov za spremembe v podatkih o poslovanju in učinkov preteklih gibanj na poslovanje;
- podatki o premoženjsko-finančnem stanju in sestavi financiranja.

Po ZGD-1 mora poslovno poročilo vsebovati zlasti podatke o:

- vseh pomembnejših poslovnih dogodkih, ki so nastopili po koncu poslovnega leta;
- pričakovanem razvoju družbe;
- raziskovalno-razvojnih dejavnostih družbe ter

- obstoju podružnic družbe.

Med poslovne dogodke, ki nastopijo po koncu poslovnega leta, se štejejo predvsem spremembe v organih vodenja in upravljanja, pridobitev ali zaključek pomembnih projektov, zapadlost večjih obveznosti ali hipotek, prevzemi drugih podjetij oziroma pridobitev deležev v drugih podjetjih, ustanovitev novih podjetij in podobno.

Podjetja v delu o svojem pričakovanem razvoju podajo napoved o prihodnjem poslovanju, s tem da predstavijo predpostavke, na katerih so osnovane napovedi vodstva za prihodnje poslovanje, in dejavnike, ki jih lahko ogrozijo. Med predpostavkami so tako lahko predvidene makroekonomske okoliščine, nadaljevanje smeri razvoja iz preteklosti ali njihov pomemben preobrat, izkoriščanje novih priložnosti, predvideno poslovanje ključnih partnerjev podjetja, tudi vpliv morebitnih težav pri njihovem poslovanju, predvidene možnosti zagotavljanja finančnih virov in podobne (Vezjak, 2011, str. 135).

Obvezni sestavini poslovnega poročila sta tudi predstavitev raziskovalno-razvojnih dejavnosti podjetja, v katere vlaganja postajajo vse pomembnejša, ter obstoja podružnic podjetja s predstavijo sedeža in dejavnosti poslovnih enot doma in v tujini.

Poleg z ZGD-1 določenih podatkov, ki jih mora vsebovati poslovno poročilo, je za sestavo kakovostnega poslovnega poročila pomembno vključevanje dodatnih sestavin. Dodatne sestavine poslovnega poročila je Vezjakova (2011, str. 129–134) združila v seznam, ki vključuje:

- *uvodno predstavitev s ključnimi podatki* (podatki o dejavnosti, proizvodih oziroma storitvah, trgih, konkurentih, zaposlenih itd.);
- *upravljanje* (predstavitev sistema upravljanja);
- *podlage za poslovanje* (predstavitev vrednosti in poslanstva ter ciljev);
- *trajnostno (družbeno odgovorno) poslovanje* (predstavitev odnosov do zaposlenih, do dobaviteljev, do naravnega okolja in do širšega družbenega okolja);
- *obvladovanje tveganj* (predstavitev ključnih negotovosti in tveganj ter njihovega obvladovanja).

Prav tako kot ni predpisana natančna vsebina poslovnega poročila (z izjemo obveznih sestavin po ZGD-1), ni predpisana njegova oblika, tako da se podjetje lahko samo odloči, kako ga bo sestavilo.

1.4.3 Značilnosti računovodskih izkazov

Računovodske izkaze morajo podjetja sestavljati po določenih pravilih računovodenja, ki vključujejo računovodske predpostavke, računovodska načela ter druga s SRS in MSRP določena pravila.

MSRP v MRS 1 Predstavljanje računovodskih izkazov prav tako določajo temeljne računovodske postavke, ki jih morajo podjetja upoštevati pri sestavi računovodskih izkazov, in so v slovensko zakonodajo vključene delno v SRS, delno pa v ZGD-1.

SRS določajo dve temeljni računovodski predpostavki. Prva je upoštevanje nastanka poslovnih dogodkov; pomeni, da je treba poslovne dogodke v računovodstvu upoštevati ob njihovem nastanku, in ne šele tedaj, ko so z njimi povezani prejemki in izdatki (Turk, 2004, str. 293). Druga predpostavka pa je upoštevanje časovne neomejenosti delovanja, kar pomeni, da je treba na podjetje gledati tako, kot da bo v bližnji prihodnosti še vedno poslovalo in nima niti namena niti potrebe, da bi povsem ustavilo oziroma skrčilo obseg svojega delovanja (Turk, 2004, str. 286).

ZGD-1 v 67. členu navaja še pet dodatnih računovodskih predpostavk:

- stalnost vrednotenja,
- načelo previdnosti,
- načelo poštene vrednosti,
- načelo posamičnega vrednotenja in
- načelo bilančne identitete.

Stalnost vrednotenja pomeni obveznost ohranjanja enkrat izbranih metod vrednotenja, kar pomeni, da se metode vrednotenja brez utemeljenih razlogov ne smejo spreminjati. Načelo previdnosti je izhodiščno računovodsko načelo, po katerem je treba neizogibno povezanost poslovnih dogodkov z negotovostjo upoštevati tako, da se dobički izkazujejo šele, ko so očitni in potrjeni, izgube pa že, ko postanejo možne (Turk, 2004, str. 292). Poštena vrednost je tista vrednost, ki jo proizvodu ali storitvi pri premišljenem poslu enako pripisujeta prodajalec in kupec kot dobro obveščeni in voljni poslovni stranki, ki ne delujeta pod pritiskom (Turk, 2009, str. 191). Načelo posamičnega vrednotenja pomeni, da je treba vsako sestavino sredstev in obveznosti do virov sredstev, ki jo je treba ovrednotiti, ovrednotiti posamično. Zadnje pa je načelo bilančne identitete, ki pravi, da se mora začetna bilanca stanja poslovnega leta ujemati s končno bilanco stanja prejšnjega poslovnega leta.

Naštete predpostavke podajajo pravila in postopke, ki jih morajo podjetja uporabljati pri sestavljanju računovodskih izkazov in poročil ter s tem tudi pri celotnem računovodenju. Vsako računovodsko poročilo ima svoj namen, ki ga mora poznati tisti, ki ga pripravlja. Osnovni namen vsakega računovodskega poročila podjetja je, da uporabnikom, ki so zanj zainteresirani, poda informacije o poslovanju podjetja in njegovem gospodarskem položaju. Da pa bi podjetje z informacijami, ki jih vsebuje računovodsko poročilo, lahko zadovoljilo širok krog uporabnikov, morajo le-te ustrezati določenim kakovostnim merilom.

Uvod v SRS in MRS 1 govorita o 4 glavnih kakovostnih značilnostih računovodskih izkazov. Med njimi so le nekatere opisne razlike. Prva kakovostna značilnost, to je **razumljivost**, sporoča, da so računovodski izkazi razumljivi, če jih uporabniki, ki dovolj dobro poznajo

poslovno in gospodarsko delovanje in računovodstvo ter jih dovolj prizadevno proučujejo, razumejo brez težav. Gre za razumevanje posameznih postavk v računovodskih izkazih, ugotavljanje in razumevanje pomena posameznih kontov ter knjižb na njih.

Druga kakovostna značilnost je **ustreznost**. Računovodski izkazi so ustrezni, če pomagajo uporabnikom sprejemati oziroma popravljati ali potrjevati poslovne odločitve. Na ustreznost postavk vplivata njihova vrsta in bistvenost, bistvenost pa je odvisna od njihove velikosti, ocenjene v posameznih okoliščinah, oziroma opustitve ali napačne predstavitve. Bistvenost iste postavke je lahko za različne uporabnike različna. Postavke v računovodskih izkazih morajo imeti potrebne lastnosti, konti in knjižbe na njih pa morajo ustrezati določenemu namenu in pravilom.

Računovodski izkazi ne smejo vsebovati pomembnih napak in pristranskih stališč ter zvesto predstavljajo tisto, o čemer trdijo, da predstavljajo, ali za kar se upravičeno domneva, da predstavljajo. Postavke v računovodskih izkazih ter konti in knjižbe na njih morajo biti popolni in zanesljivi. O tem govori tretja kakovostna značilnost, to je **zanesljivost**. Bolj zanesljivi so računovodski izkazi, ki so revidirani.

Četrta kakovostna značilnost, to je **primerljivost**, pa pomeni, da je zaradi metodične enotnosti mogoče primerjati postavke v računovodskih izkazih istega podjetja za različna leta ali postavke v računovodskih izkazih različnih podjetij, poleg tega pa tudi, da so konti in knjižbe na njih metodično enotni tako v istem podjetju kot v različnih podjetjih.

V primerjavi s SRS navajata Glautier in Underdown (1997, str. 200) podrobnejšo razčlenitev kakovostnih meril, ki poleg prej naštetih kakovostnih značilnosti vključujejo še: **pomembnost, popolnost, objektivnost, previdnost in pravočasnost**. Računovodski izkazi morajo vsebovati dovolj pomembne informacije za različne uporabnike, da lahko vsak uporabnik iz njih razbere, kar ga zanima. Poleg tega morajo biti sestavljeni objektivno in ne subjektivno, torej tako, da ne dosegajo želenega poslovnega izida in pri tem ne vplivajo na odločitve posameznih uporabnikov informacij. Računovodske izkaze je treba sestavljati previdno, natančno in tudi pravočasno, saj če informacija ne pride ob pravem času, izgubi svojo vrednosti in je za uporabnika popolnoma neuporabna.

Uporabniki računovodskih izkazov imajo različne potrebe in tudi zahteve po informacijah, ki jih dajejo računovodski izkazi, kakovost računovodskih informacij in s tem računovodskih izkazov pa je odvisna od tega, kaj uporabniku pomeni. Posamezni uporabnik potrebuje takšne informacije, ki po vsebini, obsegu in v pravem času zadovoljijo njegovo potrebo pri sprejemanju odločitev. V tem primeru lahko rečemo, da je informacija kakovostna, če pa nima vseh naštetih lastnosti, to zmanjšuje njeno kakovost. Kakovostna informacija je torej odločujoča pri sprejemanju pravih odločitev, saj ima za tistega, ki odloča, uporabno vrednost.

Za pripravljanje in sestavljanje računovodskih izkazov je odgovorno poslovodstvo (uprava), zato mora prav poslovodstvo poskrbeti, da imajo informacije, vsebovane v računovodskih

izkazih, vse kakovostne značilnosti, saj lahko le take predstavljajo podlago za sprejemanje poslovnih odločitev.

1.5 Uporabniki računovodskih izkazov in njihove potrebe po informacijah

V tem delu natančneje predstavljamo posamezne skupine uporabnikov računovodskih izkazov, glede na to:

- katere cilje ima posamezna skupina,
- kaj posamezna skupina od podjetja pričakuje in
- za katere informacije je posamezna skupina zainteresirana.

Pri navajanju računovodskih informacij iz računovodskih izkazov, ki so pomembne za posamezne uporabnike, navajamo samo najpomembnejše med njimi, za celovito predstavitev podjetja pa so pomembne vse informacije, ki jih vsebuje letno poročilo.

1.5.1 Računovodske informacije za državo in njene organe

Država je nastala kot zgodovinsko neizogibna organizacija oblasti na tisti razvojni stopnji, na kateri se je družba razcepila na sloje in razrede z nasprotujočimi si interesi in težnjami. Na tej stopnji je potrebna organizacija, ki preprečuje, da bojujoči se razredi ne uničijo drug drugega in da te konflikte obdrži v mejah »reda« (Mala splošna enciklopedija, 1973, str. 401). Novejša literatura opredeli državo kot geografsko in politično organizirano skupnost, ki ima na prostorsko omejenem ozemlju suvereno oblast. Je tudi nosilka pravic in obveznosti mednarodnega prava v mednarodnih odnosih. Sodobna država temelji na pravici naroda ali druge skupnosti do samoodločbe, v kateri državljani prostovoljno prepustijo vodenje države legitimno izvoljenim predstavnikom (Slovenski veliki leksikon, 2003, str. 455).

Prvi namen računovodstva je zadovoljiti državo in z njo tudi vsako raven navzdol do občine, saj državni organi in država želijo biti seznanjeni z razmeščenostjo različnih dejavnikov, posebej zaposlencev v podjetju, ter z uživanjem posebnih pravic zaradi monopolnega položaja ali naravne rente, kar je povezano z uvajanjem dajatev (Turk, Kavčič, Kokotec - Novak, Koželj & Odar, 2004, str. 61).

Za zadovoljevanje potreb različnih državnih organov morajo podjetja predlagati vrsto informacij o svojem poslovanju. To so informacije za:

- zadovoljevanje davčnih potreb ter
- vodenje državne statistike in javno objavo.

Davki obstajajo, odkar obstaja država. Država v davčnem sistemu uporablja mehanizem oblasti in politične ureditve, ki temelji na prerezdeljevanju moči za zadovoljevanje širših družbenih potreb (Milost & Milunovič, 2001, str. 5). Med viri financiranja skupnih in

splošnih potreb države imajo davki kot obvezne dajatve davčnega zavezanca do oblasti izredno pomemben delež v velikosti javnih financ države na eni strani in na drugi strani pomemben delež v zmanjšanju prihodkov (in prejemkov) posameznih davčnih zavezancev (Kokotec - Novak, 2007, str. 13).

Po Zakonu o davčnem postopku (v nadaljevanju ZDavP-2) je davek vsak denarni prihodek državnega proračuna, proračuna Evropske skupnosti ali proračuna samoupravne lokalne skupnosti, ki ne predstavlja plačila za opravljeno storitev ali dobavljeno blago in se plača izključno na podlagi zakonov o obdavčenju oziroma predpisov samoupravnih lokalnih skupnosti, izdanih na podlagi zakonov o obdavčenju (ZDavP-2, 2006, 3. člen). Davki so torej obvezne dajatve brez neposrednega vračila. Zanje davčni zavezanci ne prejmejo nikakršnih storitev ali dobav. Zbrana sredstva država namenja za zagotavljanje dobrin in storitev vsem državljanom, zlasti s področja ekonomske in socialne politike.

Za potrebe Davčne uprave Republike Slovenije (v nadaljevanju DURS¹¹) morajo podjetja predlagati:

- obračun davka od dohodkov pravnih oseb,
- obračun davka od dohodka iz dejavnosti (akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti) in
- obračun davka na dodano vrednost.

Davek od dohodkov pravnih oseb, ki ga v Sloveniji ureja Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (v nadaljevanju ZDDPO-2), obdavčuje dobiček podjetij, ki predstavlja presežek prihodkov nad odhodki. Dobiček torej predstavlja davčno osnovo. Zavezanci za davek od dohodkov pravnih oseb so pravne osebe, ki dosegajo dobiček z opravljanjem dejavnosti in imajo sedež v Sloveniji (rezidenti), ter pravne osebe, ki nimajo sedeža v Sloveniji (nerezidenti), za dobiček, ki ga dosežejo s trajnim opravljanjem dejavnosti v Sloveniji. Rezidenti Slovenije so zavezani za davek od vseh dohodkov, ki imajo svoj vir v Sloveniji, in od vseh dohodkov, ki imajo svoj vir izven Slovenije, nerezidenti so zavezani za davek le od dohodkov, ki imajo svoj vir v Sloveniji¹². Davek od dohodkov pravnih oseb se v Sloveniji plačuje po 20-odstotni stopnji od davčne osnove, ki je stopila v veljavo leta 2010.

Davek od dohodka iz dejavnosti predstavlja podzvrst dohodnine in ga tudi ureja Zakon o dohodnini (v nadaljevanju ZDoh-2). Za dohodek iz dejavnosti se šteje dohodek, dosežen z neodvisnim samostojnim opravljanjem dejavnosti, ne glede na namen in rezultat opravljanja dejavnosti. Opravljanje dejavnosti pomeni opravljanje vsake podjetniške, kmetijske ali gozdarske dejavnosti, poklicne dejavnosti ali druge neodvisne samostojne dejavnosti, vključno z izkoriščanjem premoženja in premoženjskih pravic (ZDoh-2, 2006, 46. člen).

¹¹ DURS je organ v sestavi ministrstva za finance in opravlja naloge davčne službe: pobiranje davkov in drugih obveznih dajatev, opravljanje nadzora nad zakonitostjo, pravilnostjo in pravočasnostjo izpolnjevanja davčnih obveznosti, določenih s predpisi o obdavčenju (povzeto po DURS, Organizacija in naloge davčne službe, b.l.).

¹² Povzeto po ZDDPO-2, 2006, 3.-5. člen.

Zavezanci za ta davek so torej s. p. - ji in drugi zasebniki, ki niso registrirani kot s. p. - ji. Mednje sodijo zasebni zdravniki, odvetniki, notarji, samostojni športni in kulturni delavci, domači obrtniki, kmečki turizem, rejci živali, pridelovalci vrtnin, gob in cvetja. Prav tako kot davek od dohodkov pravnih oseb tudi davek od dohodka iz dejavnosti obdavčuje dobiček, ki ga zasebnik ustvari z opravljanjem registrirane dejavnosti. Za ugotavljanje dobička zasebnikov se smiselno upoštevajo pravila ZDDPO-2, ki veljajo za pravne osebe. Stopnje davka od dohodkov iz dejavnosti so določene z lestvico, ki ima 3 davčne razrede s stopnjami od najnižje 16 % do najvišje 41 %. Lestvica se vsako leto valorizira s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin, določenih na podlagi gibanja cen.

Pri izračunu davka od dohodka imajo pomembno vlogo davčne olajšave, ki znižujejo davčno osnovo, ter davčno nepriznani in delno priznani odhodki, ki pa davčno osnovo zvišujejo. Končna davčna obveznost zavezancev za davek od dohodka se ugotavlja v davčnem obračunu. Njegovo obliko in vsebino predpiše minister, pristojen za finance, določa pa jo ZDavP-2. Zavezanec za davek od dohodka mora predložiti davčni obračun s prilogami¹³ v 3 mesecih po izteku davčnega obdobja. Če se davčno obdobje ne razlikuje od koledarskega leta, je torej skrajni rok za predložitev davčnega obračuna 31. marec tekočega leta za preteklo davčno obdobje, v primeru uporabe davčnega obdobja, ki ni enako koledarskemu letu, pa mora zavezanec predložiti davčni obračun v 3 mesecih po izteku davčnega obdobja. Vsa podjetja morajo davčni obračun in priloge predložiti elektronsko. Podjetja plačujejo davek od dohodka kot mesečne ali trimesečne akontacije, odvisno od velikosti letne obveznosti. Če je letna obveznost večja od 400 evrov, je treba akontacijo plačevati mesečno, in sicer do 10. v mesecu za pretekli mesec, v primeru manjše letne obveznosti pa se akontacija plačuje trimesečno, in sicer do 10. v mesecu po preteku trimesečja (ZDavP-2, 371. člen). Razliko med plačanimi akontacijami v preteklem letu in obračunanim davkom za preteklo leto morajo plačati do 30. aprila tekočega leta, vračilo preveč plačanih akontacij pa lahko podjetja zahtevajo hkrati s predložitvijo obračuna davka.

Čok (1998, str. 7) navaja naslednje razloge, ki govorijo v prid obdavčitvi dobička, in sicer:

- s tem davkom podjetje plača ugodnosti, ki mu jih daje gospodarsko in družbeno okolje;
- davek predstavlja vmesno stopnjo pri plačilu dohodnine posameznika;
- z davkom se obdavči ekonomska renta;
- davek predstavlja instrument ekonomske politike.

Davek na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV) urejata Zakon o davku na dodano vrednost (v nadaljevanju ZDDV-1) in Pravilnik o izvajanju Zakona na dodano vrednost. Po ZDDV-1 je zavezanec za DDV vsaka pravna ali fizična oseba, ki opravlja proizvodno, predelovalno, trgovsko ali storitveno dejavnost, vključno z rudarsko, kmetijsko in poklicno dejavnostjo, ter katere obdavčljivi prihodki v zadnjih 12 mesecih dosežejo oziroma presežejo

¹³ Davčnemu obračunu je treba predložiti nekatere priloge, ki vsebujejo podatke, ki so ali predpisani z ZDavP-2 ali potrebni za izpolnitev obrazca. Podatki se prikazujejo v tabelah, sestavni del vsake priloge je tudi metodologija za izpolnitev tabele (DURS, Obračun davka od dohodkov pravnih oseb, b.l.).

25.000 evrov. DDV se plačuje od vsakega prometa blaga ali storitev, ki jih davčni zavezanec opravi za plačilo, in od vsakega uvoza blaga. Tega davka so po ZDDV-1 oproščene nekatere dejavnosti, kot so javne poštne storitve, zdravstvene in socialno-varstvene storitve, kulturne in verske storitve. DDV se obračunava po splošni 20-odstotni stopnji oziroma po znižani 8,5-odstotni stopnji. Po ZDDV-1 se obračuni DDV pripravljajo mesečno ali trimesečno, glede na velikost prihodkov, zgornji vrednostni limit za trimesečne davčne zavezanca pa znaša 210.000 EUR. Obračun DDV mora predložiti vsako podjetje, ne glede na to, ali je za davčno obdobje, za katero predloži obračun, dolžno plačati DDV, in sicer do zadnjega delovnega dne naslednjega meseca po poteku davčnega obdobja. Obračun DDV se predloži elektronsko. Plačilo presežka DDV ni omejeno glede na vrednost presežka in se na zahtevo zavezanca presežek v celoti vrne v 21 dneh po predložitvi obračuna za DDV. Po ZDDV-1 mora vsak davčni zavezanec, identificiran za DDV, če opravi dobave v druge članice Evropske unije, poleg obračuna DDV DURS-u predložiti tudi **rekapitulacijsko poročilo** o osebah, identificiranih za DDV, ki jim je dobavil blago oziroma opravil storitve. Pri tem moramo omeniti tudi posebno **poročilo o dobavah po 76. členu ZDDV-1**. Po tem členu velja obrnjena davčna obveznost za nekatere dobave med zavezanci s slovensko identifikacijsko številko. DDV mora plačati zavezanec, identificiran za namene DDV v Sloveniji, ki se mu opravi katera izmed naslednjih dobav: gradbena dela, posredovanje oseb v gradbeništvu, dobave nepremičnin iz 7. in 8. točke 44. člena ZDDV-1, če se je dobavitelj odločil za obdavčenje po 45. členu ZDDV-1, dobave odpadkov, ostankov, rabljenega materiala in storitev iz priloge III.a ZDDV-1, ter prenos pravic do emisije toplogrednih plinov, kot so opredeljene v zakonu, ki ureja varstvo okolja.

Tretje področje obdavčitve podjetij zajema plače in osebne prejemke. Podjetje kot delodajalec je dolžno plačevati **dajatve iz plač** in **dajatve na plače**. Dajatve iz plač predstavljajo prispevke delojemalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno varstvo, zaposlovanje in starševsko varstvo ter skupaj znašajo 22,10 % od bruto plače. Poleg prispevkov za socialno varnost predstavlja dajatve iz plač še akontacija dohodnine, ki jo mora delodajalec po ZDavP-2 izračunati in odtegniti ob obračunu plače, plačati pa na dan izplačila plače. Obračun akontacije dohodnine od plač se opravi na podlagi dohodninske lestvice. Dajatve na plače pa predstavljajo prispevki delodajalca, ki poleg prispevkov delojemalca vključujejo tudi prispevke za poškodbe pri delu in skupaj znašajo 16,10 %¹⁴.

Poleg DURS-a je za računovodske informacije zainteresirana tudi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES¹⁵), kateri podjetja predlagajo letna poročila in druge podatke za vodenje državne statistike in javno objavo. Kot določa ZGD-1, morajo velike in srednje gospodarske družbe ter tiste male gospodarske družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, predložiti za javno objavo letna poročila AJPES-u v 8 mesecih po koncu poslovnega leta. Letna poročila malih gospodarskih družb, s katerih vrednostnimi papirji se ne trguje na

¹⁴ Povzeto po Zakonu o prispevkih za socialno varnost (1996, 1998, 2000).

¹⁵ AJPES je organizacija, ustanovljena od Republike Slovenije, ki je pooblaščenca za vodenje registrov podjetij ter za sprejemanje, obdelovanje in objavljanje letnih poročil.

organiziranem trgu vrednostnih papirjev, in letna poročila s. p.-jev morajo biti predložena v 3 mesecih po preteku poslovnega leta. Za potrebe državne statistike morajo gospodarske družbe in s. p.-ji v 3 mesecih po koncu koledarskega leta podatke iz letnih poročil o svojem premoženjskem in finančnem stanju ter poslovnem izidu poslati AJPes-u, skladno z zakonom, ki ureja državno statistiko. Te podatke lahko AJPes uporabi le za pripravo informacij o gospodarskih gibanjih. Poročanje AJPes-u zajema poleg predložitve letnih poročil tudi razna druga poročila, kot so: poročila o plačah (mesečno poročilo o izplačanih plačah pri pravnih osebah (obrazec 1-ZAP/M), poročilo o zaposlenih osebah po višini bruto plače (obrazec ZAP-STRU/L)), statistika finančnih računov (Banka Slovenije je za določene rezidente predpisala četrtno poročanje o stanju finančnih sredstev in obveznosti na finančnih računih ter o njihovih transakcijah), predlog za večstransko pobotanje (prijava nepravočasno plačanih obveznosti) in druga predpisana poročila.

Podjetja pošiljajo različne podatke in sodelujejo tudi z drugimi državnimi institucijami, kot so:

- Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije (v nadaljevanju ZZZS; prijava oziroma odjava podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za starševsko varstvo, zavarovanju za primer brezposelnosti in o sklenitvi delovnega razmerja (obrazec M1/M2), zahtevek za refundacijo plače itd.);
- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (v nadaljevanju ZPIZ; letna prijava podatkov o plači, plačanem prispevku in obdobju zavarovanja za posameznega delavca (obrazec M4/M8) itd.);
- Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije (sporočanje potreb po opravljanju del itd.);
- Banka Slovenije (mesečno poročanje o kratkoročnih terjatvah in obveznostih iz poslovanja z nerezidenti (obrazec SKV) itd.); ter
- Carinska uprava Republike Slovenije (mesečno poročanje o blagovni menjavi med državami članicami Evropske unije – Intrastat).

Da računovodstvo zadovolji državo, mora torej zadovoljiti davčni vidik in podati različna druga predpisana poročila, ki so potrebna za analize z narodnogospodarskega vidika (Horngren et al., 2000, str. 2).

1.5.2 Računovodske informacije za druge zunanje uporabnike

Drugi namen računovodstva je zadovoljiti druge zunanje uporabnike računovodskih informacij, med katere spadajo lastniki kapitala, sedanji ali možni vlagatelji, dajalci kratkoročnih in dolgoročnih posojil, dobavitelji, kupci, konkurenti oziroma tekmeci in javnost.

Lastniki kapitala in tudi sedanji ali možni **vlagatelji kapitala**, ki jim pravimo tudi delničarji podjetja, so tisti, ki v podjetje vlagajo kapital, da bi omogočili njegovo delovanje ali rast. Zanimajo jih zlasti velikost in ustaljenost donosa v obliki dividend ali deležev v čistem

dobičku, politika delitve čistega dobička, dolgoročna donosnost podjetja in kakovost njegovega posloводства. Ugotoviti želijo, ali posloводство dela tisto, kar mora delati, in tako, kot mora delati. Pri vlaganju kapitala v podjetje se delničarji soočajo s tveganji, zato jih zanima, kako se jim bo naložba obrestovala. Potrebujejo informacije, ki jim pomagajo pri odločitvah, ali naj kupijo, obdržijo ali prodajo deleže v podjetju, in informacije, ki jim pomagajo oceniti sposobnost podjetja, da izplača dividende (Stolowy & Lebas, 2002, str. 15). Vlagatelje tako zanima prihodnje poslovanje podjetja in njegove prihodnje zmogljivosti, predvsem pa prihodnji denarni tokovi.

Banke in druge financerje v vlogi **dajalcev kratkoročnih in dolgoročnih posojil** podjetju zanima predvsem njegova sposobnost odplačila prejetih posojil ter pripadajočih obresti do njihove zapadlosti (Stolowy & Lebas, 2002, str. 15). V zvezi s tem želijo biti seznanjeni predvsem s plačilno sposobnostjo podjetja, njegovim finančnim položajem in kakovostjo njegovega posloводства. Dajalce posojil zanimajo informacije iz računovodskih izkazov zadnjega poslovnega leta in prihodnje poslovanje podjetja, zlasti načrtovani denarni tokovi ter informacije o hipotekah in drugih obveznostih podjetja. S temi informacijami si dajalci posojil zagotovijo varnost svoje naložbe.

Dobavitelji oskrbujejo podjetje z raznimi dobrinami oziroma storitvami in tudi z dajanjem dolgoročnih kreditov. Zanima jih predvsem to, ali podjetje sprotno plačuje obveznosti in bodo zneske, ki jim jih podjetje dolguje, dobili poplačane v roku. Zainteresirani so za informacije o čistem poslovnem izidu, ki ga je podjetje izkazalo v zadnjem poslovnem letu, o njegovem finančnem položaju in o kakovosti njegovega posloводства. Za dobavitelje so pomembne tudi druge informacije, kot so povprečni plačilni rok in dogovorjene zamudne obrestne mere, saj lahko na podlagi teh informacij primerjajo svoj položaj s položajem drugih dobaviteljev in se na tej osnovi odločijo, ali bi si v nadaljnjih pogajanjih s podjetjem lahko pribori ugodnejše prodajne pogoje.

Kupce podjetje oskrbuje z raznimi proizvodi in storitvami, pri čemer želijo kupci kupovati kakovostne proizvode in storitve po konkurenčnih cenah ter ob drugih sprejemljivih pogojih, kot so plačilni roki, roki dobave, količinski in drugi popusti ter različne poprodajne storitve. Zanima jih predvsem to, ali je poslovanje podjetja stabilno in donosno, saj lahko v tem primeru pričakujejo njegovo nemoteno poslovanje tudi v prihodnje. Iščejo predvsem informacije o izidu poslovanja podjetja, njegovem finančnem položaju in kakovosti posloводства ter na podlagi teh postavljajo svoje zahteve glede poslovanja z njim, kot so odobritev finančnih ali blagovnih kreditov, podaljšanje plačilnega roka, hitrejša dobava itd.

Tekmeca oziroma konkurenta Turk (2004, str. 741) opredeli kot tistega, ki si prizadeva, da bi zagotovil boljšo kakovost proizvodov oziroma storitev in/ali njihovo nižjo ceno kot drugi ponudniki. To je tekmovanje v kakovosti in/ali ceni v isti dejavnosti. Tekmeci so zainteresirani za letna poročila podjetij v isti dejavnosti, da se z njimi lahko primerjajo, pa tudi zato, da ugotovijo, kakšna je možnost, da svojega konkurenta kupijo oziroma da ta kupi njih. Zanima jih predvsem doseženi čisti poslovni izid, finančni položaj in kakovost

posloводства, poleg tega pa tudi vlaganja v nove proizvode in nove tehnologije ter vstop na nove trge. Iz vseh pridobljenih informacij tekmeci sprejmejo odločitve o ohranitvi oziroma o izboljšanju svojega konkurenčnega položaja.

Javnost predstavlja širše ali ožje pojmovano veliko število ljudi, ki se zanimajo za kako dogajanje ali kako stvar (Turk, 2004, str. 181). Javnost želi vedeti, ali podjetje v kraju, v katerem deluje, ogroža človekovo okolje, in če ga, kako ukrepati, da se ogrožanje prepreči oziroma vsaj omeji. Poleg tega želi vedeti tudi, kakšne so ekonomske in finančne možnosti podjetja za zaposlovanje ljudi v kraju, v katerem deluje. Zaradi tega zanimata javnost predvsem donosnost poslovanja in finančni položaj podjetja.

Računovodski izkazi dajejo različnim zunanjim uporabnikom informacije, na podlagi katerih lahko ocenijo preteklo poslovanje in predvidijo uspešnost prihodnjega poslovanja podjetja ter tako oblikujejo odločitve glede svojega prihodnjega odnosa do podjetja.

Kljub temu da imajo nekateri zunanji uporabniki letnih poročil, kot so država in njeni organi, lastniki podjetja ter dajalci kratkoročnih in dolgoročnih posojil, zakonsko podlago do vpogleda v letna poročila podjetij, po mnenju Kavčičeve (2007, str. 8) prvenstvena naloga današnjega računovodstva ni z informacijami zadovoljevati države ali drugih zunanjih uporabnikov, temveč pripravljati informacije za odločanje znotraj podjetja. Glavni namen računovodstva je torej pomagati poslovodjem voditi dejavnost ali funkcijsko področje, za katero so odgovorni (Horngren et al., 2000, str. 2).

1.5.3 Računovodske informacije za notranje uporabnike

Po SRS (2006, str. 236) so notranji uporabniki računovodskih informacij izvajalci posameznih nalog v podjetju, ki morajo odločati o podrobnostih izvajanja, poslovodstvo v podjetju od najnižje ravni do uprave, upravljalni in nadzorni organi v podjetju ter zaposlenci v podjetju. Koliko in kakšne informacije dobi posamezni notranji uporabnik, je odvisno od ravni in obsega odločanja. Višje ravni odločanja običajno sprejemajo dolgoročneje odločitve in oblikujejo strategijo podjetja, nižje ravni odločanja pa se ukvarjajo s kratkoročnimi oziroma vsakdanjimi odločitvami.

Poslovodstvo ter upravljalne in nadzorne organe podjetja zanimajo predvsem informacije o donosnosti poslovanja, finančnem položaju ter plačilni sposobnosti podjetja.

ZGD-1 v 10. členu uporablja izraz poslovodstvo za osebe oziroma organe, ki vodijo posle v katerikoli vrsti gospodarske družbe. Njihovo poimenovanje je odvisno od oblike organiziranja gospodarske družbe. Pri d. d. je to uprava oziroma upravni odbor, pri d. o. o. en ali več poslovodij, pri d. n. o. posle vodijo družbeniki ali tretje pooblašene osebe, pri k. d. pa posle vodijo vsi komplementarji in ob prenosu upravičenja za vodenje tretje osebe.

Poslovodstvo oziroma uprava je odgovorna za doseganje zastavljenih ciljev podjetja, njena uspešnost pa se kaže v računovodskih izkazih. Zanj so pomembni rezultati primerjave načrtovanih in dejansko doseženih poslovnih rezultatov ter podatki o doseženih poslovnih rezultatih v obračunskem obdobju in v preteklem obračunskem obdobju. Podatki v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida za nekaj zaporednih let namreč kažejo trend razvoja podjetja. Na podlagi teh informacij uprava ugotovi, ali je bila poslovna politika ustrezno oblikovana in na katera področja poslovanja mora vložiti več navora, ker je z njimi ustvarila izgubo. Iz izkaza gibanja kapitala uprava razbere, ali je lahko oblikovala zakonsko določene rezerve, rezerve za lastne deleže oziroma delnice in druge rezerve. Poleg tega jo zanimajo tudi informacije o naložbah podjetja, predvsem njihovi donosi oziroma prevrednotenja zaradi oslabitve. Informacije, ki kažejo uspešnost oziroma neuspešnost poslovanja uprave, so tudi število sklenjenih novih pomembnih poslovnih pogodb, število pridobljenih novih kupcev, razvoj novih proizvodov in novih tehnologij, širitev dejavnosti, širitev na nove trge itd. oziroma nazadovanje na naštetih področjih. Vse našteje informacije kažejo uspešnost oziroma neuspešnost uprave v obračunskem obdobju in so podlaga pri njenem nadaljnjem odločanju.

Prav tako kot za upravo so tudi za **nadzorni svet** najpomembnejši doseženi čisti poslovni izid iz poslovanja za obračunsko poslovno leto, njegovo odstopanje od planiranega in rezultati primerjave doseženega čistega poslovnega izida s preteklimi leti. Nadzorni svet primerja dosežene poslovne rezultate z zastavljenimi cilji in ugotavlja upravičenost morebitnih odstopanj, za katera je odgovorna uprava. Ker ZGD-1 določa, da je za imenovanje uprave odgovoren nadzorni svet, slednji lahko iz računovodskih informacij ugotovi, ali je bil pri imenovanju uspešen. Za nadzorni svet so prav tako kot za upravo pomembne postavke kapitala, poleg tega pa tudi finančni položaj podjetja. Nadzorni svet zanima predvsem, kako zadolženo je podjetje ter ali so se dolгови povečali ali zmanjšali, kar pa je razvidno že v bilanci stanja.

Poleg poslovodstva ter upravljalnih in nadzornih organov, ki odločajo v podjetju, imajo pomembno vlogo pri sprejemanju odločitev tudi **zaposlenci na nižjih ravneh odločanja**. Zadovoljstvo zaposlencev pri delu in njihova pripadnost podjetju bistveno prispevata k uspešnosti podjetja kot celote, saj le zadovoljni zaposlenci vložijo v delo vsa svoja znanja in sposobnosti. Zaposlence zanimata predvsem poslovni izid in finančni položaj podjetja, saj dober poslovni izid in finančni položaj pomenita ohranjanje delovnih mest ter s tem možnost zaslužka in socialnih prejemkov. Poleg tega so zainteresirani za informacije o povprečnih plačah v podjetju ter o plačah upravljalnih in nadzornih organov, da jih lahko primerjajo ter presojujejo o njihovi višini. Zanimajo se tudi za informacije o raznih morebitnih spremembah v organizaciji podjetja (predvsem glede odpuščanja ali prerazporejanja na druga delovna mesta), spremembah dejavnosti podjetja (širitev dejavnosti in zaradi tega potrebna dodatna izobraževanja), spremembi klime v podjetju (na primer poostritev disciplinskih ukrepov) itd. Na osnovi naštetih informacij zaposlenci sprejemajo odločitve, kako se bodo odzvali na spremembe.

Naštete informacije so splošne informacije, ki zanimajo vse zaposlene, ne glede na delovno mesto. Poleg teh so zaposleni zainteresirani za tiste, ki so povezane z njihovim delovnim mestom in brez katerih ne morejo nemoteno delati. Vsebina teh informacij je odvisna od področja delovnega mesta, njihov obseg pa od tega, katero raven odločanja predstavlja zaposlenec. Za primer vzemimo proizvodno podjetje, v katerem proizvodni delavec nima skoraj nobene pristojnosti za odločanje. Prodajalec dokončanih proizvodov mora skrbeti za optimalno višino zalog teh proizvodov in predstavlja nižjo raven odločanja. Pri tem potrebuje informacije o količini zalog za posamezni proizvod in o pričakovani prihodnji prodaji za posamezni proizvod, da lahko pri zahtevani količini zalog določa potrebno proizvodnjo posameznega proizvoda. Višjo raven odločanja predstavlja vodja prodaje, ki sprejema odločitve o proizvodih, ki se bodo prodajali, prodajnih trgih za posamezni proizvod, cenah posameznih proizvodov itd. Za svoje delo potrebuje informacije o prodaji posameznih proizvodov na različnih trgih v preteklih letih, da lahko na njihovi podlagi predvidi prihodnjo prodajo posameznih proizvodov na različnih trgih, oblikuje prodajne cene za posamezni proizvod itd. Poleg tega primerja kakovost in ceno posameznega proizvoda s proizvodom konkurenčnega podjetja ter na podlagi dobljenih rezultatov sprejema odločitve. Najvišjo raven odločanja pa predstavljajo upravljalni in nadzorni organi proizvodnega podjetja, katerih zanimanje za informacije je bilo že opisano.

1.6 Opravljanje računovodske dejavnosti podjetja

Vsako podjetje lahko brez kakršnih koli ovir samo oblikuje organizacijo računovodstva. Odloča se med naslednjimi različicami računovodskih usmeritev (Koželj, 1996, str. 267):

- podjetje ima samostojno računovodstvo (vse računovodske funkcije se izvajajo znotraj podjetja);
- podjetje nekaj računovodskih del opravi samo, druga pa poveri računovodskemu servisu (kadar ima podjetje dovolj strokovno izobraženo administrativno osebje, le-to knjiži vse nastale poslovne dogodke, računovodski servis pa sestavlja razne obračune in izdeluje predpisana letna poslovna poročila); ali
- podjetje v celoti vsa računovodska dela prepusti za to usposobljenemu računovodskemu servisu (vse računovodske funkcije se izvajajo zunaj podjetja, v računovodskem servisu).

Prepustitev računovodstva zunanjemu izvajalcu ima prednosti in slabosti, zato mora podjetje pred sprejemom odločitve o organiziranju računovodske funkcije pretehtati oboje in presoditi, kaj je zanj najugodnejše. Temeljne prednosti zunanjega izvajanja računovodstva za stranke računovodskih servisov so (Križ, 2008, str. 39):

- nižji stroški,
- vse storitve na enem mestu,
- strokovnost zunanjih izvajalcev,
- večja osredotočenost na dela, ki jih podjetje obvlada,
- iskanje kvalificirane delovne sile in večja prilagodljivost glede izbire ter

- prenos dela odgovornosti za zakonske obveznosti.

Nižji stroški so glavni razlog, da se podjetja odločajo za zunanje izvajanje računovodenja. Prihranki izhajajo iz potrebe po manjšem številu zaposlencev v podjetju, manj je potrebnega pisarniškega prostora in manj programske opreme (Laube & Roberts, 2002). S prepustitvijo računovodskih storitev zunanjemu izvajalcu se podjetju zmanjšajo stroški, saj so le-ti vnaprej znani in predvidljivi. Nastanejo stroški za dejansko opravljene naloge. Zunanji izvajalci običajno več vlagajo v izobraževanje in usposabljanje zaposlencev, saj morajo slediti stalnim spremembam na področju računovodske in davčne zakonodaje, ter v računalniško opremo, ki zahteva stalno posodabljanje, kar pa bi bilo za mnoga podjetja prevelika stroškovna obremenitev. Tako zunanje izvajanje računovodstva pripomore k stroškovni razbremenitvi odjemalca računovodskih storitev.

Računovodski servisi, o katerih govorimo kasneje, nudijo vse storitve na enem mestu, in sicer od računovodskega do davčnega svetovanja, raznih analiz, planov, plačilnega prometa in pravnega svetovanja. Podjetjem ni treba iskati ali zaposlovati kadra za vsako storitev posebej, saj imajo v sklopu računovodskega servisa vse na enem mestu.

Zunanji izvajalci imajo običajno izkušnje iz različnih dejavnosti in poslov, saj opravljajo storitve za različna podjetja, ter s tem zagotavljajo specifična znanja. Zaposlenci v računovodskem servisu so usposobljeni za delo na področju računovodstva, financ, davkov, prava itd., zato podjetjem ni treba zaposlovati strokovnjakov za posamezna področja dela, ki jih potrebujejo le občasno.

Podjetja se vse pogostejše zavedajo, da jim delo, ki ga ne obvladajo, vzame preveč časa. Pri tem je vprašljiva tudi kakovost opravljenega dela. Zato je za podjetje bolje, da se osredotoči na področje, ki ga zna najbolje opraviti in iztržiti. Če prepusti računovodske storitve zunanjemu izvajalcu, mu za opravljanje primarne dejavnosti ostane več časa.

Ko se podjetje odloči zaupati računovodske storitve zunanjemu izvajalcu, se izogne težavam pri iskanju dovolj usposobljene delovne sile. Po drugi strani je tudi pogodbeni odnos veliko lažje začeti in končati kot pa zaposlovati in odpuščati zaposlenca. Zamenjava računovodskega servisa je vsekakor cenejša kot zamenjava zaposlenca.

Podjetje se s tem, ko prepusti računovodske storitve računovodskemu servisu, izogne tudi delu odgovornosti do državnih organov, saj računovodski servis naredi vse, kar narekujejo zakoni. Dolžnost posloводства podjetja je le skrb za to, da bodo letna poročila sestavljena, odgovornost za računovodenje in izdelavo računovodskih izkazov se prenese na računovodski servis.

Med slabosti zunanjega izvajanja računovodstva bi lahko šteli (Križ, 2008, str. 39):

- stroške logistike,

- neažurno in nepopolno dostavo dokumentacije,
- omejen dostop do informacij in odvisnost od računovodskega servisa ter
- zaupanje.

Pojavlja se težava prenosa dokumentacije od stranke do računovodskega servisa in obratno. Še vedno je veliko računovodskih servisov in njihovih strank, ki nimajo urejene računalniške izmenjave podatkov.

Kadar se računovodenje opravlja na sedežu računovodskega servisa, stranke pogosto ne prinašajo vseh dokumentov ali jih prinašajo z zamudo. Vodenje računovodstva na sedežu stranke prav gotovo omogoča tekoče in ažurne informacije. Računovodski servisi pa vodijo poslovne knjige pretežno na svojem sedežu. To je razvidno tudi iz ankete o delovanju 130 računovodskih servisov, ki jo je leta 1994 izvedla Zveza RFR. Rezultati kažejo, da le 4 odstotki računovodskih servisov opravljajo storitve vodenja poslovnih knjig na sedežu stranke. Vzroka za tako organizacijo računovodstva sta v želji stranke, da se poslovne knjige vodijo na njenem sedežu, in v zahtevi stranke, da se dokumentacija ne odnaša s sedeža podjetja. Poleg tega raziskava iz leta 2009 (Čermelj, 2009, str. 38) kaže nekatere razlike glede kraja opravljanja storitev računovodenja glede na velikost stranke. Za kar 91, 64 % mikro podjetij računovodski servisi vodijo poslovne knjige povsem na svojem sedežu. Drugače pa se kaže pri velikih podjetjih, kjer se storitve računovodenja opravljajo zgolj na njihovem sedežu.

Zunanji izvajalec ni ves čas prisoten in na razpolago poslovodstvu, saj ima delo tudi z drugimi strankami. Če se celotno računovodenje opravlja na sedežu računovodskega servisa, poslovodstvu ni vedno na voljo dostop do pomembnih informacij, zato je odvisno od zunanjega izvajalca, na kakšen način in kako hitro bo prišlo do podatkov in informacij.

Računovodja pozna podrobnosti in skrivnosti poslovnega življenja svoje stranke. Računovodski servis pridobi s tem, ko opravlja storitve za podjetja, pomembne podatke o svojih strankah. Ti podatki se štejejo za poslovno skrivnost, zato se mora stranka prepričati o zanesljivosti zunanjega izvajalca, da takih podatkov ne bo posredoval tretjim osebam.

Ne glede na to, katero različico podjetje izbere, mora upoštevati 167. računovodsko načelo (Kodeks računovodskih načel, 1998), po katerem mora biti računovodstvo dovolj strokovno usposobljeno za vsa opravila računovodske funkcije v podjetju (računovodsko predračunavanje, knjigovodstvo, računovodsko nadziranje in računovodsko analiziranje).

V nadaljevanju se skladno z naslovom dela ukvarjamo z zunanjim izvajanjem računovodenja, ki ga opravljajo računovodski servisi.

2 ZUNANJE IZVAJANJE (angl. OUTSOURCING) RAČUNOVODENJA

Izraz outsourcing izvira iz angleške besedne zveze »*outside resource using*«, ki pomeni uporabo zunanjih virov. Podjetja se v današnjem času nenehno srečujejo z različnimi izzivi, pri katerih stremijo k čim večji učinkovitosti. Zaradi omejenih kadrovskih zmogljivosti, nezadostnega poznavanja stroke in optimizacije stroškov¹⁶ se pogosto odločajo, da nekatere poslovne funkcije zaupajo usposobljenim zunanjim izvajalcem.

Zunanje izvajanje dejavnosti je pogodbeni prenos nekaterih v podjetju ponavljajočih se notranjih dejavnosti in odločitev na zunanje izvajalce oziroma ponudnike. Poleg tega gre tudi za prenos pravic odločanja, ki pomenijo odgovornost sprejemanja odločitev, povezanih s prenesenimi dejavnostmi, ter za prenos poslovnih prvin, ki vključujejo ljudi, objekte, opremo, tehnologijo in druga sredstva (Greaver, 1999, str. 3).

Podjetja se odločajo za zunanje izvajanje različnih dejavnosti, kot so: proizvodnja enega ali več delov proizvodne linije, računovodstvo, pravne storitve, davčno svetovanje, skladiščenje, transport, izgradnja informacijskega sistema, računalniška obdelava podatkov itd.

Ena izmed najbolj pogostih funkcij, ki se opravljajo izven podjetja, je prav gotovo računovodenje oziroma vodenje poslovnih knjig. Zunanje izvajanje računovodenja je postalo zelo priljubljena in splošno sprejeta praksa predvsem manjših podjetij. Ta so namreč videla, da jim prepustitev računovodenja zunanjim izvajalcem prinaša koristi, saj prihrani denar in izboljša finančno stanje podjetja (Hitech Accounting Services). Zunanje izvajanje računovodenja je kot razumevanje financ podjetja s pomočjo drugega, dobro seznanjenega in strokovno podkovanega zunanjega izvajalca (Barkley, 2009). Storitve računovodenja opravljajo računovodski servisi, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.

2.1 Računovodski servisi

Organizacije, ki izvajajo računovodske storitve, so storitvene organizacije, ki v Sloveniji nimajo dolge zgodovine. V prejšnjem sistemu ni bilo posebnih računovodskih servisov za takratne organizacije v družbeni lasti in druge organizacije. Računovodska funkcija je bila utelešena v organizacijah samih (Snoj, 1999, str. 38).

Prehod v 90. leta je povzročil propad teh velikih organizacij in mnogi so bili prisiljeni ustanavljati manjša podjetja, ki jih je z razvojem podjetništva v Sloveniji nastalo veliko. Prav z ustanavljanjem teh manjših podjetij so se začeli pojavljati računovodski servisi, saj je bilo za novoustanovljena podjetja zaposlovanje usposobljenih računovodskih delavcev prevelika stroškovna obremenitev. Prvi so bili ustanovljeni kmalu po letu 1989, saj je zakon o računovodstvu iz tistega leta dovoljeval podjetjem, da lahko vodenje poslovnih knjig in sestavljanje računovodskih izkazov delno ali v celoti prepustijo drugemu podjetju, mala podjetja pa so lahko vodenje poslovnih knjig prepustila tudi fizičnim osebam.

¹⁶ Več kot 50 % stroškov je prihranjenih zaradi zunanjega izvajanja (Harbor, 2009).

Računovodski servisi so največkrat organizirani kot d. o. o. ali s. p., srečamo pa lahko tudi druge, ki so urejeni kot k. d., d. d. ali d. n. o.. Po velikosti so to predvsem mikro podjetja z relativno majhnim številom zaposlencev.

Število ponudnikov računovodskih storitev stalno narašča, zato je čedalje večje tudi število tekmecev, ki zavedno ali nezavedno iščejo tržne niše in konkurenčne prednosti (Snoj, 1999, str. 38). Po podatkih Gospodarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju GZS) je bilo leta 1997 v register vpisanih 2.836 računovodskih servisov in samostojnih računovodij, konec leta 2009 pa je bilo za opravljanje glavne dejavnosti, razporejene pod šifro SKD¹⁷ 69.200 (računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti; davčno svetovanje), registriranih 1.814 računovodskih servisov in 2.328 samostojnih računovodij. Po velikosti so to predvsem majhni s. p.-ji in mikro podjetja. Teh je kar 4.133. Vsi skupaj zaposlujejo 4.927 zaposlencev, kar je povprečno 1,19 zaposlenca na računovodski servis.

2.2 Kakovost računovodskih servisov

Danes je kakovost strateški dejavnik konkurenčne prednosti. Na kakovost je treba gledati celovito, kot na zbir med seboj povezanih in soodvisnih delnih kakovosti, ki pripomorejo k želeni kakovosti za trg sposobnega proizvoda ali storitve. Kakovost je lastnost vseh podjetniških dejavnosti (učinkov) in nujni pogoj za to, da bi se izpolnila kupčeva pričakovanja (Koletnik, 1996, str. 429).

Bistvena konkurenčna prednost računovodskega servisa so kakovostno opravljene storitve. Kakovost storitve je odvisna od kupčevih pričakovanj oziroma od vrednosti, ki jo ima storitev za kupca. Storitve so dobre kakovosti tedaj, ko (Snoj, 1999, str. 50):

- s svojo odličnostjo zadovoljujejo zahteve odjemalcev,
- so istočasno zadovoljni tudi njihovi izvajalci in
- prispevajo k dobičku podjetja.

Za uspešno poslovanje podjetja je pogoj urejeno računovodstvo, ki ga zagotavlja le izkušen in strokovno podkovan računovodja oziroma kakovosten računovodski servis. Če želimo podati oceno kakovosti računovodskih servisov, moramo postaviti določena merila, na podlagi katerih bomo ocenjevali. Z namenom širjenja zavedanja o pomenu kakovosti računovodskih servisov Zbornica računovodskih servisov (v nadaljevanju ZRS) že od leta 2008 v okviru kongresa računovodskih servisov organizira izbor za najboljši računovodski servis. Pri izbiri upoštevajo strokovnost računovodij, raznolikost strank, finančne kazalnike, ravnanje s človeškimi viri, skrb za stranke, splošni vtis o računovodskem servisu, napredek v zadnjem letu, informacijsko tehnologijo, družbeno odgovornost in povezovanja na tujem trgu (ZRS, 2011a).

¹⁷ SKD - Standardna klasifikacija dejavnosti.

Za kakovostno opravljeno storitev računovodskega servisa so ključnega pomena zaposlenci oziroma računovodje. Zaposlenci so tisti, ki s svojim znanjem in sposobnostjo prispevajo k vrednosti računovodskega servisa, saj pomagajo pri izvajanju storitev ter jih tudi prodajajo.

Pikovnik (2010, str. 22-23) navaja, da je dober računovodja tisti, ki redno spremlja poslovanje stranke, ima podporo specializiranih strokovnjakov, pozna zakonodajo in se redno izobražuje. Poleg tega navaja tudi nekatere osebne lastnosti, kot so zanesljivost, natančnost, lojalnost, samostojnost, poklicna molčečnost in gospodarnost. Dober računovodski servis pa je tisti, ki zagotavlja stabilnost poslovanja, opravlja storitve za širok spekter strank, izvaja najcelovitejše, najzahtevnejše in raznovrstne računovodske storitve, ima razvit sodoben informacijski sistem ter sistem za usposabljanje in razvoj kadrov, je strokovno neoporečen, pripravlja razumljive informacije različnim strankam, ima urejeno zavarovanje in izdelan sistem obveščanja strank o zakonskih spremembah, individualno obravnava stranke ter zaračunava storitve po primerni ceni.

2.2.1 Strokovnost

Kakovostno opravljena storitev je posledica zanesljivosti, strokovnosti, resnosti, urejenosti in vljudnosti računovodje. Kakovosti ni mogoče doseči z neizobraženim in nestrokovnim kadrom. Strokovnost je tista, ki najbolj vpliva na tehnično kakovost izvedbe računovodskih storitev, in stranka računovodskega servisa jo tudi najtežje oceni. Lahko si pomaga s posrednimi dokazi, ki se nanašajo predvsem na izobrazbo in praktične izkušnje izvajalcev računovodskih storitev. Strokovna usposobljenost računovodje je torej najpomembnejši element, ki vpliva na kakovost storitve, čeprav raziskave¹⁸ kažejo, da je povprečna stopnja izobrazbe zaposlencev v računovodskih servisih zelo nizka. Iz raziskav je razvidno, da so v računovodskih servisih zaposleni predvsem tisti s srednjo šolo ekonomske smeri, kar pa ni razveseljivo dejstvo. Zaradi vse zahtevnejših storitev, ki bi jih morali računovodski servisi obvladati, bi morale biti osebe, zaposlene v njih, tudi primerno strokovno usposobljene. Dejavnost računovodskih servisov ne zajema le knjiženja poslovnih dogodkov in sestavljanja običajnih računovodskih obračunov, temveč zajema tudi zahtevnejša opravila, kot so analiziranje, načrtovanje ter razna davčna, finančna in kadrovska svetovanja. Nizka izobrazbena struktura pa ne omogoča izvedbe takih in podobnih računovodskih opravil ter ne zagotavlja strokovne neoporečnosti, torej ne zagotavlja storitev, ki zahtevajo visoko strokovno znanje.

Poleg tega so zaradi hitrega razvoja računovodstva in hitro spreminjajoče se zakonodaje potrebna stalna dodatna izpopolnjevanja, bodisi z udeležbo na seminarjih, ki jih pripravljajo GZS, Zveza RFR in SIR, bodisi s spremljanjem novosti v raznih revijah ali na internetu. Zaradi tega je dobro, da ima računovodski servis razvit sistem za usposabljanje in razvoj svojih zaposlencev. Računovodski servis bi moral zaposlovati vsaj eno osebo, ki ima opravljen strokovni izpit za vodjo računovodskega servisa, ali osebo, ki je pri SIR - u pridobila strokovni naziv računovodja oziroma preizkušeni računovodja, kar pomeni, da ima

¹⁸ Povzeto po raziskavah, ki so jih opravili: Koželj, 1995, str. 127; Horvat, 2003, str. 44; Čermelj, 2009, str. 30.

visoka strokovna znanja in se redno izobražuje. Kot smo že prej povedali, je znanje tisto, ki največ pripomore h kakovosti in posledično k uspešnosti tako strank kot računovodskih servisov. Pot do uspešnosti je prikazana na Sliki 4.

Slika 4: Pot do uspešnosti



2.2.2 Odgovornost in zaupanje

Izpolnitev kupčevih pričakovanj pomeni njegovo zadovoljstvo z opravljeno storitvijo in vodi do zaupanja v ponudnika. Stranka se počuti varnega, če zaupa v kakovost opravljenih storitev, to zaupanje pa pridobi na podlagi lastnih pozitivnih izkušenj ali priporočil ostalih strank (Macarol, 2001, str. 141). Zaupanje stranke v ponudnika je ena glavnih določljivk njene zvestobe (Snoj, 2000, str. 34).

Prepustitev vodenja poslovnih knjig nekemu zunanjemu strokovnjaku je prav gotovo občutljivo opravilo, saj mora stranka računovodskega servisa zaupati računovodji podatke in informacije, ki predstavljajo pomembno poslovno skrivnost. Zaupati mu jih mora zato, da mu računovodja lahko posreduje potrebne informacije za poslovno odločanje. Zato morata stranka in računovodja vzpostaviti in negovati medsebojno zaupanje, ki se utrjuje z zanesljivostjo, strokovnostjo, resnostjo, urejenostjo in vljudnostjo.

Stranke od računovodskih servisov zahtevajo diskretnost in varovanje osebnih podatkov, kar pomeni, da se njihovi podatki ne posredujejo tretjim osebam, zato je zanje zelo pomembna individualna obravnava stranke. Ta je potrebna tudi zaradi tega, ker ima vsaka stranka drugačne potrebe in zahteve po računovodskih storitvah.

Računovodski servis kot prevzemnik naročila mora opravljati računovodske storitve v skladu tako z zakonskimi in podzakonskimi predpisi, Kodeksom računovodskih načel ter SRS kakor tudi s pogodbo s stranko in njenimi navodili. Svoje delo mora opravljati kot dober gospodarstvenik oziroma kot dober strokovnjak, pri čemer mora vedno paziti na strankine interese, ki mu morajo biti vodilo pri njegovem delu (Ivanjko, 2005, str. 40).

Tako za stranko kot za računovodski servis je pomembno, da se opravljanje storitev dogovori s pogodbo. V njej morajo biti čim bolj natančno opredeljene posamezne obveznosti in odgovornosti obeh strani. Najpomembnejše sestavine, ki jih mora pogodba vsebovati, so (Ivanjko, 2005, str. 42-43):

- obveznosti in pravice, da računovodski servis vodi poslovne knjige;
- vrste in obseg storitev, ki jih bo opravljal računovodski servis;
- obveznosti in pravice stranke;

- rok za opravljanje storitev ter roka za sprejemanje in oddajanje dokumentov;
- način medsebojnega komuniciranja;
- opredelitev plačila za računovodski servis za opravljeno delo in rok plačila;
- zavarovanje odgovornosti računovodskega servisa;
- pravico do odpovedi pogodbe;
- dogovor o načinu reševanja sporov.

Poleg naštetih sestavin lahko pogodba vsebuje še druge določbe, kar pa je odvisno od vsakega primera posebej.

Ko govorimo o odgovornosti računovodskih servisov, govorimo o odškodninski odgovornosti, ki zajema škodo, ki jo določa zakon, in odgovornosti na osnovi pogodbe o vodenju poslovnih knjig.

Temeljne predpostavke za nastanek odškodninske odgovornosti so (Ivanjko, 2005, str. 43–45):

- **Protipravno ravnanje**; nastopi, ko računovodski servis ravna v nasprotju s predpisi, pogodbo s svojo stranko ali splošnimi standardi, ki veljajo pri opravljanju računovodske dejavnosti. Računovodski servis mora svoje obveznosti opravljati skrbno, popolno in pravočasno.
- **Škoda**; o njej govorimo, ko stranka računovodskega servisa utрпи zmanjšanje premoženja zaradi protipravnega ravnanja računovodskega servisa.
- **Vzročna zveza**; je povezovalni člen med protipravnim ravnanjem in škodo. To pomeni, da je škoda, ki je nastala stranki računovodskega servisa, neposredno povezana z ravnanjem računovodskega servisa.
- **Odgovornost**; o njej govorimo takrat, ko je povzročitelj kriv za protipravno ravnanje oziroma nastanek škode ali ko je odgovoren brez krivde. Zakon o obligacijskih razmerjih loči subjektivno in objektivno odgovornost za nastanek škode. O subjektivni govorimo, ko povzročitelj namenoma povzroči škodo ali pa jo povzroči z veliko oziroma majhno malomarnostjo. Ko zakon določa, da povzročitelj odgovarja, tudi če ni kriv, je odgovornost objektivna.

Najpomembnejši zakoni, po katerih računovodski servis odgovarja svoji stranki, so:

- zakon o obligacijskih razmerjih (v nadaljevanju OZ),
- ZGD-1 in
- zakon o finančnem poslovanju podjetij.

OZ ureja dva primera odškodninske odgovornosti, in sicer (Ivanjko, 2005, str. 45–47):

- **Odgovornost za zamudo**; pomeni, da računovodski servis svoje obveznosti ni izpolnil pravočasno. V tem primeru ima stranka pravico do odškodnine zaradi zamude izpolnitve; če računovodski servis razdre pogodbo, pa ima pravico do odškodnine zaradi razdrta pogodbe.
- **Odgovornost za neizpolnitev**; pomeni, da računovodski servis svoje obveznosti sploh ni izpolnil. Računovodski servis odgovarja, če je vzrok za neizpolnitev nastal po tem, ko je že prišel v zamudo z izpolnitvijo svoje obveznosti. Če dokaže, da bi škoda nastala stranki tudi po tem, če bi svojo obveznost pravočasno izpolnil, pa ne odgovarja.

Odgovornost računovodskega servisa je torej, ob upoštevanju predpisov, standardov in pogodbe o vodenju poslovnih knjig, izpolnjevati dogovorjene storitve kakovostno in pravočasno. Zaradi raznovrstnosti del in nenehno spreminjajoče se zakonodaje pa je pri delu računovodskih servisov velika možnost nastanka strokovnih napak in kršitev, med katere sodijo kršitev varovanja poslovne skrivnosti, nepravilna uporaba zakonskih predpisov in standardov, opravljanje postopkov brez vednosti stranke itd. (Ivanjko, 2005, str. 48-49). Stranke računovodskih servisov se vse bolj zavedajo svojih pravic v primeru strokovne napake računovodskih servisov. Prav tako se svoje izpostavljenosti in odškodninske odgovornosti do svojih strank ter možnih posledic zaradi nastanka morebitnih strokovnih napak zavedajo tudi računovodski servisi. Zaradi zmanjšanja tveganja, ki nastane zaradi odgovornosti pri opravljanju dejavnosti in zaradi zaščite pred odškodninskimi tožbami, se računovodski servisi vse pogosteje odločajo za zavarovanje svoje odgovornosti. Računovodski servisi lahko zavarujejo odgovornost pred škodo, ki bi utegnila nastati zaradi strokovnih napak in odgovornost pred morebitnimi nesrečami, ki bi se pripetile zaradi dejavnosti servisa, kot je na primer izguba ali poškodovanje raznih listin zaradi naravnih nesreč (Gaspari, 2009, str. 23).

Omenjeno zavarovanje je v korist tako strankam računovodskih servisov kot samim računovodskim servisom. Na eni strani ščiti stranke pred morebitnimi strokovnimi napakami računovodskih servisov, ker lahko pri zavarovalnici neposredno uveljavljajo odškodninske zahtevke, na drugi strani pa obvaruje računovodske servise pred neutemeljenimi zahtevki njihovih strank, saj jim zavarovalnica nudi obrambo (Gaspari, 2009, str. 23).

2.2.3 Osebnostne lastnosti računovodskih delavcev

Osebnostne lastnosti računovodje, ki jih navaja Pikovnik (2010, str. 22) ter so zanesljivost, natančnost, lojalnost, samostojnost in poklicna molčečnost, so zelo podobne načelom obnašanja računovodje, ki so predstavljena v Kodeksu poklicne etike računovodje, in kot taka vplivajo na kakovost računovodje. Načela obnašanja računovodje zahtevajo od računovodskih strokovnjakov, da so ustrezno izobraženi in da stalno dopolnjujejo svoje znanje. Pri svojem delu morajo biti odkriti in pošteni ter ne smejo dovoliti, da bi razni predsodki ali vplivi drugih oseb vplivali na njihovo strokovnost. Upoštevati morajo dolžnost varovanja zaupnih podatkov, s katerimi se seznani pri svojem delu, in se vzdržati takega vedenja, ki povzroča nezaupanje v stroko.

Iz raziskave, ki je bila opravljena leta 2003 (Kavčič & Kelhar, 2004, str. 133-134), je razvidno, da so anketiranci kot najpomembnejše osebne lastnosti (načela) v računovodskem poklicu izpostavili poštenost (tj. izogibanje dejavnostim, ki onemogočajo pošteno opravljanje dolžnosti ali utegnejo škodovati strokovnemu in moralnemu ugledu računovodje oziroma stroke), zanesljivost (tj. pravočasno in dosledno izvajanje strokovnih nalog v skladu z zahtevano ravno kakovosti) in izobraženost (tj. nenehno izpopolnjevanje teoretičnega računovodskega znanja in veščin ter vsestransko poznavanje gospodarske teorije in prakse). Na 4. mesto so anketiranci postavili zaupnost (tj. varovanje in preudarna uporaba zaupnih podatkov, s katerimi se računovodja srečuje pri svojem delu), daleč najmanjši pomen pa so pripisali prizadevnosti.

2.2.4 Širok spekter strank

Širok spekter strank pomeni, da računovodski servis opravlja storitve za številna podjetja, ki se razlikujejo po velikosti, pravnoorganizacijski obliki, dejavnosti in načinu vodenja poslovnih knjig. Predpisi s področja računovodenja določajo nekatere razlike pri vodenju poslovnih knjig za posamezne stranke. Vodenje poslovnih knjig za širok spekter strank pripomore k boljši strokovni usposobljenosti zaposlencev v računovodskem servisu, saj imajo le-ti možnost pridobivanja znanj z različnih področij delovanja podjetij, ter s tem k bolj kakovostnemu računovodskemu servisu.

Stranke računovodskih servisov so predvsem mikro in mala podjetja, saj je ta rešitev s stroškovnega vidika zanje najugodnejša. Srednje velika in velika podjetja pa imajo v večini organizirano lastno računovodstvo, čeprav se zaradi strokovne usposobljenosti računovodskih servisov ter rasti in razvoja računovodskih storitev tudi ta vse pogosteje odločajo zaupati vodenje poslovnih knjig zunanjim izvajalcem. Od kriterijev, ki jih določa ZGD, na obseg storitev najbolj vpliva število zaposlencev, saj več kot je zaposlencev, več obračunov plač mora računovodski servis opraviti. Višina zneskov na dokumentih, ki vplivajo na velikost prihodkov in vrednost aktive, pa ni tako pomembna, saj je, kot je opisal že Glažar (2007, str. 49), gledano z računovodskega vidika vseeno, ali se poknžiži na primer 100 računov v vrednosti 1.000 evrov ali v vrednosti 10.000 evrov. Višina prihodkov pa vseeno vpliva na obseg računovodskih storitev, in sicer na zavezanost oziroma nezavezanost stranke za obračun DDV. Tako tudi zavezanost stranke za DDV vpliva na povečanje obsega vodenja poslovnih evidenc.

Stranke računovodskih servisov se ločijo tudi po pravnoorganizacijski obliki. Le-ta pa vpliva na potek spremljanja poslovanja. Računovodski servisi opravljajo storitve računovodenja strankam, ki so ustanovljene po različnih zakonih: ZGD, zakonu o društvih, zakonu o zavodih, zakonu o zadrugah itd. Med manj zahtevnimi oblikami registracije ob začetku poslovanja je prav gotovo registracija s. p.-ja, ki je namenjena predvsem samozaposlitvi, in v povprečju le-ti tudi prevladujejo. Takih, ki ne bi uporabljali storitev računovodskih servisov, je zelo malo. Izjema so tisti, ki jim poslovne knjige vodijo družinski člani. Sledijo jim gospodarske družbe, med katerimi prevladujejo d. o. o. - ji, d. d. - ji so običajno večja

podjetja in zato ne uporabljajo storitev računovodskih servisov. Društva, ki so pretežno organizirana na področju športa in kulture, so po velikosti največkrat majhna in zato pogosto prepustijo vodenje poslovnih knjig računovodskim servisom, nasprotno pa velja za zadrage, ki imajo ponavadi organizirano lastno računovodstvo. V najmanjši meri med strankami računovodskih servisov srečamo osebe zasebnega prava (politične stranke in sindikati ...) in uporabnike enotnega kontnega načrta (šole, fakultete, lekarne, krajevne skupnosti ...). Med slednjimi je najpogostejše mogoče zaslediti krajevne skupnosti, saj so zaradi majhnosti in neprofesionalnosti le redke sposobne organizirati lastno računovodstvo, zanje pa tudi vse pogostejše vodijo poslovne knjige računovodske službe po občinah. Pravnoorganizacijska oblika vpliva tudi na sistem vodenja knjigovodstva. Za s. p.- je in majhna društva je še vedno dovoljeno enostavno knjigovodstvo, če ne presegajo z ZGD-1 predpisanih omejitev, poslovne knjige družb morajo biti vodene po sistemu dvostavnega knjigovodstva.

Bistvenega pomena pri opredeljevanju zahtevnosti in obširnosti računovodskih storitev je tudi dejavnost podjetja. Najobširnejše in najzahtevnejše je vodenje poslovnih knjig podjetij s proizvodno dejavnostjo. To se kaže že pri vodenju zalog. Za te je obvezno vodenje zalog materiala, polproizvodov in dokončanih proizvodov, trgovina pa z vidika proizvodnega procesa zahteva le vodenje zalog blaga. Med storitvenimi dejavnostmi je veliko takih (prevozniki, odvetniki, notarji, programerji ...), pri katerih ni potrebe po vodenju zalog, ker le-teh nimajo.

2.2.5 Pestrost ponudbe

Da je primarna dejavnost računovodskih servisov knjigovodenje za podjetja in samostojne podjetnike posameznike, je že leta 1995 ugotovil Koželj (1995, str. 125), zato je menil, da je naziv računovodski servis nekoliko presplošen. Po njegovem mnenju bi bil ustreznejši naziv »knjigovodski servis«. Po SRS in Kodeksu računovodskih načel pa je knjigovodstvo le en del računovodske funkcije, kar je bilo omenjeno že v razdelku 1.2. Poleg knjigovodstva pa mora biti računovodska služba v podjetju ali izven njega sposobna izvajati še računovodsko predračunavanje, računovodsko analiziranje in računovodsko nadziranje (Hočevnar, 1999, str. 3). Največkrat sta glavna razloga, da računovodski servisi opravljajo le knjigovodenje, v tem, da jim primanjkuje časa ali da zaposlujejo neustrezno izobražen kader.

Računovodski servisi so podjetja, ki strankam poleg vodenja poslovnih knjig pogosto nudijo tudi druge storitve, največ s področja poslovanja in davčnega svetovanja ter vodenja finančnih poslov. Dodatne storitve lahko izboljšajo poslovno uspešnost računovodskih servisov in pripomorejo k uspešnejšemu poslovanju njihovih strank.

Glažar (2007, str. 47) meni, da bodo (so) računovodski servisi, ki ponujajo splošne računovodske storitve, usmerjeni v mala podjetja, ki ne potrebujejo ali si ne morejo privoščiti računovodskega analiziranja in načrtovanja. Računovodski servisi, ki znajo ponuditi širok splet računovodskih storitev, podprtih z organizacijo računovodstva in izobraževanjem, pa so sposobni ponujati računovodske storitve tudi zahtevnejšim strankam.

2.2.6 Sodoben informacijski sistem za pretok informacij

Stranka računovodskega servisa lahko sodeluje z računovodskim servisom na 3 načine, in sicer:

- storitev se v celoti opravlja na sedežu računovodskega servisa (vsi dokumenti se nahajajo v računovodskem servisu, ki jih obdelava z ustreznim programom in pripravi vse računovodske listine za stranko);
- storitev se v celoti opravlja na sedežu stranke (vsi dokumenti se nahajajo v podjetju stranke, računovodja iz računovodskega servisa pa jih obdelava s programom, ki ga ima stranka);
- stranka in računovodski servis sodelujeta prek spleta (za to morata uporabljati isti program za računovodenje, dokumenti se običajno nahajajo v podjetju stranke in jih v računalnik vnese za to določena oseba v strankinem podjetju, računovodski servis pa le preveri pravilnost vnosa in izdela računovodska poročila).

V vsakem primeru je za nemoten pretok informacij med računovodskim servisom in njegovo stranko potreben sodoben informacijski sistem. Ta namreč zagotavlja storitve, ki poenostavljajo poslovanje in znižujejo stroške. Sodobni visoko zmogljivi računalniki omogočajo hitro obdelavo podatkov, kakovostna programska oprema pa lahko precej poenostavi in ekonomizira vnos podatkov in njihovo obdelavo ter proizvede kakovostne rezultate. Poleg tega se kakovostna programska oprema lahko hitro prilagaja zakonskim in drugim spremembam v poslovanju.

2.2.7 Obveščanje strank o zakonskih spremembah in njihovo izobraževanje

Večina podjetij je mnenja, da je računovodstvo nujno zlo in nepotreben strošek poslovanja. Pogosto se ukvarjajo le z optimizacijo davkov ter jih zanima predvsem rezultat poslovnega izida in njegova obdavčitev. Računovodski izkazi so jim nerazumljivi, saj ne poznajo njihove vsebine. Poenostavljeno povedano, podjetja ne znajo brati računovodskih izkazov in ne vedo, kaj posamezni poslovni dogodek v njih pomeni. Če želijo uspešno poslovati, pa morajo poznati vsaj nekatere temeljne računovodske usmeritve, načela računovodenja, zakonodajo in druge predpise s področja računovodenja. Računovodski servis mora stranke seznaniti z možnostjo koristne uporabe računovodskih informacij pri sprejemanju odločitev ter pri tem ravnati kot dober gospodarstvenik, ki optimizira računovodsko stanje svoje stranke, v smislu koriščenja veljavne zakonodaje v celoti in ugodnosti, ki izhajajo iz nje. Strankam mora dajati pravočasne in kakovostne informacije o njihovem poslovanju in finančnem stanju, poleg tega pa jih tudi izobraževati, da bi razumeli računovodske izkaze, saj s tem pripomore k njihovem uspešnejšemu odločanju. Računovodstvo je dinamičen proces zaradi hitrih sprememb zakonodaje in drugih predpisov, ki ga obravnavajo. Računovodski servis mora sproti obveščati stranke o spremembah zakonov in predpisov, da se izognejo morebitnim negativnim posledicam, če njihovo poslovanje ni skladno s predpisi.

2.2.8 Primerna cena

Kovač Pikovnikova meni, da podjetja ponavadi niso dovolj usposobljena za oceno kakovosti storitev računovodskega servisa, svoje zadovoljstvo pa merijo z merili, ki niso najpomembnejša, na primer s ceno (Šalamun, 2011, str. 22). Na splošno velja, da so bolj kakovostne stvari dražje, in tudi računovodske storitve niso izjema. Nizke cene ne morejo zagotoviti kakovostno opravljene računovodske storitve, saj je zaradi hitro spreminjajoče se zakonodaje treba stalno spremljati spremembe, in so stroški napak lahko zelo visoki. Zato nekateri računovodski servisi pri cenah ne popuščajo, drugi pa pridobivajo stranke prav na račun nizkih cen. Taki vodijo poslovne knjige za veliko število strank, vendar je kakovost opravljenih storitev vprašljiva, saj pogosto ne morejo zadovoljevati vseh njihovih potreb. Cena računovodskih storitev je odvisna od obsega poslovanja, zahtev podjetja in vrste storitve. Glede na ta merila lahko računovodski servis postavi primerno ceno. Pri tem pa ima primerna cena za računovodski servis drugačen pomen kot za stranko. Slednja želi kakovostno storitev za čim nižjo ceno, mnenje računovodskih servisov pa je takšno, da je za kakovost treba plačati. Računovodski servis mora s svojo strokovnostjo, razpoložljivostjo, hitrostjo in učinkovitostjo stranko prepričati o kakovosti svojih storitev, ki opravičuje tudi postavljeno ceno.

Naštete lastnosti odlikujejo dober računovodski servis, katerega storitve so opravljene kakovostno. Vendar že glede na izobrazbeno strukturo zaposlencev v računovodskih servisih ugotavljamo, da v poplavi računovodskih servisov, ki delujejo na slovenskem trgu, le stežka najdemo take, ki izpolnjujejo navedena merila.

ZRS je bila v okviru GZS ustanovljena leta 1996¹⁹. Združuje podjetja in s. p.- je, ki opravljajo računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti ter davčno svetovanje in so v skladu z razvrstitvijo, ki jo predpisuje SKD, razporejeni pod številko 69.200. Članstvo v ZRS je prostovoljno, vanjo pa se lahko včlanijo fizične in pravne osebe, ki opravljajo dejavnost računovodskih servisov ali drugo dejavnost, ki je povezana z dejavnostjo računovodskih servisov. Članstvo v ZRS prinaša določene prednosti, in sicer popust na premijo pri zavarovanju poklicne odgovornosti, popust pri izobraževalnih seminarjih v organizaciji ZRS, popust pri letnem kongresu ZRS itd. ZRS deluje po načelu čim tesnejšega sodelovanja s članicami, zato je organizacijsko razdeljena na regijska združenja. Poleg tega skrbi za zastopanje interesov članov na področju dejavnosti računovodskih servisov in pri oblikovanju področne zakonodaje tako, da posreduje predloge pri spreminjanju že veljavnih predpisov ter v procesu priprave in sprejemanju novih. Organizira tudi strokovne delavnice in seminarje za izobraževanje in usposabljanje računovodskih delavcev, razne kongrese in športne igre, na katerih si člani lahko izmenjajo znanje in izkušnje s področja dejavnosti računovodskih servisov, ter oblikuje program za pridobitev listine GZS o usposobljenosti za vodjo računovodskega servisa.

¹⁹ Leta 1996 je bilo ustanovljeno Združenje računovodskih servisov, ki se je 1. januarja 2009 preimenovalo v Zbornico računovodskih servisov.

Eden izmed najpomembnejših ciljev ZRS je dvig kakovosti računovodske dejavnosti in v ta namen sprejetje zakona o računovodski dejavnosti, zato je naslednji razdelek namenjen prav tej temi.

2.3 Organiziranost računovodske dejavnosti

V širšem smislu so v računovodsko dejavnost poleg računovodij vključeni tudi revizorji in davčni svetovalci, kar je razvidno že iz SKD 69.200, ki se uporablja za računovodske, knjigovodske in revizijske storitve ter davčno svetovanje.

Organiziranost računovodske dejavnosti je v posameznih državah lahko različna. Razlikuje se lahko po vrsti predpisov, s katerimi se regulira delovanje računovodske dejavnosti na trgu, ali po možnosti, da posamezno podjetje začne opravljati računovodsko dejavnost na trgu. Običajno so določene naslednje omejitve (Šircelj, 2005, str. 9):

- predpisana izobrazba,
- članstvo v profesionalnih združenjih,
- opravljanje strokovnih izpitov, kot tudi
- t. i. mehki ukrepi na področju uravnavanja tržne konkurence, kot so:
 - določitev priporočljivih cen (minimalnih in/ali maksimalnih);
 - omejitve na področju propagiranja svoje dejavnosti;
 - omejitve na področju združevanj in povezovanj;
 - omejitve na področju organiziranosti računovodske dejavnosti (določitev organizacijskih oblik delovanja);
 - obvezno permanentno izobraževanje na določenih programih;
 - obveznost zavarovanja svoje dejavnosti.

Vse te omejitve so v posamezni državi različno urejene in jih tudi določajo različni predpisi. Na Nizozemskem in v Nemčiji je organizacijska oblika gospodarskih družb, ki opravljajo računovodske storitve, prosta. Računovodje v Franciji ne smejo opravljati svoje dejavnosti kot d. o. o., v Italiji je poleg te prepovedana tudi d. d.. V Italiji zavarovanje profesionalne odgovornosti ni obvezno, nasprotno pa velja za Nemčijo in Francijo, kjer je zavarovanje obvezno²⁰. To sta le dva primera izmed naštetih omejitev, v nadaljevanju pa opisujemo urejenost računovodske dejavnosti v Sloveniji.

V Sloveniji ni za opravljanje storitev knjigovodenja, računovodenja in davčnega svetovanja nobenih omejitev glede izobrazbe niti glede zavarovanja odgovornosti. Opravljanje revizijskih storitev pa ureja ZRev-2. Tako je revidiranje edina dejavnost iz SKD 69.200, ki je zakonsko urejena. Računovodski servis lahko torej ustanovi kdorkoli, čeprav nima ustrezne izobrazbe, zavarovane odgovornosti za strokovne napake in podobno. Tudi vstop konkurentov v to dejavnost je lahek, zato je vse več pobud, da se določijo pogoji, pod

²⁰ Povzeto po Šircelj, 2005, str. 11-13.

katerimi bi se lahko opravljale računovodske storitve. ZRS je zato že leta 2005 pripravila teze predloga zakona o računovodski dejavnosti, ki pa še do danes ni bil sprejet. Med razvitimi evropskimi državami je tako Slovenija ena izmed redkih, ki nima urejene dejavnosti računovodskih servisov. Sloveniji je primerljiva Irska, ki pripravlja zakonodajo, podobno slovenskemu predlogu zakona.

Namen zakona je podrobneje pravno urediti področje računovodske dejavnosti ter opravljanja računovodskih storitev za zunanje in notranje uporabnike računovodskih informacij. Glažar (2009) meni, da bi bil sprejet zakon o računovodski dejavnosti namenjen predvsem zaščiti strank računovodskih servisov, saj v primeru zakonske ureditve dejavnosti marsikatera izmed njih ne bi okusila grenkobe nestrokovno opravljenih računovodskih storitev. Drugi cilji, ki se želijo doseči z zakonom, so še dvig kakovosti računovodskih servisov, povečanje zaupanja v resničnost in verodostojnost letnih poročil ter davčnih izkazov. Institucije, ki so posebej zainteresirane za pravilno prikazovanje podatkov o poslovanju gospodarskih družb, so institucije, ki zbirajo podatke iz računovodskih izkazov za statistične namene in namene javne objave (AJPES in Statistični urad Republike Slovenije, v nadaljevanju SURS), institucije, ki na podlagi računovodskih izkazov in poročil ugotavljajo višino davčnih in drugih obveznosti (DURS, ZPIZ in ZZZS), ter institucije, ki ugotavljajo poslovno sposobnost (banke).

Predlog zakona določa podjetja in pogoje za opravljanje računovodske dejavnosti, pristojne organe, ki opravljajo naloge, zapisane v tem zakonu, ter evidence in nadzor nad izvajanjem tega zakona. Zakon določa, da lahko računovodske storitve, pod pogoji, določenimi s tem zakonom, in po ZGD, opravljajo gospodarske družbe in s. p. - ji. Določa tudi, da lahko računovodski servisi in samostojni računovodje poleg osnovnih računovodskih storitev, kamor spadajo knjigovodstvo, računovodsko predračunavanje, računovodsko nadziranje in računovodsko analiziranje, opravljajo tudi druge storitve, ki so povezane z opravljanjem računovodskih storitev (npr. davčno in poslovno svetovanje). Pravica za opravljanje računovodske dejavnosti se pridobi z licenco. Imetnik licence lahko začne opravljati dejavnost šele z dnem pridobitve licence in mora pred začetkom opravljanja računovodskih storitev zagotoviti zavarovanje odgovornosti. Pogodba, ki jo sklene računovodski servisi ali samostojni računovodja s svojo stranko, mora biti pisna. Licenco lahko pridobi družba, ki je registrirana pri pristojnem sodišču ali drugem organu, ki ima zaposleno najmanj 1 osebo, ki je pridobila potrdilo o usposobljenosti za vodjo računovodske službe, ki je zavarovana za odgovornost za škodo, ki bi lahko nastala pri njenem delu, in ki je podala izjavo, da bo spoštovala kodeks etike računovodskih družb. Strokovni vodja računovodskega servisa, ki je pridobil licenco, mora izpolnjevati naslednje pogoje: imeti mora najmanj visokošolsko izobrazbo in veljavno potrdilo o strokovni usposobljenosti; ni bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, ki je povezano z opravljanjem računovodske dejavnosti; aktivno obvlada slovenski jezik in ima najmanj 5 let delovnih izkušenj na področju računovodenja. Zakon določa razloge za začasno prepoved opravljanja dejavnosti, za odvzem licence in za prenehanje licence. Nadzor nad izvajanjem računovodske dejavnosti opravljajo ministrstva, pristojna za gospodarstvo, finance in delo, ter GZS. Fizične in pravne osebe, ki na dan

uveljavitve tega zakona že opravljajo dejavnosti knjigovodenja, računovodenja, davčnega svetovanja in revizije, morajo najkasneje v 2 letih dokazati izpolnjevanje pogojev²¹.

3 ANALIZA KAKOVOSTI RAČUNOVODSKIH SERVISOV

3.1 Predstavitev zajetih primerov

Anketni vprašalnik smo maja 2011 razposlali po elektronski pošti na 435 elektronskih naslovov računovodskih servisov, članov ZRS, in na 286 elektronskih naslovov podjetij, za katere omenjeni računovodski servisi opravljajo storitve. V ZRS je bilo sicer 30. aprila 2011 včlanjenih 687 računovodskih servisov (ZRS, 2011b), vendar v bazo naslovnikov zaradi narave vprašanj nismo vključili tistih, ki ne zaposlujejo delavcev. Elektronske naslove podjetij smo dobili na spletnih straneh računovodskih servisov. Majhno število v raziskavo zajetih podjetij je posledica tega, da veliko računovodskih servisov nima spletne strani oziroma na njej nimajo objavljenih svojih strank, saj to pojmujejo kot poslovno skrivnost.

Od 286 poslanih anketnih vprašalnikov je v 3 tednih izpolnjen anketni vprašalnik vrnilo 59 podjetij, kar predstavlja 20,63 % vseh naslovnikov, vendar so bili anketni vprašalniki 3 podjetij nepopolni, tako da smo v raziskavo dejansko zajeli 56 podjetij, kar predstavlja 19,58 % vseh naslovnikov. Od 435 poslanih anketnih vprašalnikov je v 3 tednih izpolnjen anketni vprašalnik vrnilo 98 računovodskih servisov, kar predstavlja 22,53 % vseh naslovnikov, vendar so bili anketni vprašalniki 5 računovodskih servisov nepopolni, tako da smo v raziskavo dejansko zajeli 93 računovodskih servisov, kar predstavlja 21,38 % vseh naslovnikov. Menimo, da je vzorec dovolj velik, da je raziskava dala dokaj stvarne in zanesljive rezultate.

Poleg vsebinskih vprašanj, ki se nanašajo na dejavnike izbire računovodskega servisa, kakovostne značilnosti računovodje in računovodskega servisa ter kriterije, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval, smo na začetku anketnega vprašalnika zbrali osnovne podatke o podjetjih in računovodskih servisih.

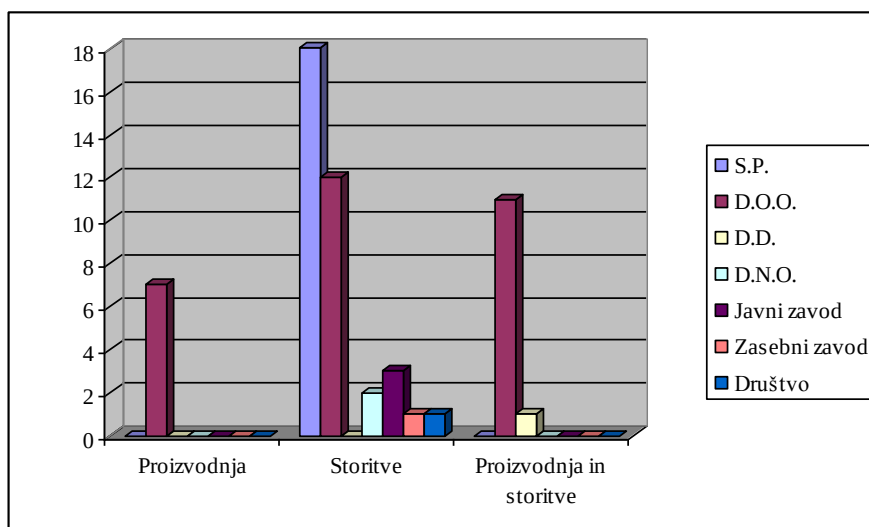
3.1.1 Predstavitev podjetij, zajetih v raziskavo

V raziskavo je bilo vključenih 30 oziroma 53,57 % d. o. o. - jev, 2 oziroma 3,57 % d. n. o. - jev, 1 oziroma 1,79 % d. d. - jev, 18 oziroma 32,14 % s. p. - jev, 3 oziroma 5,35 % javnih zavodov, 1 oziroma 1,79 % zasebnih zavodov in 1 oziroma 1,79 % društev.

Le 7 oziroma 12,50 % anketiranih podjetij se ukvarja samo s proizvodnjo, 37 oziroma 66 % vseh anketiranih podjetij je izključno storitvenih, 12 oziroma 21 % pa se ukvarja z več različnimi dejavnostmi, s proizvodnjo in opravljanjem storitev. Iz navedenih podatkov lahko sklepamo, da ima večina proizvodnih podjetij oblikovano svoje lastno računovodstvo.

²¹ Povzeto po Grilc, 2005, str. 25-34.

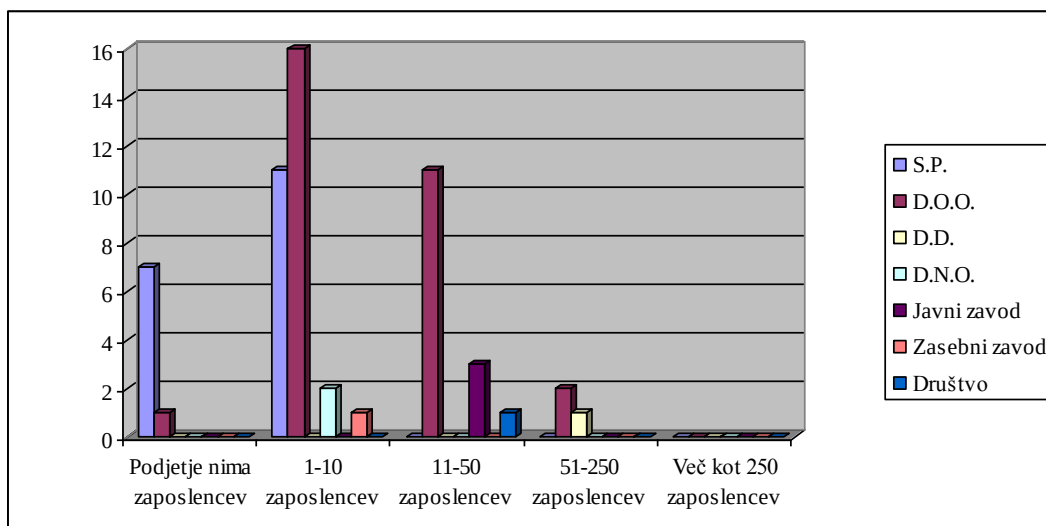
Slika 5: Dejavnost podjetij glede na organizacijsko obliko podjetja



Z anketnim vprašalnikom je bilo skupaj zajetih 8 oziroma 14,29 % anketiranih podjetij, ki nimajo zaposlencev, 30 oziroma 53,57 % vseh anketiranih podjetij, ki jih zaposlujejo manj kot 10, 15 oziroma 26,79 % tistih, ki jih zaposlujejo od 11 do 50, in 3 oziroma 5,36 % tistih, ki jih zaposlujejo od 51 do 250. Takih, ki zaposlujejo več kot 250 zaposlencev in glede na število zaposlencev spadajo med velika podjetja, ni bilo.

Glede na število zaposlencev bi bila kar dobra polovica (53,57 %) podjetij uvrščena med mikro podjetja, saj zaposlujejo manj kot 10 zaposlencev. Med njimi prevladujejo d. o. o. - ji in s. p. - ji, v tej skupini pa sta tudi oba d. n. o. - ja in zasebni zavod. 8 podjetij (14,29 %), zajetih v raziskavo, nima zaposlencev. Struktura podjetij v tej skupini je pričakovana. V njej so namreč, z izjemo 1 d. o. o., le s. p.-ji. Če primerjamo število zaposlencev z dejavnostjo, so to s. p.-ji, ki se ukvarjajo izključno s storitveno dejavnostjo.

Slika 6: Število zaposlencev v podjetjih glede na organizacijsko obliko podjetja



Z večanjem števila zaposlencev se povečuje delež d. o. o. -jev. Le 3 oziroma 5,35 % anketiranih podjetij zaposluje več kot 50 zaposlencev, pri čemer sta 2 organizirana kot d. o. o. in 1 kot d. d.. Razlogov za tak rezultat je več, poudarili bi dva, ki imata po našem mnenju največji vpliv. Prvi razlog je, da je bilo po podatkih SURS - a leta 2009²² evidentiranih 113.290 podjetij, med katerimi prevladujejo mikro podjetja. Teh je bilo kar 93,14 % (SURS, 2010). Drugi razlog pa je ta, da ima običajno večina glede na število zaposlencev srednjih in velikih podjetjih organizirano lastno računovodstvo in storitev računovodskih servisov ne potrebujejo oziroma jih potrebujejo le delno, predvsem ob sestavi predpisanih letnih poročil in za razna svetovanja, podjetja z manjšim številom zaposlencev pa si običajno pomagajo s storitvami računovodskih servisov.

Povprečna starost vseh anketiranih podjetij znaša 15,54 leta. Najstarejše med njimi je društvo, ki šteje kar 150 let in tako zvišuje povprečno starost. Med starejše lahko uvrstimo tudi javne zavode, ki v povprečju delujejo 32,67 leta. Zasebni zavod je star 9 let. Če navedene oblike organiziranja izvzamemo, znaša povprečna starost podjetij, ki spadajo v gospodarski sektor in so ustanovljena z namenom ustvarjanja dobička, 12,01 leta. Opazne so tudi manjše razlike med temi podjetji. S. p. - ji v povprečju opravljajo svojo dejavnost 6,78 leta, d. o. o. - ji 15,07 leta, d. d. posluje 10 let, d. n. o. - ja pa 14,50 leta. Kot lahko vidimo, so najmlajši s. p. - ji, ki se ukvarjajo s storitveno dejavnostjo. Storitvena dejavnost se je v zadnjem času močno razvila, poleg tega pa podjetniki, zlasti v teh slabih časih, iščejo priložnost v samozaposlitvah in ponujajo storitve, ki jih obvladajo. Na odločitev za opravljanje proizvodne dejavnosti pa vpliva vrsta dejavnikov, predvsem dejavniki okolja, kot sta industrijska razvitost in urejenost prometnih povezav področja, na katerem bi podjetje delovalo.

3.1.2 Predstavitev računovodskih servisov, zajetih v raziskavo

Čeprav z anketnim vprašalnikom nismo ugotavljali organizacijske oblike računovodskih servisov, lahko trdimo, da jih je največ organiziranih kot d. o. o.. To lahko ugotovimo že iz strukture računovodskih servisov, ki jim je bil anketni vprašalnik poslan, saj je raziskava zajela kar 77,70 % vseh računovodskih servisov, ki so organizirani v omenjeni obliki. Preostali delež predstavljajo s. p. - ji (18,85 % vseh poslanih anketnih vprašalnikov), d. n. o. - ji (2,35 % vseh poslanih anketnih vprašalnikov), d. d. - ji (0,69 % vseh poslanih anketnih vprašalnikov) in k. d. - ji (0,23 % vseh poslanih anketnih vprašalnikov). Velja omeniti, da smo med iskanjem računovodskih servisov opazili, da so računovodski servisi, ki nimajo zaposlencev, v večini organizirani kot s. p.. Le-ti so bili iz raziskave izključeni.

Povprečna starost anketiranih računovodskih servisov znaša 14,33 leta. Le 1 računovodski servis je star manj kot 1 leto, 14 jih posluje od 1 do 4 leta, 15 jih posluje od 5 do 10 let, ostali pa več kot 10 let. Najstarejša računovodska servisa sta stara 22 let, kar pomeni, da delujeta že od samega začetka razvoja podjetništva v Sloveniji.

²² V času nastajanja magistrskega dela podatki za leto 2010 še niso bili na razpolago.

Članov ZRS, ki ne zaposlujejo zaposlencev in so bili iz raziskave izvzeti, je 252, kar predstavlja 36,68 % vseh članov. Anketirani računovodski servisi zaposlujejo relativno malo zaposlencev. 93 anketiranih računovodskih servisov jih zaposluje 370, kar pomeni v povprečju 3,98 zaposlenca na 1 računovodski servis. 84 oziroma 90,32 % anketiranih računovodskih servisov jih ima manj kot 10, od tega jih ima kar slaba tretjina le 1. Skupaj imajo ti računovodski servisi 206 oziroma 55,68 % vseh zaposlencev v anketiranih računovodskih servisih, povprečno število v računovodskih servisih z manj kot 10 zaposlenci je 2,45 zaposlenca na 1 računovodski servis. Takih, ki zaposlujejo nad 10 zaposlencev, je 9 oziroma 9,68 % in skupaj zaposlujejo 164 oziroma 44,32 % vseh zaposlencev v računovodskih servisih, zajetih v raziskavo. Povprečno število zaposlencev v teh računovodskih servisih je 18,22 zaposlenca na 1 računovodski servis. Največje število zaposlencev v računovodskem servisu, zajetem v raziskavo, je 38, kar predstavlja 10,27 % vseh zaposlencev v računovodskih servisih, zajetih v raziskavo. Glede na rezultate o številu zaposlencev lahko rečemo, da prevladujejo računovodski servisi, ki spadajo v skupino mikro podjetij. Malih podjetij, katerih dejavnost je računovodenje in ki zaposlujejo nad 10 zaposlencev, je manj. Glede na prejšnje raziskave ugotavljamo, da delež računovodskih servisov z nad 10 zaposlenci raste. Leta 2003 jih je bilo z več kot 10 zaposlenci le 1 % (Horvat, 2003, str. 23), leta 2009 že 13,51 % (Čermelj, 2009, str. 29). Računovodskih servisov, ki zaposlujejo nad 50 zaposlencev in bi se lahko uvrstili v skupino srednjih ali velikih podjetij, ni zaslediti.

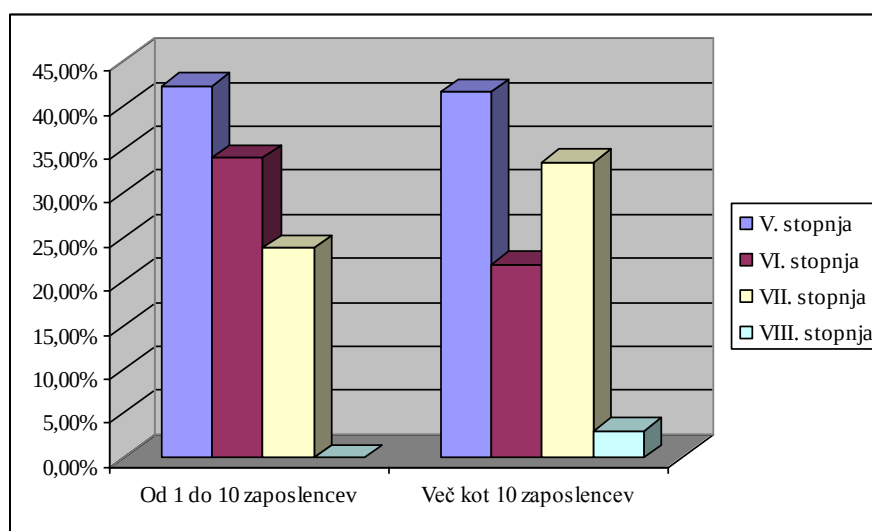
V praksi je bila raziskana tudi povezanost med organizacijsko obliko in številom zaposlencev v računovodskih servisih. Raziskava (Čermelj, 2009, str. 29-30) kaže, da so tako računovodski servisi, ki zaposlujejo manj kot 10 zaposlencev, kot tisti, ki jih imajo več kot 10, povečini organizirani kot d. o. o.. Pri tem moramo zopet poudariti, da so bili tudi v tej raziskavi izvzeti računovodski servisi, ki ne zaposlujejo zaposlencev in so večinoma organizirani kot s. p.. Računovodskih servisov z več kot 10 zaposlenci, ki bi bili organizirani kot s. p., ni, kar je po svoje razumljivo, saj je le-ta oblika predvidena za samozaposlitev. Prav tako je v raziskavi mogoče opaziti, da so kot d. d. registrirani samo računovodski servisi z več kot 10 zaposlenci. To je bilo pričakovati, saj s. p. - ji v povprečju zaposlujejo manjše število zaposlencev (povprečno 2,29 zaposlenca na 1 računovodski servis), družbe pa več zaposlencev (povprečno 6,20 zaposlencev na 1 računovodski servis).

Glede na vrsto in stopnjo izobrazbe prevladuje srednješolska izobrazba (V. stopnja), ki jo ima skoraj polovica oziroma 45,14 % zaposlencev v anketiranih računovodskih servisih. 95 oziroma 25,68 % zaposlencev ima višješolsko izobrazbo (VI. stopnjo), 103 oziroma 27,83 % pa univerzitetno (VII. stopnjo). Le 5 oziroma 1,35 % zaposlencev v anketiranih računovodskih servisih ima magisterij (VIII. stopnjo). Podobno sliko so pokazale tudi predhodne podobne raziskave o delovanju računovodskih servisov v Sloveniji. Leta 1995 je bilo v računovodskih servisih 67 % zaposlencev s srednješolsko izobrazbo (Koželj, 1995, str. 127), leta 2003 je ta odstotek znašal 58 (Horvat, 2003, str. 44), leta 2009 pa je bilo zaposlencev s srednješolsko izobrazbo 47 % (Čermelj, 2009, str. 30). Rezultati raziskav sicer kažejo postopno upadanje zaposlencev s srednješolsko izobrazbo, vendar še vedno v veliki

meri prevladujejo zaposlenci s srednjo šolo ekonomske smeri, kar pa ni razveseljivo dejstvo. Zaradi vse zahtevnejših storitev, ki bi jih morali računovodski servisi obvladati, bi morale imeti osebe, zaposlene v računovodskih servisih, tudi ustrezno izobrazbo. Dejavnost računovodskih servisov ne zajema le knjiženja poslovnih dogodkov in sestavljanja običajnih računovodskih obračunov, temveč tudi zahtevnejša opravila, kot so analiziranje, načrtovanje ter razna davčna, finančna in kadrovska svetovanja. Nizka izobrazbena struktura pa praviloma ne omogoča izvedbe takih in podobnih računovodskih opravil.

Stopnja izobrazbe kaže nekatere razlike med računovodskimi servisi glede na število zaposlencev, kar je nazorneje prikazano na Sliki 7.

Slika 7: Delež zaposlencev po stopnji izobrazbe glede na število zaposlencev v računovodskem servisu

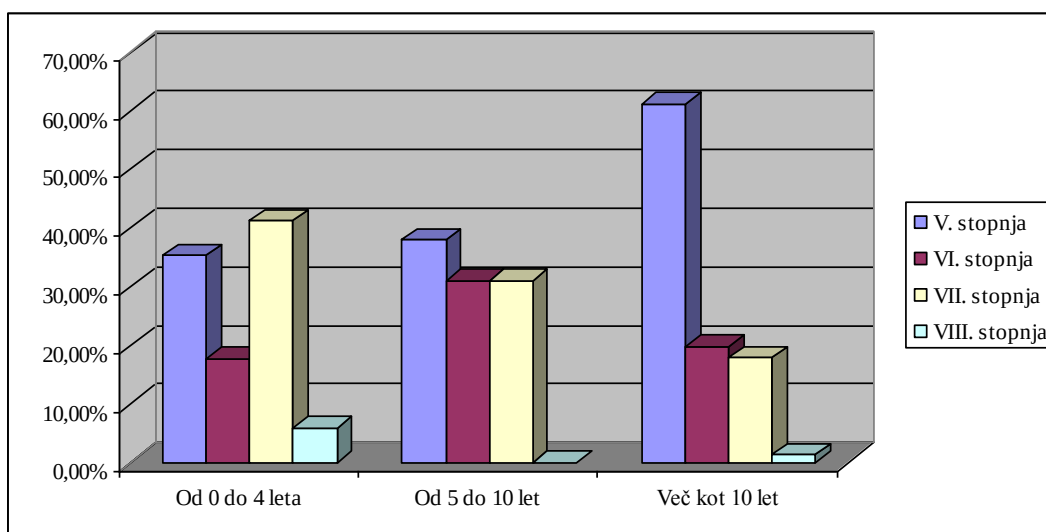


Iz Slike 7 je razvidna nekoliko višja izobrazbena raven pri računovodskih servisih z več zaposlenci. Pri obeh sicer prevladuje srednješolska izobrazba, vendar je pri tistih z več kot 10 zaposlenci mogoče zaslediti nekoliko večji odstotek višjih šolskih profilov, kot sta univerzitetna izobrazba in magisterij. VIII. stopnjo izobrazbe zasledimo le pri računovodskih servisih z več zaposlenci, čeprav je odstotek teh zelo skromen in znaša 3,05 % vseh zaposlencev v računovodskih servisih z več kot 10 zaposlenci. Podobno sliko je pokazala tudi raziskava iz leta 2009 (Čermelj, 2009, str. 31). Po številu zaposlencev majhni računovodski servisi so zaposlovali polovico tistih s srednješolsko izobrazbo, zaposlencev z univerzitetno izobrazbo pa okrog 15 %. Pri po številu zaposlencev večjih računovodskih servisih je prevladovala višješolska izobrazba, poleg tega je bilo pri teh mogoče zaslediti tudi VIII. stopnjo izobrazbe, čeprav je bilo takih le za vzorec (3,53 %), podobno kot v naši raziskavi. Na podlagi tega lahko sklepamo, da imajo računovodski servisi z malo zaposlenci običajno nekoliko manj izobraženo delovno silo. Mogoče gre vzroke iskati v tem, da to skupino računovodskih servisov predstavljajo predvsem samozaposleni, ki so prej delali le del računovodskih opravil v večjih podjetjih in višje izobrazbe sploh niso potrebovali, oziroma

računovodski servisi, ki zaposlujejo 1 ali 2 zaposlenca in nimajo sredstev ali časa, da bi jim omogočili dodatno izobraževanje.

Poleg razlik v izobrazbeni strukturi med računovodskimi servisi glede na število zaposlencev se kažejo tudi nekatere razlike v izobrazbeni strukturi med računovodskimi servisi glede na število let delovanja. Iz Slike 8 je razvidna nekoliko višja izobrazbena raven pri računovodskih servisih, ki poslujejo manj časa.

Slika 8: Delež zaposlencev po stopnji izobrazbe glede na število let delovanja računovodskega servisa



Kar 41,18 % vseh zaposlencev v anketiranih računovodskih servisih, ki poslujejo manj kot 4 leta, ima VII. stopnjo izobrazbe, V. stopnjo pa ima 35,29 % zaposlencev v omenjenih računovodskih servisih. Ugotavljamo, da bolj kot je računovodski servis star, večji je delež zaposlencev s V. stopnjo izobrazbe. Takšno stanje je verjetno posledica tega, da je danes delež oseb, ki ne bi po končani srednji šoli študirale na fakulteti in si tako pridobile vsaj VI. stopnjo izobrazbe, precej nižji, kot je bil včasih.

Pri preverjanju stanja pridobljenih certifikatov za vodje računovodskega servisa ali drugih strokovnih nazivov²³ je bilo stanje glede na izobrazbeno strukturo še slabše. Od skupaj 370 zaposlencev v računovodskih servisih jih ima pridobljen certifikat za vodjo računovodskega servisa 35 oziroma 9,46 % vseh zaposlencev. Naziv računovodja jih nosi 34 oziroma 9,19 % vseh zaposlencev, 13 oziroma 3,51 % med vsemi zaposleni je davčnih svetovalcev, 10 oziroma 2,70 % zaposlencev ima naziv preizkušeni računovodja. Najmanjše število predstavljajo revizorji, saj je le 1 zaposlenec izobražen za revizorja, pooblaščenih revizorjev med zaposleni v anketiranih računovodskih servisih ni.

²³ S strokovnim nazivom mislimo na katerikoli strokovni naziv, pridobljen pri SIR, GZS ali Združenju davčnih svetovalcev Slovenije.

Menimo, da pridobljen strokovni naziv pozitivno vpliva na kakovost opravljenih storitev računovodskih servisov. Cilj uvedbe certifikatov je predvsem dvig ravni znanja in zagotavljanje objektivnih meril za ugotavljanje veščin na področju računovodskega dela (Koletnik, 1995, str. 86). Že samo ime strokovni naziv pomeni, da imetnik tega naziva praviloma zagotavlja strokovnost, ki je posledica dviga znanja z izobraževanjem.

Registri oseb z omenjenimi nazivi so javno objavljeni in dostopni na spletnih straneh SIR in GZS. V Sloveniji je imelo 30. junija 2011 pridobljen strokovni naziv za vodjo računovodskega servisa 207 oseb, register računovodij oziroma preizkušenih računovodij pa je na omenjeni datum štel 79 oziroma 231 oseb. Število oseb s pridobljenima nazivoma pri SIR raste, kar prikazuje Tabela 1, vendar prepočasi, saj bi jih po mnenju Koželja (2010, str. 31) morale biti v Sloveniji vsaj 20-krat več.

Tabela 1: Število oseb s pridobljenim nazivom računovodja oziroma preizkušeni računovodja v Sloveniji v letih 2006–2010

Leto	Računovodja – stanje v registru 31. 12.	Preizkušeni računovodja – stanje v registru 31. 12.
2010	79	226
2009	79	215
2008	76	195
2007	70	176
2006	63	161

Vir: Slovenski inštitut za revizijo, 2007; Slovenski inštitut za revizijo, 2008; Slovenski inštitut za revizijo, 2009; Slovenski inštitut za revizijo, 2010; Slovenski inštitut za revizijo, 2011.

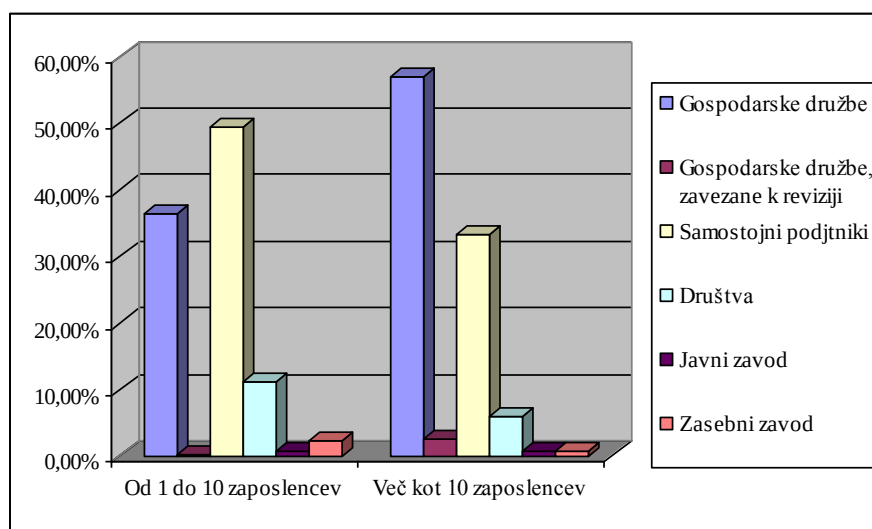
Računovodski servisi se med seboj razlikujejo tudi po številu in vrsti strank. Vsi računovodski servisi imajo skupaj 4882 strank, kar pomeni v povprečju 52,49 stranke na 1 računovodski servis oziroma 13,19 stranke na posameznega zaposlenca v računovodskih servisih, zajetih v raziskavo. Največji delež vseh strank predstavljajo gospodarske družbe, ki niso zavezane k reviziji in jih je kar 44,82 % vseh strank, ter s. p. - ji, ki predstavljajo 42,75 % vseh strank računovodskih servisov, zajetih v raziskavo. V nekoliko manjši meri predstavljajo stranke anketiranih računovodskih servisov društva, sledijo jim zasebni in javni zavodi. Daleč najmanjši delež strank računovodskih servisov, zajetih v raziskavo, pa predstavljajo gospodarske družbe, zavezane k reviziji. Te predstavljajo le 1,19 % vseh strank računovodskih servisov, zajetih v raziskavo. Dobljen rezultat je bil pričakovan, saj so k reviziji zavezana srednja in velika podjetja, ki pa imajo, kot smo že omenili, običajno organizirano svoje lastno računovodstvo.

Anketirani računovodski servisi kažejo glede na število zaposlencev nekatere razlike v strukturi svojih strank. Računovodski servisi z manj kot 10 zaposlenci skupaj opravljajo storitve za 2886 strank, kar pomeni povprečno 34,36 stranke na 1 računovodski servis oziroma 14,01 stranke na zaposlenca. Tisti z več kot 10 zaposlenci imajo skupaj 1996 strank, kar predstavlja 221,78 stranke na 1 računovodski servis oziroma 12,17 stranke na zaposlenca.

Če primerjamo rezultate o izobrazbeni strukturi zaposlencev in povprečnem številu strank glede na število zaposlencev, lahko ocenimo, da imajo računovodski servisi, ki zaposlujejo bolj izobražen kader, to so tisti z več kot 10 zaposlenci, manj strank na zaposlenega kot po številu zaposlencev manjši računovodski servisi, ki v povprečju zaposlujejo osebe z nekoliko nižjo izobrazbo. Logično je dejstvo, da manjše število zaposlencev pogojuje manjše število strank. Glede na evidentirane podatke, da imajo manjši računovodski servisi z manj izobraženim kadrom v povprečju več strank na zaposlenca kot veliki, pa lahko dvomimo o kakovosti opravljenih storitev.

Iz Slike 9 so razvidne razlike v številu strank in njihovi organizacijski obliki glede na število zaposlencev v računovodskih servisih.

Slika 9: Delež in organizacijska oblika strank glede na število zaposlencev v računovodskem servisu



Razlikovanje strank po organizacijski obliki glede na število zaposlencev v anketiranih računovodskih servisih kaže, da imajo računovodski servisi z manj kot 10 zaposlenci skoraj polovico svojih strank organiziranih kot s. p., sledijo jim gospodarske družbe, ki predstavljajo 36,49 % vseh strank računovodskih servisov z manj kot 10 zaposlenci. Najmanjši delež strank teh računovodskih servisov pa predstavljajo gospodarske družbe, ki so zavezane k reviziji, in sicer le 0,31% vseh strank. V nasprotju z njimi predstavljajo več kot polovico strank računovodskih servisov z večjim številom zaposlencev gospodarske družbe, sledijo jim s. p.-ji, katerih delež je 33,32 %. Glede na nekoliko višjo izobrazbo lahko rečemo, da je bil tak rezultat pričakovan, saj je opravljanje storitev za gospodarske družbe obširnejše in zahtevnejše v primerjavi z s. p. - ji. V nekoliko večji meri kot pri računovodskih servisih z malo zaposlenci so zastopane gospodarske družbe, zavezane k reviziji, in predstavljajo 2,45 % vseh strank. Glede na to sklepamo, da so po številu zaposlencev večji računovodski servisi običajno sposobni izvajati storitve računovodenja tudi za srednja in velika podjetja, ki imajo, gledano z računovodske strani, pogosto kompleksnejše poslovanje. To je prav tako lahko posledica ugotovitve, da imajo zaposlenci v teh računovodskih servisih nekoliko višjo

izobrazbo. Večjih razlik v opravljanju storitev za društva, javne in zasebne zavode ni zaslediti.

3.2 Predstavitev rezultatov raziskave

Pri ugotavljanju pravilnosti postavljenih hipotez, da obstajajo med proučevanima skupinama razlike v ocenjevanju kriterijev in dejavnikov, smo uporabili postopek preizkušanja hipoteze o enakosti dveh aritmetičnih sredin za neodvisna vzorca oziroma t-test, pri čemer bo naša ničelna hipoteza $H_0: \mu_1 = \mu_2$, alternativna hipoteza pa je $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$ (Košmelj & Rovan, 2007, str. 197). Naša hipoteza za statistično preizkušanje je tako postavljena kot alternativna hipoteza, medtem ko ničelna hipoteza predpostavlja enakost aritmetičnih sredin dveh populacij (računovodskih servisov in njihovih strank). Pri preizkusu ničelne hipoteze predpostavljamo, da se vrednost opazovanih spremenljivk porazdeljuje normalno.

Z Levenovim preizkusom smo najprej preizkusili domnevo o enakosti varianc. Če je ta odkril značilno razliko, smo preizkus skupin izvedli ob predpostavki neenakosti varianc. Kritična stopnja značilnosti (P-vrednost), pri kateri se predpostavljena ničelna hipoteza zavrne, je 0,05.

3.2.1 Dejavniki izbire računovodskega servisa

Pri izbiri računovodskega servisa so pomembni prav vsi dejavniki, navedeni v Tabeli 2. Z raziskavo smo želeli ugotoviti, katerim dejavnikom dajejo pri izbiri računovodskega servisa prednost podjetja in kateri dejavniki so ključni pri izbiri računovodskega servisa po mnenju računovodskih servisov.

Čemu pri izbiri računovodskega servisa dajejo podjetja največji pomen, smo preverili z vprašanjem, na katerega so odgovarjala tako podjetja kot računovodski servisi, in sicer tako, da so 10 ponujenih kategorij razvrščali po vrstnem redu pomembnosti od 1 do 10, pri čemer je pomenilo 1 najmanj pomembno in 10 najpomembnejše. Večina vrnjenih vprašalnikov je pokazala, da anketiranci vprašanja bodisi niso razumeli bodisi so ga površno prebrali, saj so posamezne kategorije ocenjevali od 1 do 10, namesto da bi jih razvrstili od 1 do 10. Zaradi nepravilno izpolnjenega vprašanja smo obdelavo prilagodili tako, da smo za posamezno kategorijo izračunali povprečno oceno.

Z Levenovim preizkusom enakosti varianc (glej prilogo 5) ugotavljamo, da predpostavka o enakosti varianc velja za raznolikost storitev – pestrost ponudbe, raznolikost strank in številčnost strank, za ostale dejavnike pa je Levenov preizkus odkril statistično značilno razliko, zato smo domnevo o enakosti povprečnih vrednosti med proučevanima skupinama za te dejavnike testirali ob predpostavki neenakosti varianc.

Pri proučevanju razlik v pomenu izbranih dejavnikov pri izbiri računovodskega servisa lahko na podlagi vzorčnih podatkov zavrremo ničelno hipotezo za naslednje dejavnike (točne

stopnje značilnosti, pri katerih lahko zavrnemo ničelno hipotezo za posamezni dejavnik, so podane v oklepajih; glej prilogo 5): strokovnost in stalno izobraževanje zaposlencev (0,002), sodoben informacijski sistem (0,000), seznanjanje strank z novostmi, ki jih zadevajo (0,000), kratek odzivni čas za rešitev problema stranke (0,000), individualna obravnava stranke (0,002) in urejeno zavarovanje poklicne odgovornosti (0,003). To pomeni, da obstajajo med obema skupinama statistično značilne razlike glede pomena, ki ga stranke dajejo omenjenim dejavnikom pri izbiri računovodskega servisa. Za ostale dejavnike pa tega ne moremo trditi, saj razlike med proučevanima skupinama niso statistično značilne. Tezo, da računovodski servisi in njihove stranke pripisujejo različno velik pomen dejavnikom, ki vplivajo na izbiro računovodskega servisa, nam uspe torej potrditi le delno.

Tabela 2: Povprečne vrednosti pomembnosti dejavnikov izbire računovodskega servisa, vrednosti t - testa in stopnje značilnosti za obe skupini

Dejavniki izbire računovodskega servisa	Skupina	Število	Aritmetična sredina	T - test	Dvostranska točna stopnja značilnosti (P- vrednost)
Strokovnost in stalno izobraževanje zaposlencev	Računovodski servisi	93	7,26	3,223	0,002*
	Stranke	56	8,36		
Raznolikost storitev - pestrost ponudbe	Računovodski servisi	93	6,48	1,739	0,084
	Stranke	56	7,14		
Raznolikost strank	Računovodski servisi	93	6,27	-0,869	0,386
	Stranke	56	5,93		
Številčnost strank	Računovodski servisi	93	5,43	0,784	0,434
	Stranke	56	5,71		
Sodoben informacijski sistem	Računovodski servisi	93	6,86	6,347	0,000*
	Stranke	56	8,86		
Seznanjanje strank z novostmi, ki jih zadevajo	Računovodski servisi	93	7,45	7,873	0,000*
	Stranke	56	9,39		
Kratek odzivni čas za rešitev problema strank	Računovodski servisi	93	8,29	5,331	0,000*
	Stranke	56	9,59		
Individualna obravnava strank	Računovodski servisi	93	8,59	3,095	0,002*
	Stranke	56	9,39		
Urejeno zavarovanje poklicne odgovornosti	Računovodski servisi	93	6,98	3,046	0,003*
	Stranke	56	8,29		
Primerna cena	Računovodski servisi	93	9,23	-0,296	0,768
	Stranke	56	9,18		

Legenda: * Statistično značilna razlika.

Po mnenju računovodskih servisov dajejo podjetja pri izbiri računovodskega servisa v povprečju manjši pomen izbranim dejavnikom, kot jim ga v povprečju namenjajo stranke, kar je razvidno iz Tabele 2. Izjemi sta le raznolikost strank in primerna cena. Tema dejavnikoma pripisujejo stranke v povprečju nekoliko manjši pomen. Pri izbiri računovodskega servisa dajejo podjetja, zajeta v raziskavo, v povprečju največji pomen kratkemu odzivnemu času za rešitev njihovega problema. Kratek odzivni čas je pomemben zaradi možnosti hitrega ukrepanja in sprejetja zanje najugodnejše odločitve. Sledita seznanjanje podjetij z novostmi, ki jih zadevajo, in individualna obravnava strank. Za podjetje je pomembno, da sledi

spremembam in novostim na področju, na katerem deluje, saj nepravilnosti in nepopolnosti prinašajo dodatne stroške, predvsem v obliki kazni, ki so posledica neupoštevanja zakonov. Individualna obravnava pa je pomembna zaradi zaupanja pomembnih podatkov, ki predstavljajo poslovno skrivnost podjetja. Na 3. mesto so po pomembnosti podjetja postavila primerno ceno, po mnenju računovodskih servisov pa prav cena najbolj vpliva na izbiro ponudnika. Velik pomen cene pri izbiri računovodskega servisa je bil pričakovan, saj za mnogo podjetij računovodstvo še vedno predstavlja nepotreben strošek, zato želijo, da je ta, če že mora biti, vsaj majhen. Cena bo pri nadaljnji analizi pomembno orodje.

Strokovnost in stalno izobraževanje zaposlencev v računovodskem servisu ter opremljenost računovodskega servisa s sodobnim informacijskim sistemom sta po pomembnosti v sredini. Najmanjši pomen podjetja pri izbiri ponudnika storitev računovodenja pripisujejo raznolikosti in številčnosti strank, čeprav lahko prav veliko število strank pomeni, da računovodski servis dela dobro, saj so le-ti z opravljenimi storitvami zadovoljni, v nasprotnem primeru bi prekinili sodelovanje z njim. Enakega mnenja so tudi računovodski servisi.

3.2.2 Zadovoljstvo podjetij z izbranim računovodskim servisom

Med anketiranimi podjetji, ki koristijo storitve v raziskavo zajetih računovodskih servisov, je kar 31 oziroma 55,36 % takih, ki s storitvami niso v celoti zadovoljni. Nezadovoljstvo se kaže predvsem v previsoki ceni storitev in v premajhnem obsegu ponujenih informacij o poslovanju podjetja. Z opravljenimi storitvami jih je 17 oziroma 30,35 % vseh anketirancev popolnoma zadovoljnih, medtem ko 8 oziroma 14,29 % vseh podjetij, zajetih v raziskavo, ni zadovoljnih. Nezadovoljstvo z opravljenimi storitvami običajno vodi v prekinitev sodelovanja s strani strank.

Posebno vprašanje, na katerega so odgovarjali računovodski servisi, se je nanašalo na fluktuacijo strank, ki kaže predvsem zadovoljstvo oziroma nezadovoljstvo z opravljenimi storitvami. Fluktuacija strank v anketiranih računovodskih servisih je kar visoka in znaša v povprečju 15,97 %. V povprečju so anketirani računovodski servisi v zadnjem letu prekinili sodelovanje s 3,72 strankami, število na novo pridobljenih strank v zadnjem letu pa je bilo v povprečju 5,87 strank na 1 računovodski servis. Poleg tega so nas zanimali tudi razlogi računovodskih servisov za prekinitev sodelovanja. Največ anketiranih računovodskih servisov, in sicer kar 41 oziroma 44,09 % vseh računovodskih servisov, zajetih v raziskavo, je odgovorilo, da prekinejo sodelovanje zaradi plačilne nediscipline strank. Kar 34 oziroma 36,56 % vseh anketiranih računovodskih servisov pravi, da se sodelovanje pogosto prekine tudi zaradi odhoda strank, za katere so cene za opravljene storitve postavljene previsoko. Sledijo razlogi, kot so strankino nespoštovanje dogovorjenih rokov, ki ga je navedlo 29 oziroma 31,18 % vseh anketirancev, neupoštevanje pripomb in priporočil z 18,28 % odgovorov ter nezmožnost izpolnjevanja previsokih zahtev strank, na katerega je odgovorilo 5,38 % vseh računovodskih servisov, zajetih v raziskavo. Najmanjši delež izmed ponujenih odgovorov predstavljata pomanjkanje časa ter računalniška in programska neopremljenost

strank. Precej velik delež računovodskih servisov (30,12 % vseh v raziskavo zajetih računovodskih servisov), zajetih v raziskavo, je pod drugo navedlo, da je razlog za prekinitev sodelovanja prekinitev opravljanja dejavnosti oziroma zaprtje dejavnosti strank ali stečaj strank, kar je glede na trenutne gospodarske razmere povsem pričakovan rezultat. Pod drugo so poleg tega navajali tudi upokožitev strank, selitev strank v drug kraj, en izmed anketiranih računovodskih servisov pa je navedel, da si stranke organizirajo lastno računovodstvo.

Poleg računovodskih servisov pa smo o razlogih za prekinitev sodelovanja spraševali tudi podjetja. Podjetij, zajetih v raziskavo, ki so od svojega odprtja že zamenjala ponudnika računovodskih storitev, je 31 oziroma 55,36 %. 25 oziroma 44,64 % anketiranih podjetij je takih, ki računovodje oziroma računovodskega servisa od svojega odprtja niso zamenjali. Ta podjetja so svoje zadovoljstvo z izbranim računovodskim servisom tudi popolnoma potrdila. Najpogostejši razlog za prekinitev sodelovanja s strani strank, ki so že zamenjale računovodski servis, je nestrokovnost opravljenih storitev. Navedlo ga je kar 11 oziroma 35,48 % omenjenih podjetij. Drugi najpogostejši razlog in razlog, ki so ga v precejšnji meri izpostavili tudi računovodski servisi, predstavlja previsoka cena za opravljene storitve, zaradi katerega je računovodski servis zamenjalo 10 oziroma 32,26 % anketiranih podjetij. 3 oziroma 9,68 % anketirancev jih ni bilo zadovoljnih z nespoštovanjem dogovorjenih rokov s strani računovodskega servisa, 2 oziroma 6,45 % podjetij, zajetih v raziskavo, pa kot razloga za prekinitev sodelovanja navaja računalniško in programsko neopremljenost računovodskega servisa ter prekinitev sodelovanja s strani računovodskega servisa. Pod drugo so 3 anketirana podjetja (9,68 % vseh anketirancev) navedla, da so vodenje poslovnih knjig in druge z računovodenjem povezane naloge zaupala drugemu računovodskemu servisu zaradi poznanstev z zaposleni v njem.

Kot smo videli, je velik delež anketiranih podjetij nezadovoljen s strokovnostjo, obsegom in ceno opravljenih storitev, zato smo v nadaljevanju najprej želeli ugotoviti, katere storitve opravljajo anketirani računovodski servisi za svoje stranke in v kolikšni meri jih slednje koristijo.

3.2.3 Storitve, ki jih računovodski servisi opravljajo za svoje stranke

Računovodski servisi opravljajo tako storitve računovodenja kot še nekatere druge dodatne storitve, ki so neposredno povezane z računovodenjem. Katere storitve in v kolikšni meri jih računovodski servisi, zajeti v raziskavo, opravljajo za svoje stranke ter katere storitve računovodskih servisov koristijo podjetja, zajeta v raziskavo, je prikazano v Tabeli 3.

Tabela 3: Število in delež ponujenih in koriščenih storitev računovodenja

Storitve računovodskih servisov	Število / Delež	
	Odgovori računovodskih servisov	Odgovori strank
Knjigovodenje	93 / 100,00 %	48 / 85,71 %
Predpisani letni obračuni	93 / 100,00 %	53 / 94,64 %
Računovodsko predračunavanje	48 / 51,61 %	9 / 16,07 %
Računovodsko analiziranje	67 / 72,04 %	13 / 23,21 %
Računovodsko nadziranje	59 / 63,44 %	16 / 28,57 %
Davčno svetovanje	74 / 79,57 %	31 / 55,36 %
Finančno svetovanje	61 / 65,59 %	24 / 42,86 %
Kadrovsko svetovanje	52 / 55,91 %	8 / 14,29 %
Drugo ²⁴	7 / 7,53 %	7 / 12,50 %

Iz prikazanih podatkov lahko vidimo, da močno prevladujeta knjigovodenje in pripravljanje letnih poslovnih poročil, tako glede na odgovore računovodskih servisov kot glede na odgovore njihovih strank. Ostale 3 računovodske funkcije pa se izvajajo manj pogosto. Najmanj pogosta izmed njih je izdelava računovodskih predračunov, za kar gre vzroke mogoče iskati v pomanjkanju časa ali znanja. Računovodski servisi se pogosto ukvarjajo z vsakodnevnimi opravili in porabijo čas, ki bi bil potreben za načrtovanje, ali preprosto nimajo ustrezno izobraženega kadra, ki bi to nalogo lahko uspešno opravil. Za dolgoročno uspešnost tako majhnih kot velikih podjetij pa je ta funkcija še posebej pomembna, saj pomaga pri oblikovanju njihove poslovne politike. Prav tako se nekoliko manj pogosto izvajajo dodatne storitve, med katerimi smo v raziskavi izpostavili davčno svetovanje, ki je pomembno pri oblikovanju davčne politike podjetja, finančno svetovanje, ki se uporablja pri odločanju o načinu in virih financiranja, ter kadrovsko svetovanje, ki vpliva na kadrovsko politiko podjetja. Med temi prevladuje davčno svetovanje, kar je bilo pričakovati, saj podjetja želijo optimizirati svojo davčno obveznost in tako izkoristiti vsako zakonsko ugodnost. Računovodski servisi pa jim s svetovanjem poskušajo željo uresničiti, vendar morajo zaposlenci v računovodskem servisu poznati veljavno regulativo, ki se nenehno spreminja, da je svetovanje pravilno in kakovostno. Nekaj več kot četrtina računovodskih servisov je odgovorila, da opravlja vse navedene storitve, podjetij, ki koristijo vse navedene storitve, pa je le 6 oziroma 10,71 % vseh, zajetih v raziskavo.

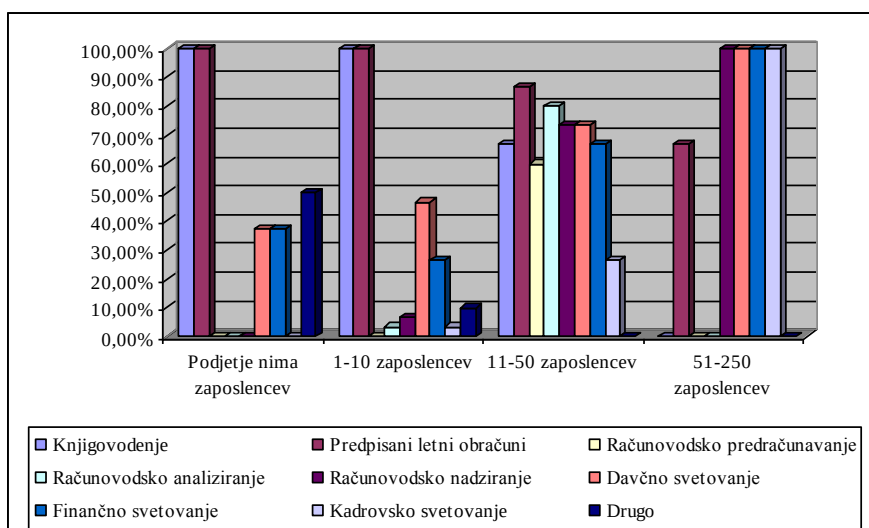
Opazimo lahko razlike med odgovori računovodskih servisov in odgovori njihovih strank. Delež strank, za katere računovodski servisi opravljajo poleg knjigovodenja tudi računovodsko predračunavanje, računovodsko nadziranje in računovodsko analiziranje, je zelo majhen. Vzrokov za tako stanje je lahko več. Podjetja se zaradi pojmovanja računovodstva kot nujnega zla in stroška, ki ga je predpisala država, še vedno ne zavedajo pomembnosti računovodskih informacij za odločanje, zato takih storitev ne koristijo, saj jim predstavljajo zgolj povečane stroške. Drugi razlog je ta, da mnogo podjetij običajno ne pozna strokovnih pojmov s področja računovodskih storitev, čeprav jih dejansko koristijo. Podjetja lahko koristijo računovodske storitve v celoti ali le delno in tudi to bi lahko bil razlog za

²⁴ Pod drugo so tako računovodski servisi kot njihove stranke navajali različna administrativna dela, kot so izstavljanje računov, pisanje dopisov, izvajanje plačil in izdelava predlogov za kompenzacije ter asignacije.

odstopanja. Četrty razlog za tako stanje je lahko tudi v tem, da smo računovodske servise povprašali le, katere storitve opravljajo, ne pa tudi, v kolikšni meri oziroma za kolikšen del svojih strank. Odgovor je bil tako pritrdilen že, da te storitve nudijo le 1 izmed svojih strank. Kljub temu lahko te podatke uporabljamo pri predstavitvi dejavnosti računovodskih servisov in pri primerjavi računovodskih servisov med seboj.

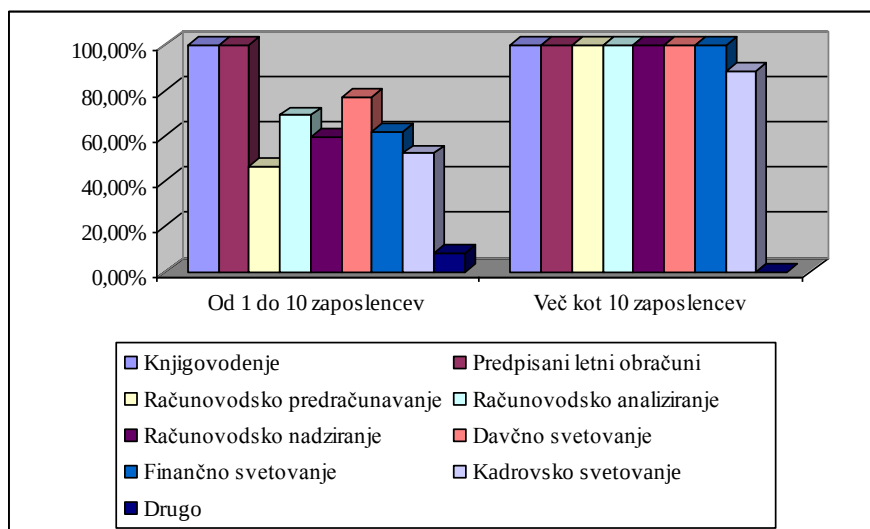
Število zaposlencev v podjetju vpliva na obseg računovodenja in s tem na povpraševanje po storitvah računovodskih servisov, kar prikazuje Slika 10. Vsa podjetja, zajeta v raziskavo, z manj kot 10 zaposlenci koristijo storitvi knjigovodenja in priprave predpisanih letnih obračunov. Ostalih računovodskih funkcij, ki bi jim pomagale pri odločanju, ne koristijo ali pa zanje sploh ne poznajo izraza, čeprav jim računovodski servis take informacije pripravlja. Sklepamo lahko, da dajejo podjetja, ki po številu zaposlencev spadajo v skupino mikro in malih podjetij, poudarek knjigovodstvu, ki je po ZGD-1 tudi obvezno, ostale tri funkcije so stvar ambicij, želja, strokovnosti in profesionalnosti v podjetju. Pri po številu zaposlencev srednje velikih podjetjih pa opazimo največji delež v koriščenju svetovalnih storitev, za knjigovodska in druga računovodska opravila pa imajo običajno organizirano svoje lastno računovodstvo in tako koristijo storitve računovodskih servisov le delno. Glede na postopno rast svetovalnih storitev in postopno padanje računovodskih storitev z rastjo števila zaposlencev v podjetjih, sklepamo, da imajo tudi velika podjetja z več kot 250 zaposlenci, ki v raziskavi niso sodelovala, običajno organizirano računovodstvo v podjetju samem in storitve računovodskih servisov koristijo le delno, predvsem v obliki raznih svetovanj, da lahko sprejemajo učinkovitejše odločitve.

Slika 10: Obseg uporabe storitev računovodskega servisa glede na število zaposlencev v podjetju



Opazne so tudi razlike v ponudbi računovodskih storitev glede na število zaposlencev v računovodskih servisih, kar nazorneje prikazuje Slika 11.

Slika 11: Obseg ponudbe storitev računovodskih servisov glede na število zaposlencev v računovodskem servisu



Vidimo, da so lahko uporabniki računovodskih storitev deležni vseh storitev, ne glede na to, kako velik računovodski servis, glede na število zaposlencev, jih izvaja. Knjigovodenje in pripravo letnih obračunov izvajajo vsi računovodski servisi, zajeti v raziskavo, kar smo že ugotovili. Ostale 3 računovodske funkcije izvajajo približno polovica računovodskih servisov z manj kot 10 zaposlenci, pri vseh tistih z več kot 10 zaposlenci so le-te opravljene 100-odstotno. Tudi dodatne storitve so v večji meri prisotne v računovodskih servisih z večjim številom zaposlencev, ki imajo nekoliko višjo stopnjo izobrazbe. Glede na rezultate lahko sklepamo, da želijo računovodski servisi ponuditi celovite storitve na enem mestu, za kar pa potrebujejo različna znanja. Iz rezultatov o številu zaposlencev, ki so pridobili certifikate, ki jih podeljujejo SIR, GZS in Združenje davčnih svetovalcev Slovenije, pa lahko sklepamo, da jim takega znanja primanjkuje. Računovodski servisi so imeli možnost tudi navesti druge storitve, ki jih opravljajo za svoje stranke. Le-te so navajali le po številu zaposlencev manjši računovodski servisi, kar pa je pričakovano, saj so mednje uvrstili predvsem administrativna dela, za opravljanje katerih niso potrebna znanja na višji ravni.

Ponudba celovitih in raznovrstnih storitev je prav gotovo eden izmed ključnih kriterijev, ki jih mora računovodski servis izpolnjevati, da lahko rečemo, da je kakovosten, vendar ni edini. V nadaljevanju smo izpostavili še 9 sodil, ki kažejo na kakovost računovodje in računovodskega servisa ter s katerimi smo želeli preveriti, kakšna je kakovost računovodij in računovodskih servisov, pri čemer smo ugotavljali razliko v oceni ob samoocenjevanju računovodij oziroma računovodskih servisov ter ob ocenjevanju s strani njihovih strank.

3.2.4 Analiza kriterijev za oceno kakovosti računovodskih servisov

Na vprašanje o kakovosti računovodij in računovodskih servisov so računovodski servisi in njihove stranke odgovarjali tako, da so 10 ponujenih kriterijev ocenjevali z ocenami od 1 do

5, pri čemer so številke pomenile: 1– popolnoma ne drži, 2 – ne drži, 3 – deloma drži, 4 – drži in 5 – popolnoma drži.

Rezultati so pričakovano pokazali boljšo povprečno oceno ob samoocenjevanju računovodij oziroma računovodskih servisov, čeprav odstopanje ni bilo tako veliko, kot smo predvidevali, za kar gre vzroke iskati v tem, da so bile stranke, zajete v raziskavo, predvsem tiste, ki jih imajo računovodski servisi objavljene na svojih spletnih straneh kot svoje reference oziroma priporočila. Prav tako na majhna odstopanja med ocenjevanjem enih in drugih vpliva tudi zadovoljstvo strank z izbranim računovodskim servisom. Dokaj visoka raven zadovoljstva, ki so jo izkazala anketirana podjetja, pomeni posledično tudi višje ocene pri ocenjevanju kriterijev. Le 8 oziroma 14,29 % anketiranih podjetij je izrazilo popolno nezadovoljstvo z izbranim računovodskim servisom.

Manjše odstopanje med povprečnimi ocenami je bilo ob ocenjevanju računovodij, kar prikazuje Tabela 4.

Tabela 4: Povprečne vrednosti izbranih kriterijev za oceno računovodje, vrednosti t - testa in stopnje značilnosti za obe skupini

Kriteriji za oceno računovodje	Skupina	Število	Aritmetična sredina	T - test	Dvostranska točna stopnja značilnosti (P- vrednost)
Redno spremlja poslovanje vsakega izmed strank	Računovodski servisi	93	4,32	-5,951	0,000*
	Stranke	56	3,25		
Ima podporo specializiranih strokovnjakov	Računovodski servisi	93	3,94	-3,896	0,000*
	Stranke	56	3,27		
Redno spremlja zakonodajo	Računovodski servisi	93	4,53	-4,782	0,000*
	Stranke	56	3,86		
Redno se izobražuje	Računovodski servisi	93	4,40	-5,088	0,000*
	Stranke	56	3,66		
Je zanesljiv	Računovodski servisi	93	4,59	-6,012	0,000*
	Stranke	56	3,70		
Je natančen	Računovodski servisi	93	4,57	-6,501	0,000*
	Stranke	56	3,59		
Je lojalen	Računovodski servisi	93	4,56	-4,802	0,000*
	Stranke	56	3,96		
Je samostojen	Računovodski servisi	93	4,62	-5,089	0,000*
	Stranke	56	4,02		
Je poklicno molčeč	Računovodski servisi	93	4,73	-5,007	0,000*
	Stranke	56	4,18		
Je gospodaren	Računovodski servisi	93	4,44	-6,843	0,000*
	Stranke	56	3,13		

Legenda: * Statistično značilna razlika.

Na podlagi izvedenega Levenovega preizkusa enakosti varianc (glej Prilogo 6) ugotavljamo, da predpostavka o enakosti varianc velja za lojalnost in samostojnost računovodje, za ostale kriterije pa je Levenov preizkus odkril statistično značilno razliko, zato smo domnevo o

enakosti povprečnih vrednosti med proučevanima skupinama za te kriterije testirali ob predpostavki neenakosti varianc.

S statističnim preverjanjem ocen računovodskih servisov in njihovih strank, ki jih omenjeni skupini v povprečju namenjata ob samoocenjevanju računovodij in ocenjevanju računovodij s strani njihovih strank, ugotovimo, da lahko na podlagi vzorčnih podatkov zavrnamo ničelno hipotezo za vse kriterije, pri točni stopnji značilnosti 0,000. To pomeni, da se povprečne ocene navedenih kriterijev razlikujejo med obema skupinama. Povprečne ocene strank računovodskih servisov so nižje od povprečnih ocen ob samoocenjevanju računovodskih servisov. S tem lahko potrdimo tezo, da je povprečna ocena kakovosti ob samoocenjevanju računovodij višja kot ob podani oceni njihovih strank.

Najmanjše odstopanje med navedenimi kriteriji je pri poklicni molčečnosti računovodje, pri čemer so tako računovodje kot njihove stranke prav temu kriteriju namenili tudi najboljšo povprečno oceno. Kar 69 oziroma 74,19 % vseh anketiranih računovodij in 21 oziroma 37,50 % vseh anketiranih strank računovodskih servisov, zajetih v raziskavo, je odgovorilo, da izbrani kriterij popolnoma drži. Računovodje se torej zavedajo poklicne molčečnosti o podatkih posameznih strank, ki so zaupni in za strank predstavljajo pomembno poslovno skrivnost. Ob razkritju takih podatkov stranka izgubi zaupanje v svojega računovodjo, kar običajno pomeni prekinitev sodelovanja in širjenje slabega glasu o računovodji oziroma računovodskem servisu, posledično pa tudi upad ugleda računovodje oziroma računovodskega servisa. Precej majhno je tudi odstopanje povprečne ocene glede podpore specializiranih strokovnjakov. Temu kriteriju so računovodje v povprečju namenili najslabšo oceno, saj se verjetno zavedajo tega, da je raven izobrazbe zaposlencev v računovodskih servisih prenizka, kar smo med raziskavo ugotovili tudi sami.

Stranke računovodskih servisov, zajetih v raziskavo, so v povprečju najmanjšo oceno dodelile trditvi, da njihov računovodja redno spremlja poslovanje vsake izmed njih. To lahko pomeni neažurno poročanje strankam o njihovem poslovanju, kar vpliva na možnost izkoriščanja priložnosti strank ali možnost izoginitve nevarnostim, ki mu pretijo. Temu kriteriju so računovodje v povprečju namenili precej boljšo oceno, zato je odstopanje med povprečnimi ocenami po velikosti na 2. mestu.

Največje odstopanje se kaže pri kriteriju gospodarnosti. Več kot polovica oziroma 54,84 % vseh anketiranih računovodij je ta kriterij ocenilo z najvišjo oceno, medtem ko je 41,07 % vprašanih strank odgovorilo, da izbrani kriterij ne drži oziroma popolnoma ne drži. Med računovodjo in stranko prihaja najpogostejše do trenj zaradi upravičenja posameznih stroškov. Stranke so mnenja, da računovodje delajo za državo v primeru, ko jim pojasnjujejo, da določen strošek ni posledica opravljanja dejavnosti, za katero je bilo njihovo podjetje ustanovljeno, oziroma ni posledica ustvarjanja prihodkov njihovega podjetja. Take stroške računovodje običajno izvzamejo iz davčne osnove in jo s tem povečujejo, zato je mnenje strank pogosto takšno, kot ga je pokazala raziskava. Po drugi strani pa računovodje želijo s tem strankam pomagati, da se izognejo kaznim, ki sledijo ob morebitnem davčnem nadzoru.

Povprečne ocene kakovosti računovodskih servisov so prav tako višje ob samoocenjevanju kot pri ocenjevanju s strani njihovih strank, kar prikazuje tudi Tabela 5.

Tabela 5: Povprečne vrednosti izbranih kriterijev za oceno računovodskega servisa, vrednosti t - testa in stopnje značilnosti za obe skupini

Kriterij za oceno računovodskega servisa	Skupina	Število	Aritmetična sredina	T - test	Dvostranska točna stopnja značilnosti (P- vrednost)
Zagotovljena stabilnost poslovanja	Računovodski servisi	93	4,49	-6,659	0,000*
	Stranke	56	3,46		
Vodenje poslovnih knjig za širok spekter strank	Računovodski servisi	93	4,19	-4,944	0,000*
	Stranke	56	3,36		
Izvajanje najcelovitejših, najzahtevnejših in raznovrstnih storitev	Računovodski servisi	93	4,09	-4,689	0,000*
	Stranke	56	3,29		
Ima sodoben informacijski sistem	Računovodski servisi	93	4,40	-4,331	0,000*
	Stranke	56	3,73		
Ima razvit sistem za usposabljanje in razvoj zaposlencev	Računovodski servisi	93	3,69	-1,691	0,094
	Stranke	56	3,39		
Zaposlenci so strokovno neoporečni	Računovodski servisi	93	4,13	-3,598	0,001*
	Stranke	56	3,52		
Pripravljanje razumljivih informacij različnim strankam	Računovodski servisi	93	4,34	-6,359	0,000*
	Stranke	56	3,20		
Ima izdelan sistem obveščanja strank o zakonskih spremembah	Računovodski servisi	93	4,11	-4,753	0,000*
	Stranke	56	3,16		
Individualna obravnava strank	Računovodski servisi	93	4,71	-5,940	0,000*
	Stranke	56	3,82		
Zaračunana primerna cena	Računovodski servisi	93	4,13	-6,463	0,000*
	Stranke	56	2,84		

Legenda: * Statistično značilna razlika.

Z Levenovim preizkusom enakosti varianc (glej Prilogo 7) ugotavljamo, da predpostavka o enakosti varianc ne velja za nobenega izmed navedenih kriterijev, na podlagi katerih ocenjujemo kakovost računovodskih servisov. Levenov preizkus je za vse kriterije odkril statistično značilno razliko, zato smo jih testirali ob predpostavki neenakosti varianc.

Če razlike v povprečnih ocenah posameznih skupin statistično preverimo, ugotovimo, da lahko na podlagi vzorčnih podatkov zavrremo ničelno hipotezo za večino kriterijev in pridemo do naslednje ugotovitve. V povprečju večini kriterijev namenjajo računovodski servisi boljšo oceno kot njihove stranke. Izjema je le kriterij »ima razvit sistem za usposabljanje in razvoj zaposlencev«, kar pomeni, da upošteva neenakost varianc s t-testom ni mogoče ugotoviti statistično značilne razlike v aritmetičnih sredinah ocen med skupinama. V tem primeru torej med skupinama ni razlike. Torej lahko zgolj delno potrdimo tezo, da je povprečna ocena kakovosti ob samoocenjevanju računovodskih servisov višja kot ob podani oceni njihovih strank.

Razvit sistem za usposabljanje in razvoj zaposlencev, strokovna neoporečnost zaposlencev in sodoben informacijski sistem so 3 kriteriji, pri katerih je bilo ugotovljeno najmanjše odstopanje med povprečnimi ocenami. Dobra tretjina anketiranih strank, v raziskavo zajetih računovodskih servisov, je bila mnenja, da kriterij »razvit sistem za usposabljanje in razvoj zaposlencev« za njihov računovodski servis deloma drži. Upamo si trditi, da večina strank tega, ali ima njihov računovodski servis razvit tak sistem ali ne, ne ve, zato so izbrali srednjo možnost, da ne bi odgovarjali niti v dobro niti v slabo svojim računovodskim servisom. Kar 62,50 % anketiranih strank je mnenja, da ima njihov računovodski servis sodoben informacijski sistem, medtem ko se s tem ne strinja le 16,07 % strank, zajetih v raziskavo. Precej majhno odstopanje se kaže tudi pri individualni obravnavi strank, ki so ji tako računovodski servisi kot njihove stranke v povprečju namenili tudi najboljšo oceno. 90 oziroma 96,77 % računovodskih servisov, zajetih v raziskavo, in 36 oziroma 64,29 % vseh anketiranih strank je mnenja, da ta kriterij popolnoma drži oziroma drži. Ta kriterij pomeni, da zaupne podatke in poslovne skrivnosti strank sliši le računovodja in jih ne posreduje tretjim osebam, kar pa je povezano s poklicno molčečnostjo računovodje, zato je bil ta rezultat, glede na visoki povprečni oceni tako računovodskih servisov kot strank o poklicni molčečnosti, pričakovan.

Največje odstopanje kaže kriterij, da računovodski servisi za opravljene storitve zaračunajo primerno ceno. Več kot polovica oziroma 51,79 % anketiranih strank je mnenja, da kriterij »primerna cena« ne drži oziroma popolnoma ne drži, iz česar sklepamo, da so za stranke računovodskih servisov opravljene storitve preveč zaračunane oziroma predrage. Dobljen rezultat ne preseneča, saj je tudi največ anketiranih podjetij (kar 33,93 % vseh, zajetih v raziskavo) izrazilo sicer zadovoljstvo z izbranim računovodskim servisom, vendar so hkrati izrazili nezadovoljstvo s previsokimi cenami.

Poleg primerne cene se kaže večje odstopanje tudi v pripravljanju razumljivih informacij različnim strankam in obveščanju strank o zakonskih spremembah. Ker mnogo strank ne zna brati računovodskih izkazov, je zanje velikega pomena to, da so jim informacije, ki jih le-ti vsebujejo, predstavljene v njim razumljivem jeziku, saj jim le tako lahko koristijo pri sprejemanju odločitev. Slaba tretjina oziroma 28,57 % vprašanih strank pa je odgovorilo, da pripravljanje zanje razumljivih informacij ne drži oziroma popolnoma ne drži. V nasprotju s tem je večina oziroma 93,55 % računovodskih servisov, zajetih v raziskavo, odgovorilo, da ta kriterij zanje drži oziroma popolnoma drži in hkrati je v povprečju ta kriterij tudi dobil najboljšo oceno s strani računovodskih servisov. 25 oziroma 44,64 % strank, zajetih v raziskavo, ocenjuje, da njihov računovodski servis nima izdelanega sistema obveščanja strank o zakonskih spremembah, medtem ko 73 oziroma 78,49 % vseh anketiranih računovodskih servisov trdi ravno nasprotno. Posledice tega, da računovodski servis ne seznaja strank z zakonskimi spremembami in novostmi, ki jih zadevajo, so lahko za manjša podjetja usodne, saj kršitve zakonov prinašajo velike stroške. Za pokritje le-teh pa je odgovorno podjetje, zato je dobro, da preveri, ali ima računovodski servis, ki mu je zaupal vodenje poslovnih knjig, urejeno zavarovanje odgovornosti. Rezultat tega kriterija ni bil pričakovan, saj je za uspešno poslovanje podjetja pomembno stalno sledenje novostim in

spremembam zakonov, po drugi strani pa tudi ne vemo, ali si računovodski servis takšen odnos sploh lahko privošči.

Zaradi predvidevanj, da je pri izbiri računovodskega servisa za podjetja bolj pomembna cena kot pa kakovost opravljenih storitev in da si računovodski servisi med seboj konkurirajo le s cenami, kar se je z raziskavo tudi delno potrdilo, smo tako računovodskim servisom kot njihovim strankam postavili posebno vprašanje. Z njim smo želeli ugotoviti, ali se tako eni kot drugi strinjajo s trditvijo, da bi v primeru enakih cen (na primer po veljavni računovodski tarifi ²⁵) za opravljene storitve računovodenja med računovodskimi servisi kakovost le-teh pridobila pomen, kar bi pomenilo, da bi računovodski servisi med seboj konkurirali s kakovostjo in ne več s ceno.

S trditvijo se je strinjalo 63 oziroma 67,74 % vseh računovodskih servisov, zajetih v raziskavo, in 22 oziroma 39,29 % vseh anketiranih podjetij. V raziskavi iz leta 2009 (Čermelj, 2009, str. 42) je bilo ugotovljeno, da noben računovodski servis ne zaračunava svojih storitev po višji ceni od veljavne računovodske tarife, po nižji ceni pa kar 62,16 % računovodskih servisov. Glede na rezultat predvidevamo, da računovodski servisi, ki se strinjajo s trditvijo, zaračunavajo svoje storitve po ceni, ki je nižja od veljavne računovodske tarife, zato želijo, da bi bila obvezna uporaba le-te sprejeta, saj bi tako dosegali višje prihodke. Po drugi strani pa stranke, ki plačujejo storitve po nižji ceni od veljavne računovodske tarife, ne želijo, da bi bila uporaba le-te obvezna, saj bi jim tako stroški vodenja poslovnih knjig narasli. Dobra tretjina računovodskih servisov pa se s trditvijo ni strinjala, za kar gre razloge mogoče iskati v strahu pred izgubo številnih strank, ki bi za enako ceno na trgu dobili kakovostnejše storitve. Glede na nizko izobrazbo zaposlencev v računovodskih servisih, ki je po našem mnenju eden izmed najpomembnejših dejavnikov kakovosti, je ta odstotek še relativno nizek.

3.2.5 Poznavanje Predloga zakona o računovodski dejavnosti

ZRS si z namenom dviga kakovosti računovodskih servisov že nekaj let prizadeva to dejavnost zakonsko urediti. Za zakonsko ureditev dejavnosti je bila tudi večina tako anketiranih računovodskih servisov kot tudi njihovih strank. Strinjanje je izrazilo kar 85 oziroma 91,40 % vseh računovodskih servisov, zajetih v raziskavo, in kar 44 oziroma 78,57 % anketiranih podjetij. Predlog zakona o računovodski dejavnosti pa pozna 70 oziroma 75,27 % anketiranih računovodskih servisov in le 8 oziroma 14,29 % anketiranih strank računovodskih servisov, zajetih v raziskavo. Opazimo lahko, da je delež anketiranih računovodskih servisov, ki se strinjajo z zakonsko ureditvijo računovodske dejavnosti, nekoliko višji kot delež anketiranih računovodskih servisov, ki pozna Predlog zakona o računovodski dejavnosti. Ker Predloga zakona o računovodski dejavnosti ne poznajo, ne vedo, da jih ob morebitni ureditvi računovodske dejavnosti čakajo dodatne obveznosti, ki jih

²⁵ Računovodsko tarifo, ki predstavlja pripomoček vrednotenja storitev računovodenja, je v Sloveniji sprejel Upravni odbor Zbornice računovodskih servisov ter je objavljena na spletni strani GZS za njene člane in posamezne naročnike.

večina še ne izpolnjuje oziroma jih izpolnjuje le delno, predvsem kar se tiče pridobitve licence, ki jo potrebujejo za izvajanje dejavnosti in ki je po podatkih naše raziskave nima več kot 65 % vseh anketiranih računovodskih servisov, ter zagotovitve zavarovanja odgovornosti, ki ga po podatkih raziskave iz leta 2009 (Čermelj, 2009, str. 43) nima skoraj 20 % računovodskih servisov. Zaradi tega predvidevamo, da bi bil delež tistih, ki se strinjajo z zakonsko ureditvijo dejavnosti ob poznavanju Predloga zakona o računovodski dejavnosti, nekoliko manjši.

Od računovodskih servisov in podjetij smo želeli izvedeti tudi, katere kriterije bi po njihovem mnenju moral izpolnjevati vodja računovodskega servisa. Vsi navedeni kriteriji v Tabeli 6 so pomembni, vendar nas je zanimalo, čemu dajejo računovodski servisi in njihove stranke največji pomen. Na vprašanje so odgovarjali tako, da so 5 ponujenih kategorij razvrščali po vrstnem redu pomembnosti od 1 do 5, pri čemer so številke pomenile: 1 – nepomembno, 2 – manj pomembno, 3 – srednje pomembno, 4 – pomembno in 5 – zelo pomembno. Večina vrnjenih vprašalnikov je enako kot že pri razvrščanju dejavnikov izbire računovodskega servisa pokazala, da anketiranci vprašanja bodisi niso razumeli bodisi so ga površno prebrali, saj so posamezne kategorije ocenjevali od 1 do 5, namesto da bi jih razvrstili od 1 do 5. Zaradi nepravilno izpolnjenega vprašanja smo obdelavo prilagodili tako, da smo za posamezno kategorijo izračunali povprečno oceno.

Tabela 6: Povprečne vrednosti pomembnosti izpolnjevanja kriterijev za vodjo računovodskega servisa, vrednosti t - testa in stopnje značilnosti za obe skupini

Kriteriji, ki naj bi jih izpolnjeval vodja računovodskega servisa	Skupina	Število	Aritmetična sredina	T - test	Dvostranska točna stopnja značilnosti (P- vrednost)
Predpisana minimalna izobrazba	Računovodski servisi	93	3,78	0,736	0,463
	Stranke	56	3,93		
Predpisane delovne izkušnje	Računovodski servisi	93	4,20	0,068	0,946
	Stranke	56	4,21		
Pridobljen certifikat za vodjo servisa	Računovodski servisi	93	3,54	2,010	0,046*
	Stranke	56	3,89		
Pridobljen strokovni naziv računovodja oziroma preizkušeni računovodja	Računovodski servisi	93	3,47	2,588	0,011*
	Stranke	56	3,96		
Zaračunavanje storitev po predpisani računovodski tarifi	Računovodski servisi	93	4,11	-1,550	0,123
	Stranke	56	3,82		

Legenda: *Statistično značilna razlika.

Z Levenovim preizkusom enakosti varianc (glej Prilogo 8) ugotavljamo, da predpostavka o enakosti varianc velja za vse izbrane kriterije. S statističnim preizkusom lahko na podlagi vzorčnih podatkov zavrnemo ničelno hipotezo le za kriterija »pridobljen certifikat za vodjo servisa«, in sicer pri točni stopnji značilnosti 0,046, ter »pridobljen strokovni naziv računovodja oziroma preizkušeni računovodja« pri točni stopnji značilnosti 0,011. To pomeni, da obstajajo med obema skupinama statistično značilne razlike glede na pomen, ki

ga dajejo izbranim kriterijema. Za ostale 3 kriterije tega ne moremo trditi, saj razlike med obema skupinama niso statistično značilne. Tako lahko le delno potrdimo tezo, da imajo podjetja drugačna pričakovanja kot računovodski servisi glede kriterijev, ki naj bi jih izpolnjeval vodja računovodskega servisa.

Pri izbiri kriterijev, ki naj bi jih izpolnjeval vodja računovodskega servisa, dajejo računovodski servisi, zajeti v raziskavo, največji pomen delovnim izkušnjam, sledi uporaba predpisane računovodske tarife pri vrednotenju storitev računovodenja. Izpolnjevanje predpisane minimalne izobrazbe je po pomembnosti na sredini, blizu sledita še pridobljen certifikat za vodjo računovodskega servisa in strokovni naziv pri SIR. Glede na nizko stopnjo izobrazbe in na zelo majhno število računovodskih servisov z zaposlenci s pridobljenim certifikatom oziroma omenjenima strokovnima nazivoma je bil rezultat pričakovan. Če bi računovodski servisi pripisovali tem kriterijem večji pomen, bi se njihovi zaposlenci dodatno izobraževali, posledica česar bi bila boljša izobrazbena struktura, ki pa praviloma zagotavlja večjo strokovnost opravljenih storitev. Povprečne ocene anketiranih podjetij so nekoliko višje kot povprečne ocene računovodskih servisov, zajetih v raziskavo. Podjetja želijo, da so njihove storitve opravljene strokovno, na kar vplivata znanje in izobraženost zaposlenih. Izjema je le zaračunavanje storitev po predpisani računovodski *tarifi*, ki so jo v povprečju anketirana podjetja postavila na zadnje mesto, iz česar sklepamo, kot smo že prej omenili, da so to predvsem podjetja, ki opravljene storitve plačujejo po ceni, nižji od veljavne računovodske tarife.

SKLEP

Cilj magistrskega dela je bil predstaviti računovodske servise in njihove stranke ter ugotoviti razlike med računovodskimi servisi in njihovimi strankami pri ocenjevanju kakovosti računovodij in računovodskih servisov, pri ocenjevanju dejavnikov, ki vplivajo na izbiro računovodskega servisa, ter pri opredeljevanju kriterijev, ki naj bi jih izpolnjeval vodja računovodskega servisa. Glede na to, da smo izsledke raziskave prikazovali sproti z analizo anketnega vprašalnika, je smiselno, da tukaj povzamemo le ključne ugotovitve.

Podjetja imajo pri organiziranju in vodenju računovodstva na voljo dve možnosti, in sicer organiziranje lastne računovodske službe ali prepustitev vodenja računovodstva zunanjim izvajalcem – računovodskim servisom. Računovodski servisi so po velikosti zelo majhna podjetja in imajo relativno malo zaposlencev. Med zaposlenci v računovodskih servisih prevladuje srednješolska izobrazba. Opazne so manjše razlike v stopnji izobrazbe glede na velikost servisa. Računovodski servisi z več zaposlenci zaposlujejo osebe z nekoliko višjo stopnjo izobrazbe, čeprav je tudi pri njih visok delež zaposlencev s srednješolsko izobrazbo.

Organizacija računovodstva pa se glede na velikost podjetja običajno razlikuje. Uporabnike storitev računovodskih servisov predstavljajo zaradi stroškovne razbremenitve predvsem po številu zaposlencev mikro podjetja, sledijo jim mala podjetja, srednje velikih je le za vzorec. Podjetij, ki zaposlujejo več kot 250 zaposlencev in bi po velikosti spadala v skupino velikih

podjetij, po raziskavi sodeč, med strankami računovodskih servisov ni oziroma jih je zelo malo, iz česar sklepamo, da imajo organizirano svoje lastno računovodstvo.

Za uspešno poslovanje podjetja je pomembna prava izbira računovodskega servisa, saj lahko prav ta pomaga k hitrejšemu razvoju podjetja. Podjetja lahko na podlagi kakovostnih in pravočasnih računovodskih informacij hitreje sprejemajo pravilne poslovne odločitve. Kot najpomembnejši dejavnik izbire računovodskega servisa so podjetja navedla prav kratek odzivni čas za rešitev svojih težav. Velik pomen pripisujejo tudi individualni obravnavi in temu, da jih računovodski servisi seznanjajo z novostmi, ki vplivajo na njihovo poslovanje. Pričakovano so podjetja visoko uvrstila tudi ceno, saj jih je večina izmed njih mnenja, da računovodstvo predstavlja nepotrebno opravilo za zadovoljitev države in ne orodja, ki pripomore k sprejemanju pravilnih odločitev. S tega vidika vidijo računovodstvo kot nepotreben strošek, zato želijo za storitve računovodenja plačati čim manj, hkrati pa od računovodskega servisa pričakujejo kakovost. Razlike med računovodskimi servisi in njihovimi strankami pri ocenjevanju dejavnikov kažejo, da računovodski servisi ne vedo točno, kaj podjetja dejansko pričakujejo od njihovih storitev in čemur dajejo največji pomen.

Računovodski servisi opravljajo za svoje stranke različne računovodske in neračunovodske storitve. Obseg in vsebina storitev pa se glede na velikost strank razlikujeta. Za po številu zaposlencev mikro in mala podjetja opravljajo predvsem storitve knjigovodstva, za srednje velika pa tudi ostale 3 funkcije računovodstva: računovodsko predračunavanje, računovodsko nadziranje in računovodsko analiziranje. Poleg teh storitev računovodski servisi opravljajo za svoje stranke tudi dodatne, neračunovodske storitve. V raziskavi so bila zajeta svetovanja na davčnem, finančnem in kadrovskem področju. Med njimi je v največji meri prisotno davčno svetovanje, v približno enaki meri pa sta zastopana finančno in kadrovske svetovanje.

Računovodske informacije, ki jih pripravljajo računovodski servisi, poleg podjetij uporabljajo tudi druge interesne skupine. Če želijo biti koristne, morajo biti pripravljene kakovostno. Kakovost računovodskih informacij pa je odvisna od kakovosti računovodskega servisa.

Ključ za uspešno opravljanje storitev računovodenja je dobro organiziran računovodski servis. Za dobro organizacijo so potrebni strokovno izobražen kader, ustrezna delovna sredstva, predvsem ustrezna računalniška in programska oprema, spremljanje zakonodaje, sposobnost hitrega prilagajanja zakonskim spremembam in novostim ter prevzemanje odgovornosti. Poleg tega mora računovodski servis vedeti, kje je zgornja meja števila strank, ki mu še omogoča kakovostno raven opravljanja storitev. Vodenje poslovnih knjig mora računovodski servis opravljati skladno z zakonskimi in podzakonskimi predpisi, računovodskimi standardi ter v skladu s pogodbo s stranko. Računovodski servis sme prevzeti le tiste storitve, ki jih je sposoben kakovostno in strokovno opraviti ter za katere je tudi usposobljen. Rečemo lahko, da v povprečju računovodski servisi svojim strankam ne nudijo storitev ustrezne kakovosti, saj glede na izobrazbeno strukturo in stanje pridobljenih certifikatov oziroma strokovnih nazivov v Sloveniji kakovostnih računovodskih servisov primanjkuje. Samoregulacija računovodske dejavnosti v Sloveniji očitno ne deluje, saj

računovodski servisi, ki ne izpolnjujejo kriterijev kakovosti, niso izločeni iz dejavnosti. Za dvig kakovosti računovodskih servisov je torej potrebna regulacija dejavnosti. S tem bi bila dosežena višja raven kakovosti, saj bi bili vsi samostojni računovodje in računovodski servisi, ki ne bi izpolnjevali zakonskih določb, izločeni iz dejavnosti.

Z analizo ocen kriterijev, ki vplivajo na kakovost računovodskih servisov, smo ugotovili, da večina računovodskih servisov ne dvomi o svoji kakovosti, čeprav v povprečju zaposlujejo zaposlence s prenizko stopnjo izobrazbe in brez pridobljenih ustreznih strokovnih nazivov oziroma certifikatov. Zato lahko rezultati raziskave služijo v poduk, da je treba dejavnost računovodskih servisov uzakoniti, saj bi s sprejetjem zakona na omenjenem področju dvignili kakovost računovodskih servisov. Poleg tega lahko rezultati služijo kot usmeritev računovodjem in računovodskim servisom, da ugotovijo, kateri neizpolnjeni dejavniki in kriteriji jim preprečujejo dosegati konkurenčno prednost.

LITERATURA IN VIRI

1. Arnold, J., Hope, T., & Southwort, A. (1985). *Financial Accounting*. London: Prentice Hall.
2. Arnold, J., & Turley, S. (1996). *Accounting for management decisions*. (3rd ed.) London: Prentice Hall.
3. Atkinson, A. A., Banker, D. R., Kaplan, S. R., & Young, S. M. (2001). *Management accounting*. (3rd ed.) New Jersey: Prentice Hall.
4. Barkley, M. (2009, 26. junij). Accounting Outsourcing: The Invaluable Benefits to Business Corps. Najdeno 20. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.articlesfyi.com/articles/59901/1/Accounting-Outsourcing---The-Invaluable-Benefits-to-Business-Corps/Page1.html>
5. Bebbington, J., Gray, R., & Laughlin, R. (2001). *Financial accounting: Practise and principles*. (3rd ed.) London: Thomson Learning.
6. Blatnik, K. (2009, julij-avgust). MSRP v svetu in EU. *Računovodstvo, davki, pravo* 7-8/09 (str. 23-31). Koper: Cedara d.o.o..
7. Čermelj, V. (2009). *Analiza strank računovodskega servisa*. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
8. Čok, M. (1998). *Dejanska stopnja davka od dobička v Republiki Sloveniji*. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
9. Davčna uprava Republike Slovenije. (b.l.). Obračun davka od dohodkov pravnih oseb. Najdeno 12. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/davek_od_dohodkov_pravnih_oseb_b_obrazci/obracun_davka_od_dohodkov_pravnih_oseb/
10. Davčna uprava Republike Slovenije. (b.l.). Organizacija in naloge davčne službe. Najdeno 12. avgusta 2011 na spletni strani http://www.durs.gov.si/si/o_davcni_upravi/organizacija_in_naloge_davcne_sluzbe/
11. Drury, C. (2004). *Management and cost accounting*. (6th ed.) London: Thomson Learning.

12. Gaspari, M. (2009, 29. januar). Grožnje z odškodninskimi tožbami povečujejo število zavarovancev. *Finance*, str. 23.
13. Glas, M. (2002). *Podjetništvo 3 - Poslovna znanja za uspešno poslovanje*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
14. Glautier, M., & Underdown, B. (1997). *Accounting theory and practice*. London: Pitman.
15. Glažar, T. (2007). *Trženje računovodskih storitev v Sloveniji*. Ljubljana: Inštitut za računovodstvo.
16. Glažar, T. (2009, 20. januar). Kriza: Poguba ali priložnost za računovodske servise. *Finance* 12/2009. Najdeno 21. januarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.finance-akademija.si/?go=article&id=235425>
17. Gospodarska zbornica Slovenije. (2011). Seznam oseb, ki so opravili izpit po programu usposabljanja za vodenje računovodskega servisa. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/promocija_dejavnosti_in_clanov_zrs/katalog_racunovodskih_servisov/osebe_ki_so_pridobile_listino_gzs_za_vodjo_racunovodskega_servisa/21672
18. Greaver, M. F. (1999). *Strategic Outsourcing: A structured Approach to Outsourcing Decisions and Initiatives*. New York: American Management Association.
19. Grilc, I. (2005). Teze zakona o računovodski dejavnosti. *Zbornik referatov 7. kongresa računovodskih servisov* (str. 23–34). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
20. Harbor, A. (2009, 7. marec). Accounting Outsourcing: Accounting Tasks Are Now Less Complicated. *Isnare Free Articles Directory*. Najdeno 20. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.isnare.com/?aid=272569&ca=Internet>
21. Hočevnar, M. (1999). Sodobna organizacija računovodskega servisa. *Zbornik referatov 1. kongresa računovodskih servisov* (str. 3–15). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
22. Hočevnar, M., Igličar, A., & S., Zaman, M. (2002). *Osnove računovodstva*. (2. dopolnjena izdaja). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
23. Horngren, T. C., Foster, G., & Datar, M. S. (2000). *Cost accounting*. New Jersey: Prentice-Hall International.
24. Horvat, R. (2003). Računovodski servisi v Sloveniji. *IKS 10/03* (str. 21-33). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
25. Horvat, T. (2003). *Priprava razkritij v letnem poročilu gospodarskih družb*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
26. Igličar, A., & Hočevnar, M. (1997). *Osnove računovodstva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
27. Ivanjko, Š. (2005). Odgovornost in zavarovanje odgovornosti računovodskih servisov. *Zbornik referatov 7. kongresa računovodskih servisov* (str. 35-52). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
28. Kavčič, S. (2001). Organizacijski ustroj računovodske službe in njeno razmerje do finančne službe. *Zbornik referatov 33. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 153-166). Portorož: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.

29. Kavčič, S. (2004). Delovanje sekcije računovodij ter pogled na položaj in vlogo računovodje. *Zbornik referatov 1. kongresa Slovenskega inštituta za revizijo*, (str. 87–103). Portorož: Slovenski inštitut za revizijo.
30. Kavčič, S., & Kelhar, P. (2004). Poklicna etika in odgovornost računovodij. *Zbornik referatov 36. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 127–137). Portorož: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
31. Kavčič, S. (2007). *Računovodski vidik javnih sredstev*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
32. *Kodeks poklicne etike računovodje*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo. Najdeno 8. decembra 2010 na spletnem naslovu: http://www.si-revizija.si/racunovodje/pravila_stroke.php
33. *Kodeks računovodskih načel*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo. Najdeno 8. decembra 2010 na spletnem naslovu: http://www.si-revizija.si/racunovodje/pravila_stroke.php
34. Kokotec - Novak, M. (2007). *Značilnosti in metodika davčnega in računovodskega svetovanja*. Gradivo pri predmetu Davčno in računovodsko svetovanje. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
35. Koletnik, F. (1995). Ali Slovenija potrebuje preizkušenega računovodjo. *Zbornik referatov 27. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 75–89). Portorož: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
36. Koletnik, F. (1996). *Računovodstvo za notranje uporabnike informacij*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije
37. Koletnik, F. & Koželj, S. (2005). *Redni in posebni računovodski izkazi*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
38. Koritnik - Rakela, S. (2009, 13. julij). Sprejet je bil mednarodni računovodski standard za mala in srednja podjetja. *Finance 133/2009*. Najdeno 20. marca 2011 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/252532>
39. Koželj, S. (1995). Vsebinske in organizacijske posebnosti računovodskih servisov. *Zbornik referatov 27. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 125–138). Portorož: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
40. Koželj, S. (1996). Sprejemanje računovodskih usmeritev. *Zbornik referatov 28. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 265–283). Portorož: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
41. Križ, T. (2008). *Vloga računovodskega servisa pri odločanju v malem podjetju*. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
42. Kunšek, M. (2010, 21. december). Letos izkaz vseobsegajočega donosa izdelajo tudi podjetja s SRS. *FinD- INFO*. Najdeno 13. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.findinfo.si/DnevneVsebine/Aktualno.aspx?id=61622>
43. Lončar, M. (2009). *Računovodstvo in finančno svetovanje*. Ljubljana: Leila d.o.o..
44. Macarol, B. (2001). Vloga in ustroj računovodskih servisov. *Zbornik referatov 33. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 137–151). Portorož: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
45. Mala splošna enciklopedija, a-g (1973). Ljubljana: Državna založba Slovenije.

46. Mayr, B. (2006). *Problemi računovodenja za odločanje v majhnem podjetju*. Ljubljana: JPA ABECEDA d.o.o.
47. *Mednarodni standardi računovodskega poročanja*. (2008). Najdeno 15. januarja 2011 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/msrp.php
48. Milost, F., & Milunovič, V. (2001). *Obdavčitev podjetij*. Koper: Visoka šola za management.
49. Novak, A. (2007). Glavne značilnosti računovodskega poročanja na podlagi MSRP. *Management* 4/2007. Najdeno 20. marca 2011 na spletnem naslovu http://www.fm-kp.si/zalozba/ISSN/1854-4231/2_345-361.pdf
50. Odar, M. (2011). Računovodsko poročanje za leto 2011. *IKS* 11/1-2 (str. 7- 38). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
51. *Outsourcing Accounting Services Gives Improved Results [Hitech Accounting Services]*. Najdeno 20. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.articlesbase.com/outsourcing-articles/outsourcing-accounting-services-gives-better-results-1048390.html>
52. Pikovnik, M. (2010, 2. november). Odličen računovodja in odličen računovodski servis: Je tudi vaš takšen? *Glas gospodarstva* 11/10 (str. 22- 23). Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije.
53. *Računovodstvo je skrbno urejeno*. (2010, 19. oktober). *Finance*, str. 31.
54. Scott, W.R. (2003). *Financial accounting theory*. (3rd ed.) Toronto: Prentice Hall.
55. Slovenski inštitut za revizijo. (2007). Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2006. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/letna_porocila.php
56. Slovenski inštitut za revizijo. (2008). Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2007. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/letna_porocila.php
57. Slovenski inštitut za revizijo. (2009). Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2008. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/letna_porocila.php
58. Slovenski inštitut za revizijo. (2010). Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2009. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/letna_porocila.php
59. Slovenski inštitut za revizijo. (2011). Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2010. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/letna_porocila.php
60. *Slovenski računovodski standardi*. (2006). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
61. Slovenski veliki leksikon, a-g (2003). Ljubljana: Mladinska knjiga Založba.
62. Snoj, B. (1999). Nekateri vidiki marketinškega managementa računovodskih storitev. *Zbornik referatov 1. kongresa računovodskih servisov* (str. 37-53). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
63. Snoj, B. (2000). Zadovoljstvo odjemalcev in njegovo merjenje v računovodskih servisih. *Zbornik referatov 2. kongresa računovodskih servisov* (str. 25-40). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.

64. Statistični urad Republike Slovenije. (2010, 25. november). Poslovanje podjetij po dejavnosti in velikostnih razredih, podrobni podatki, Slovenija, 2009. Najdeno 20. aprila 2011 na spletnem naslovu: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=3578
65. Stolowy, H., & Lebas, M. J. (2002). *Corporate financial reporting: A global perspective*. London: Thomson Learning.
66. Šalamun, A. (2011, 25. januar). Ne izbirajte servisa le po priporočilu. *Finance*, str. 22-23.
67. Šircelj, A. (2005). Organiziranost računovodske dejavnosti v državah članicah EU. *Zbornik referatov 7. kongresa računovodskih servisov* (str. 7-13). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
68. Taylor, D. H. & Glezen, G. W. (2007). *Revidiranje: Zasnove in postopki*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
69. Turk, I. & Melavc, D. (2001). *Računovodstvo*. Kranj: Založba Moderna organizacija.
70. Turk, I. (2004). *Pojmovnik računovodstva, financ in revizije*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
71. Turk, I., Kavčič, S., Kokotec - Novak, M., Koželj, S., & Odar, M. (2004). *Finančno računovodstvo- splošni del*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
72. Turk, I. (2009). *Temeljni ekonomski pojmovnik*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
73. Vezjak, B. (2011). Poslovno poročilo 2010. *IKS 11/4* (str. 128- 137). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
74. Wilkinson, J. W., & Cerullo, M. J. (1997). *Accounting information system*. (3rd ed.) Canada: Wiley.
75. Zakon o davčnem postopku. *Uradni list RS*. št. 117/2006, 24/2008- ZDDKIS, 125/2008, 20/2009- ZDoh-2D, 47/2009; Odl. US: U-I-54/06-32 (48/2009 popr.), 110/2009 (1/2010 popr.), 43/2010, 97/2010, 13/2011- UPB4.
76. Zakon o davku na dodano vrednost. *Uradni list RS*. št. 117/2006, 33/2009, 85/2009, 10/2010- UPB2, 85/2010, 13/2011- UPB3, 18/2011.
77. Zakon o davku od dohodka pravnih oseb. *Uradni list RS*. št. 117/2006, 90/2007, 56/2008, 76/2008, 92/2008, 5/2009, 96/2009, 43/2010.
78. Zakon o dohodnini. *Uradni list RS*. št. 117/2006, 33/2007; Odl. US: U-I-198/05-12, 45/2007; Odl. US: U-I-260/04-28, 90/2007, 10/2008, 78/2008, 92/2008, 125/2008, 20/2009, 10/2010, 13/2010, 28/2010- UPB5, 43/2010, 51/2010- UPB6, 106/2010, 9/2011- ZUKD-1, 13/2011- UPB7.
79. Zakon o gospodarskih družbah. (2006). *Uradni list RS*. št. 42/2006, 60/2006 popr., 26/2007- ZSDU-B, 33/2007- ZSReg-B, 67/2007- ZTFI (100/2007 popr.), 10/2008, 68/2008, 23/2009; Odl. US: U-I-268/06-35, 42/2009, 65/2009- UPB3, 83/2009; Odl. US: U-I-165/08-10, Up-1772/08-14, Up-379/09-8, 33/2011.
80. Zbornica računovodskih servisov. (2011a, 15. junij). O izboru Naj računovodski servis 2011. Najdeno 20. junija 2011 na spletnem naslovu: http://najrs.gzs.si/slo/o_izboru
81. Zbornica računovodskih servisov. (2011b). Register članov ZRS. Najdeno 30. aprila 2011 na spletnem naslovu: http://www.gzs.si/katalogi/zacetna_stran_kataloga.asp?kat=048

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketni vprašalnik - računovodski servisi	1
Priloga 2: Anketni vprašalnik - stranke	5
Priloga 3: Rezultati raziskave - računovodski servisi	9
Priloga 4: Rezultati raziskave - stranke	15
Priloga 5: Levenov preizkus enakosti varianc in rezultati t - testa za neodvisna vzorca - dejavniki izbire računovodskega servisa	21
Priloga 6: Levenov preizkus enakosti varianc in rezultati t - testa za neodvisna vzorca - kriteriji za oceno računovodje	24
Priloga 7: Levenov preizkus enakosti varianc in rezultati t - testa za neodvisna vzorca - kriteriji za oceno računovodskega servisa	27
Priloga 8: Levenov preizkus enakosti varianc in rezultati t - testa za neodvisna vzorca - kriteriji, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval	31

PRILOGE - KAZALO TABEL

Tabela 3.1: Rezultati raziskave - računovodski servisi	9
Tabela 4.1: Rezultati raziskave - stranke	15
Tabela 5.1: Opisne statistike - dejavniki izbire računovodskega servisa	21
Tabela 5.2: Primerjava aritmetičnih sredin dveh populacij - dejavniki izbire računovodskega servisa	22
Tabela 6.1: Opisne statistike - kriteriji za oceno računovodje	24
Tabela 6.2: Primerjava aritmetičnih sredin dveh populacij - kriteriji za oceno računovodje ..	25
Tabela 7.1: Opisne statistike - kriteriji za oceno računovodskega servisa	27
Tabela 7.2: Primerjava aritmetičnih sredin dveh populacij - kriteriji za oceno računovodskega servisa	28
Tabela 8.1: Opisne statistike - kriteriji, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval	31
Tabela 8.2: Primerjava aritmetičnih sredin dveh populacij - kriteriji, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval	32

Priloga 1: Anketni vprašalnik - računovodski servisi

1. Število let poslovanja vašega računovodskega servisa (vpišite ustrezno število):

2. Izobrazbena struktura zaposlencev v vašem računovodskem servisu (vpišite ustrezno število):

Stopnja izobrazbe:	Število zaposlencev:
V.	
VI.	
VII.	
VIII.	
Od tega:	
Pridobljen certifikat za vodjo servisa	
Davčni svetovalec	
Preizkušeni računovodja	
Računovodja	
Pooblaščen revizor	
Revizor	
Drugo (povejte kaj)	

3. Struktura vaših strank (vpišite ustrezno število):

	Število:
Gospodarske družbe	
- Od tega zavezane k reviziji	
Samostojni podjetniki	
Druge pravne osebe	
- Društva	
- Javni zavodi	
- Zasebni zavodi	

4. Fluktuacija strank v zadnjem letu (vpišite ustrezno število):

Stanje 31.12.2009	Št. izgubljenih strank	Št. pridobljenih strank	Stanje 31.12.2010

5. Kateri so najpogostejši razlogi za prekinitev sodelovanja s strankami (ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite; možnih je več odgovorov)?

- A- odhod strank zaradi previsoke cene
- B- plačilne nediscipline strank
- C- nespoštovanje dogovorjenih rokov s strani strank
- D- neupoštevanje pripomb in priporočil
- E- nezmožnost izpolnjevanja previsokih zahtev strank
- F- pomanjkanje časa
- G- računalniška in programska neopremljenost strank
- H- drugo(navedite):_____

6. Katere vrste storitev opravljate za svoje stranke (ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite; možnih je več odgovorov)?

- A- knjigovodenje
- B- priprava predpisanih letnih obračunov
- C- računovodsko predračunavanje
- D- računovodsko analiziranje
- E- računovodsko nadziranje
- F- davčno svetovanje
- G- finančno svetovanje
- H- kadrovske svetovanje
- I- drugo (navedite): _____

7. Za vsakega izmed spodaj navedenih kriterijev za oceno računovodje izrazite oceno, ki velja za vas (vpišite ustrezno številko, pri čemer naj številke pomenijo: 1- popolnoma ne drži, 2- ne drži, 3- deloma drži, 4- drži, 5- popolnoma drži)!

Kriterij:	Ocena:
Redno spremlja poslovanje vsake izmed strank	
Ima podporo specializiranih strokovnjakov	
Redno spremlja zakonodajo	
Redno se izobražuje	
Je zanesljiv	
Je natančen	
Je lojalen	
Je samostojen	
Je poklicno molčeč	
Je gospodaren	

Vir: Pikovnik, *Odličen računovodja in odličen računovodski servis: Je tudi vaš takšen?*, 2010, str. 22-23.

8. Za vsakega izmed spodaj navedenih kriterijev za oceno računovodskega servisa izrazite oceno, ki velja za vaš računovodski servis (vpišite ustrezno številko, pri čemer naj številke pomenijo: 1- popolnoma ne drži, 2- ne drži, 3- deloma drži, 4- drži, 5- popolnoma drži)!

Kriterij:	Ocena:
Zagotovljena stabilnost poslovanja	
Vodenje poslovnih knjig za širok spekter strank	
Izvajanje najcelovitejše, najzahtevnejše in raznovrstne storitve	
Ima sodoben informacijski sistem	
Ima razvit sistem za usposabljanje in razvoj zaposlencev	
Zaposlenci so strokovno neoporečni	
Pripravljanje razumljivih informacij različnim strankam	
Ima izdelan sistem obveščanja strank o zakonskih spremembah	
Individualna obravnava strank	
Zaračunana primerna cena	

Vir: Pikovnik, *Odličen računovodja in odličen računovodski servis: Je tudi vaš takšen?*, 2010, str. 22-23.

9. Razvrstite našteje lastnosti računovodskega servisa glede na pomen, ki ga po vašem mnenju Stranke upoštevajo pri izbiri računovodskega servisa (za vsako navedeno lastnost navedite pomembnost tako, da vsako lastnost oštevilčite od 1 do 10, pri čemer velja 1- najmanj pomembno in 10- najbolj pomembno)!

Lastnost:	Pomembnost:
Strokovnost in stalno izobraževanje zaposlencev	
Raznolikost storitev- pestrost ponudbe	
Raznolikost strank	
Številčnost strank	
Sodoben informacijski sistem	
Seznanjanje strank z novostmi, ki jih zadevajo	
Kratek odzivni čas za rešitev problema strank	
Individualna obravnava strank	
Urejeno zavarovanje poklicne odgovornosti	
Primerna cena	

10. Ali se strinjate s trditvijo, da bi morali vsi računovodski servisi svoje storitve zaračunavati po enakih cenah (npr. po veljavni računovodski tarifi), saj bi na ta način kakovost opravljenih storitev pridobila na pomenu (ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite)?

A- da

B- ne

11. Ali se strinjate, da bi morala biti računovodska dejavnost v Sloveniji zakonsko urejena (ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite)?

- A- da
B- ne

12. Ali poznate predlog zakona o računovodski dejavnosti, ki ga je pripravila Zbornica računovodskih servisov (ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite)?

- A- da
B- ne

13. Katera izmed spodaj naštetih zahtev, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval, se vam zdi najpomembnejša (razvrstite zahteve od 1 do 5, pri čemer velja 1- nepomembno, 2- manj pomembno, 3- srednje pomembno, 4- pomembno, 5- zelo pomembno)?

Zahteva:	Pomembnost:
Predpisana minimalna izobrazba	
Predpisane delovne izkušnje	
Pridobljen certifikat za vodjo servisa	
Pridobljen strokovni naziv računovodja oz. preizkušeni računovodja	
Zaračunavanje storitev po predpisani računovodski tarifi	

Priloga 2: Anketni vprašalnik - stranke

1. Število let poslovanja vašega podjetja (*vpišite ustrezno število*):

2. Organizacijska oblika vašega podjetja (*ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite*):

A- delniška družba

B- družba z omejeno odgovornostjo

C- samostojni podjetnik

D- drugo (navedite): _____

3. Pretežna dejavnost vašega podjetja (*ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite*):

A- proizvodnja

B- storitve

C- proizvodnja in storitve

4. Število zaposlenecv v vašem podjetju (*ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite*):

A- podjetje nima zaposlenecv

B- od 1 do 10

C- od 11 do 50

D- od 51 do 250

E- več kot 250

5. Ali ste od odprtja vašega podjetja že kdaj prekinili sodelovanje z računovodskim servisom (*ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite*):

A- da

B- ne

Če je bil odgovor na 5. vprašanje DA, odgovorite tudi na 6. vprašanje, sicer nadaljujte s 7. vprašanjem!

6. Kateri izmed navedenih razlogov, je bil vzrok za prekinitev sodelovanja z računovodskim servisom (*ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite*):

A- previsoka cena za opravljene storitve

B- računalniška in programska neopremljenost računovodskega servisa

C- nespoštovanje dogovorjenih rokov s strani računovodskega servisa

D- nestrokovno opravljene storitve

E- računovodski servis je prekinil sodelovanje

F- drugo (navedite): _____

7. Katere vrste storitev za vas opravlja računovodski servis (ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite; možnih je več odgovorov)?

- A- samo knjigovodenje
- B- priprava predpisanih letnih obračunov
- C- računovodsko predračunavanje
- D- računovodsko analiziranje
- E- računovodsko nadziranje
- F- davčno svetovanje
- G- finančno svetovanje
- H- kadrovsko svetovanje
- I- drugo (navedite): _____

8. Za vsakega izmed spodaj navedenih kriterijev za oceno računovodje izrazite oceno, ki velja za vašega računovodjo (vpišite ustrezno številko, pri čemer naj številke pomenijo: 1- popolnoma ne drži, 2- ne drži, 3- deloma drži, 4- drži, 5- popolnoma drži)!

Kriterij:	Ocena:
Redno spremlja poslovanje vsake izmed strank	
Ima podporo specializiranih strokovnjakov	
Redno spremlja zakonodajo	
Redno se izobražuje	
Je zanesljiv	
Je natančen	
Je lojalen	
Je samostojen	
Je poklicno molčeč	
Je gospodaren	

Vir: Pikovnik, *Odličen računovodja in odličen računovodski servis: Je tudi vaš takšen?*, 2010, str. 22-23.

9. Za vsakega izmed spodaj navedenih kriterijev za oceno računovodskega servisa izrazite oceno, ki velja za računovodski servis, ki za vas opravlja storitve računovodenja (vpišite ustrezno številko, pri čemer naj številke pomenijo: 1- popolnoma ne drži, 2- ne drži, 3- deloma drži, 4- drži, 5- popolnoma drži)!

Kriterij:	Ocena:
Zagotovljena stabilnost poslovanja	
Vodenje poslovnih knjig za širok spekter strank	
Izvajanje najcelovitejše, najzahtevnejše in raznovrstne storitve	
Ima sodoben informacijski sistem	
Ima razvit sistem za usposabljanje in razvoj zaposlencev	
Zaposlenci so strokovno neoporečni	
Pripravljanje razumljivih informacij različnim strankam	
Ima izdelan sistem obveščanja strank o zakonskih spremembah	
Individualna obravnava strank	
Zaračunana primerna cena	

Vir: Pikovnik, Odličen računovodja in odličen računovodski servis: Je tudi vaš takšen?, 2010, str. 22-23.

10. Razvrstite našteje lastnosti računovodskega servisa glede na pomen, ki ga dajete pri izbiri računovodskega servisa (za vsako navedeno lastnost navedite pomembnost tako, da vsako lastnost oštevilčite od 1 do 10, pri čemer velja 1- najmanj pomembno in 10- najbolj pomembno)!

Lastnost:	Pomembnost:
Strokovnost in stalno izobraževanje zaposlencev	
Raznolikost storitev- pestrost ponudbe	
Raznolikost strank	
Številčnost strank	
Sodoben informacijski sistem	
Seznanjanje strank z novostmi, ki jih zadevajo	
Kratek odzivni čas za rešitev problema strank	
Individualna obravnava strank	
Urejeno zavarovanje poklicne odgovornosti	
Primerna cena	

11. Ali se strinjate s trditvijo, da bi morali vsi računovodski servisi svoje storitve zaračunavati po enakih cenah (npr. po veljavni računovodski tarifi), saj bi na ta način kakovost opravljenih storitev pridobila na pomenu (ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite)?

A- da

B- ne

12. Ali se strinjate, da bi morala biti računovodska dejavnost v Sloveniji zakonsko urejena (ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite)?

- A- da
B- ne

13. Ali poznate predlog zakona o računovodski dejavnosti, ki ga je pripravila Zbornica računovodskih servisov (ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite)?

- A- da
B- ne

14. Katera izmed spodaj naštetih zahtev, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval, se vam zdi najpomembnejša (razvrstite zahteve od 1 do 5, pri čemer velja 1- nepomembno, 2- manj pomembno, 3- srednje pomembno, 4- pomembno, 5- zelo pomembno)?

Zahteva:	Pomembnost:
Predpisana minimalna izobrazba	
Predpisane delovne izkušnje	
Pridobljen certifikat za vodjo servisa	
Pridobljen strokovni naziv računovodja oz. preizkušeni računovodja	
Zaračunavanje storitev po predpisani računovodski tarifi	

15. Ali ste zadovoljni z opravljenimi storitvami vašega računovodskega servisa (ustrezno označite- obarvajte oz. osenčite)?

- A- da, popolnoma sem zadovoljen
B- da, vendar bi želel več informacij o mojem poslovanju
C- da, vendar je cena zaračunanih storitev previsoka
D- ne, nisem zadovoljen
E- drugo (navedite): _____

Priloga 3: Rezultati raziskave - računovodski servisi

Tabela 3.1: Rezultati raziskave - računovodski servisi

1. Povprečno število let poslovanja:		14,33	
2. Izobrazbena struktura zaposlencev:	Število	Delež	
a) V. stopnja	167	45,14%	
b) VI. stopnja	95	25,68%	
c) VII. stopnja	103	27,83%	
d) VIII. stopnja	5	1,35%	
Od tega:			
a) pridobljen certifikat za vodjo servisa	35	9,46%	
b) davčni svetovalec	13	3,51%	
c) preizkušeni računovodja	10	2,70%	
d) računovodja	34	9,19%	
e) pooblaščen revizor	0	0,00%	
f) revizor	1	0,27%	
g) drugo	0	0,00%	
3. Struktura strank:	Število	Delež	
a) gospodarske družbe	2188	44,82%	
b) gospodarske družbe, zavezane k reviziji	58	1,19%	
c) samostojni podjetniki	2087	42,75%	
d) društva	438	8,97%	
e) javni zavodi	33	0,68%	
f) zasebni zavodi	78	1,59%	
4. Povprečna stopnja fluktuacije strank v zadnjem letu:		15,97%	
5. Kateri so najpogostejši razlogi za prekinitev sodelovanja s strankami (možnih več odgovorov)?	Število	Delež	
a) odhod strank zaradi previsoke cene	34	36,56%	
b) plačilna nedisciplina strank	41	44,09%	
c) nespoštovanje dogovorjenih rokov s strani strank	29	31,18%	
d) neupoštevanje pripomb in priporočil	17	18,28%	
e) nezmožnost izpolnjevanja previsokih zahtev strank	5	5,38%	
f) pomankanje časa	1	1,08%	
g) računalniška in programska neopremljenost strank	1	1,08%	
h) drugo	36	38,71%	
6. Katere vrste storitev opravljate za svoje stranke(možnih več odgovorov)?	Število	Delež	
a) samo knjigovodenje	93	100,00%	
b) priprava predpisanih letnih obračunov	93	100,00%	
c) računovodsko predračunavanje	48	51,61%	
d) računovodsko analiziranje	67	72,04%	
e) računovodsko nadziranje	59	63,44%	
f) davčno svetovanje	74	79,57%	
g) finančno svetovanje	61	65,59%	
h) kadrovsko svetovanje	52	55,91%	
i) drugo	7	7,53%	
7. Za vsakega izmed spodaj navedenih kriterijev za oceno računovodje izrazite oceno, ki velja za vas!	Možnost izbire	Število	Delež
a) redno spremlja poslovanje vsake izmed strank			
	1- popolnoma ne drži	2	2,15%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	5	5,38%
	4- drži	45	48,39%
	5- popolnoma drži	41	44,09%
b) ima podporo specializiranih strokovnjakov			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

	2- ne drži	4	4,30%
	3- deloma drži	21	22,58%
	4- drži	45	48,39%
	5- popolnoma drži	23	24,73%
c) redno spremlja zakonodajo			
	1- popolnoma ne drži	1	1,08%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	4	4,30%
	4- drži	32	34,41%
	5- popolnoma drži	56	60,22%
d) redno se izobražuje			
	1- popolnoma ne drži	1	1,08%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	8	8,60%
	4- drži	36	38,71%
	5- popolnoma drži	48	51,61%
e) je zanesljiv			
	1- popolnoma ne drži	1	1,08%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	0	0,00%
	4- drži	34	36,56%
	5- popolnoma drži	58	62,37%
f) je natančen			
	1- popolnoma ne drži	1	1,08%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	0	0,00%
	4- drži	36	38,71%
	5- popolnoma drži	56	60,22%
g) je lojalen			
	1- popolnoma ne drži	1	1,08%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	2	2,15%
	4- drži	33	35,48%
	5- popolnoma drži	57	61,29%
h) je samostojen			
	1- popolnoma ne drži	1	1,08%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	2	2,15%
	4- drži	27	29,03%
	5- popolnoma drži	63	67,74%
i) je poklicno molčeč			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	1	1,08%
	4- drži	23	24,73%
	5- popolnoma drži	69	74,19%
j) je gospodaren			
	1- popolnoma ne drži	2	2,15%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	4	4,30%
	4- drži	36	38,71%
	5- popolnoma drži	51	54,84%
8. Za vsakega izmed spodaj navedenih kriterijev za oceno računovodskega servisa izrazite oceno, ki velja za vaš računovodski servis!			
	Možnost izbire	Število	Delež
a) zagotovljena stabilnost poslovanja			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	2	2,15%
	4- drži	43	46,24%
	5- popolnoma drži	48	51,61%
b) vodenje poslovnih knjig za širok spekter strank			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%
	2- ne drži	1	1,08%
	3- deloma drži	11	11,83%
	4- drži	50	53,76%
	5- popolnoma drži	31	33,33%
c) izvajanje najcelovitejših, najzahtevnejših in raznovrstnih storitev			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%
	2- ne drži	1	1,08%
	3- deloma drži	16	17,20%
	4- drži	50	53,76%
	5- popolnoma drži	26	27,96%
d) ima sodoben informacijski sistem			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	8	8,60%
	4- drži	40	43,01%
	5- popolnoma drži	45	48,39%
e) ima razvit sistem za usposabljanje in razvoj zaposlenecv			
	1- popolnoma ne drži	2	2,15%
	2- ne drži	5	5,38%
	3- deloma drži	29	31,18%
	4- drži	41	44,09%
	5- popolnoma drži	16	17,20%
f) zaposlenci so strokovno neoporečni			
	1- popolnoma ne drži	1	1,08%
	2- ne drži	2	2,15%
	3- deloma drži	9	9,68%
	4- drži	53	56,99%
	5- popolnoma drži	28	30,11%
g) pripravljanje razumljivih informacij različnim strankam			
	1- popolnoma ne drži	1	1,08%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	5	5,38%
	4- drži	47	50,54%
	5- popolnoma drži	40	43,01%
h) ima izdelan sistem obveščanja strank o zakonskih spremembah			
	1- popolnoma ne drži	1	1,08%
	2- ne drži	1	1,08%
	3- deloma drži	18	19,35%
	4- drži	40	43,01%
	5- popolnoma drži	33	35,48%
i) individualna obravnava strank			
	1- popolnoma ne drži	1	1,08%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	2	2,15%
	4- drži	19	20,43%
	5- popolnoma drži	71	76,34%
j) zaračunana primerna cena			
	1- popolnoma ne drži	3	3,23%
	2- ne drži	2	2,15%
	3- deloma drži	14	15,05%

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

	4- drži	35	37,63%
	5- popolnoma drži	39	41,94%
9. Razvrstite našete lastnosti računovodskega servisa glede na pomen, ki ga po vašem mnenju Stranke upoštevajo pri izbiri računovodskega servisa (razvrstite od 1 do 10, pri čemer je 1 najmanj pomembno in 10 najpomembnejše)!			
	Možnost izbire	Število	Delež
a) strokovnost in stalno izobraževanje zaposlenecv			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	4	4,30%
	4	3	3,23%
	5	23	24,73%
	6	4	4,30%
	7	11	11,83%
	8	19	20,43%
	9	7	7,53%
	10- najbolj pomembno	22	23,66%
b) raznolikost storitev- pestrost ponudbe			
	1- najmanj pomembno	4	4,30%
	2	4	4,30%
	3	5	5,38%
	4	0	0,00%
	5	11	11,83%
	6	14	15,05%
	7	30	32,26%
	8	8	7,53%
	9	7	7,53%
	10- najbolj pomembno	10	11,83%
c) raznolikost strank			
	1- najmanj pomembno	3	3,23%
	2	4	4,30%
	3	5	5,38%
	4	0	0,00%
	5	29	31,18%
	6	4	4,30%
	7	19	20,43%
	8	12	12,90%
	9	11	11,83%
	10- najbolj pomembno	6	6,45%
d) številčnost strank			
	1- najmanj pomembno	5	5,38%
	2	4	4,30%
	3	8	8,60%
	4	3	3,23%
	5	33	35,48%
	6	7	7,53%
	7	15	16,13%
	8	18	19,35%
	9	0	0,00%
	10- najbolj pomembno	0	0,00%
e) sodoben informacijski sistem			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	8	8,60%
	4	5	5,38%
	5	12	12,90%

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

	6	13	13,98%
	7	7	7,53%
	8	31	33,33%
	9	11	11,83%
	10- najbolj pomembno	6	6,45%
f) seznanjanje strank z novostmi, ki jih zadevajo			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	3	3,23%
	4	4	4,30%
	5	19	20,43%
	6	3	3,23%
	7	7	7,53%
	8	23	24,73%
	9	18	19,35%
	10- najbolj pomembno	16	17,20%
g) kratek odzivni čas za rešitev problema strank			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	8	8,60%
	4	0	0,00%
	5	4	4,30%
	6	7	7,53%
	7	0	0,00%
	8	11	11,83%
	9	33	35,48%
	10- najbolj pomembno	30	32,26%
h) individualna obravnava strank			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	7	7,53%
	4	0	0,00%
	5	0	0,00%
	6	5	5,37%
	7	0	0,00%
	8	18	19,35%
	9	26	27,96%
	10- najbolj pomembno	37	39,78%
i) urejeno zavarovanje poklicne odgovornosti			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	15	16,13%
	3	4	4,30%
	4	0	0,00%
	5	3	3,23%
	6	12	12,90%
	7	3	3,23%
	8	19	20,43%
	9	23	24,73%
	10- najbolj pomembno	14	15,05%
j) primerna cena			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	0	0,00%
	4	0	0,00%
	5	0	0,00%
	6	0	0,00%
	7	6	6,45%

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

	8	5	5,38%
	9	44	47,31%
	10- najbolj pomembno	38	40,86%
10. Ali se strinjate s trditvijo, da bi morali vsi računovodski servisi svoje storitve zaračunavati po enakih cenah (npr. po veljavni računovodski tarifi), saj bi na ta način kakovost opravljenih storitev pridobila na pomenu?		Število	Delež
a) da		63	67,74%
b) ne		30	32,26%
11. Ali se strinjate, da bi morala biti računovodska dejavnost v Sloveniji zakonsko urejena?		Število	Delež
a) da		85	91,40%
b) ne		8	8,60%
12. Ali poznate predlog zakona o računovodski dejavnosti, ki ga je pripravila Zbornica računovodskih servisov?		Število	Delež
a) da		70	75,27%
b) ne		23	24,73%
13. Katera izmed spodaj naštetih zahtev, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval, se vam zdi najpomembnejša?		Število	Delež
a) predpisana minimalna izobrazba			
	1- nepomembno	7	7,53%
	2- manj pomembno	7	7,53%
	3- srednje pomembno	15	16,13%
	4- pomembno	34	36,56%
	5- zelo pomembno	30	32,26%
b) predpisane delovne izkušnje			
	1- nepomembno	0	0,00%
	2- manj pomembno	8	8,60%
	3- srednje pomembno	7	7,53%
	4- pomembno	36	38,71%
	5- zelo pomembno	42	45,16%
c) pridobljen certifikat za vodjo servisa			
	1- nepomembno	4	4,30%
	2- manj pomembno	15	16,13%
	3- srednje pomembno	16	17,20%
	4- pomembno	43	46,24%
	5- zelo pomembno	15	16,13%
d) pridobljen strokovni naziv računovodja oz. preizkušeni računovodja			
	1- nepomembno	4	4,30%
	2- manj pomembno	17	18,28%
	3- srednje pomembno	22	23,66%
	4- pomembno	31	33,33%
	5- zelo pomembno	19	20,43%
e) zaračunavanje storitev po predpisani računovodski tarifi			
	1- nepomembno	3	3,23%
	2- manj pomembno	10	10,75%
	3- srednje pomembno	11	11,83%
	4- pomembno	19	20,43%
	5- zelo pomembno	50	53,76%

Priloga 4: Rezultati raziskave - stranke

Tabela 4.1: Rezultati raziskave - stranke

1. Povprečno število let poslovanja:			15,54
2. Organizacijska oblika podjetja:		Število	Delež
a) d.d.		1	1,79%
b) d.o.o.		30	53,57%
c) s.p.		18	32,14%
e) drugo		7	12,50%
3. Pretežna dejavnost podjetja:		Število	Delež
a) proizvodnja		7	12,50%
b) storitve		37	66,07%
c) proizvodnja in storitve		12	21,43%
4. Število zaposlencev:		Število	Delež
a) podjetje nima zaposlencev		8	14,28%
b) od 1 do 10		30	53,57%
c) od 11 do 50		15	26,79%
d) od 51 do 250		3	5,36%
e) več kot 250		0	0,00%
5. Ali ste od odprtja vašega podjetja že kdaj prekinili sodelovanje z računovodskim servisom?		Število	Delež
a) da		31	55,36%
b) ne		25	44,64%
6. Kateri izmed navedenih razlogov je bil vzrok za prekinitev sodelovanja z računovodskim servisom?		Število	Delež
a) previsoka cena za opravljene storitve		10	32,26%
b) računalniška in programska neopremljenost računovodskega servisa		2	6,45%
c) nespoštovanje dogovorjenih rokov s strani računovodskega servisa		3	9,68%
d) nestrokovno opravljene storitve		11	35,48%
e) računovodski servis je prekinil sodelovanje		2	6,45%
f) drugo		3	9,68%
7. Katere vrste storitev za vas opravlja računovodski servis (možnih več odgovorov)?		Število	Delež
a) samo knjigovodenje		48	85,71%
b) priprava predpisanih letnih obračunov		53	94,64%
c) računovodsko predračunavanje		9	16,07%
d) računovodsko analiziranje		13	23,21%
e) računovodsko nadziranje		16	28,57%
f) davčno svetovanje		31	55,36%
g) finančno svetovanje		24	42,86%
h) kadrovsko svetovanje		8	14,29%
i) drugo		7	12,50%
8. Za vsakega izmed spodaj navedenih kriterijev za oceno računovodje izrazite oceno, ki velja za vašega računovodjo!	Možnost izbire	Število	Delež
a) redno spremlja poslovanje vsake izmed strank			
	1- popolnoma ne drži	6	10,71%
	2- ne drži	8	14,29%
	3- deloma drži	17	30,36%
	4- drži	16	28,57%
	5- popolnoma drži	9	16,07%
b) ima podporo specializiranih strokovnjakov			
	1- popolnoma ne drži	2	3,57%
	2- ne drži	13	23,21%
	3- deloma drži	19	33,93%
	4- drži	12	21,43%
	5- popolnoma drži	10	17,86%
c) redno spremlja zakonodajo			

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

	1- popolnoma ne drži	0	0,00%
	2- ne drži	3	5,36%
	3- deloma drži	18	32,14%
	4- drži	19	33,93%
	5- popolnoma drži	16	28,57%
d) redno se izobražuje			
	1- popolnoma ne drži	1	1,79%
	2- ne drži	2	3,57%
	3- deloma drži	24	42,86%
	4- drži	17	30,36%
	5- popolnoma drži	12	21,43%
e) je zanesljiv			
	1- popolnoma ne drži	1	1,79%
	2- ne drži	6	10,71%
	3- deloma drži	15	26,79%
	4- drži	21	37,50%
	5- popolnoma drži	13	23,21%
f) je natančen			
	1- popolnoma ne drži	2	3,57%
	2- ne drži	4	7,14%
	3- deloma drži	21	37,50%
	4- drži	17	30,36%
	5- popolnoma drži	12	21,43%
g) je lojalen			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%
	2- ne drži	2	3,57%
	3- deloma drži	15	26,79%
	4- drži	22	39,29%
	5- popolnoma drži	17	30,36%
h) je samostojen			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%
	2- ne drži	1	1,79%
	3- deloma drži	14	25,00%
	4- drži	24	42,86%
	5- popolnoma drži	17	30,36%
i) je poklicno molčeč			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%
	2- ne drži	0	0,00%
	3- deloma drži	11	19,64%
	4- drži	24	42,86%
	5- popolnoma drži	21	37,50%
j) je gospodaren			
	1- popolnoma ne drži	5	8,93%
	2- ne drži	18	32,14%
	3- deloma drži	9	16,07%
	4- drži	13	23,21%
	5- popolnoma drži	11	19,64%
9. Za vsakega izmed spodaj navedenih kriterijev za oceno računovodskega servisa izrazite oceno, ki velja za računovodski servis, ki za vas opravlja storitve računovodenja!			
	Možnost izbire	Število	Delež
a) zagotovljena stabilnost poslovanja			
	1- popolnoma ne drži	3	5,36%
	2- ne drži	6	10,71%
	3- deloma drži	19	33,93%
	4- drži	18	32,14%
	5- popolnoma drži	10	17,86%

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

b) vodenje poslovnih knjig za širok spekter strank			
	1- popolnoma ne drži	3	5,36%
	2- ne drži	10	17,86%
	3- deloma drži	18	32,14%
	4- drži	14	25,00%
	5- popolnoma drži	11	19,64%
c) izvajanje najcelovitejših, najzahtevnejših in raznovrstnih storitev			
	1- popolnoma ne drži	2	3,57%
	2- ne drži	14	25,00%
	3- deloma drži	17	30,36%
	4- drži	12	21,43%
	5- popolnoma drži	11	19,64%
d) ima sodoben informacijski sistem			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%
	2- ne drži	9	16,07%
	3- deloma drži	12	21,43%
	4- drži	20	35,71%
	5- popolnoma drži	15	26,79%
e) ima razvit sistem za usposabljanje in razvoj zaposlencev			
	1- popolnoma ne drži	4	7,14%
	2- ne drži	7	12,50%
	3- deloma drži	16	28,57%
	4- drži	21	37,50%
	5- popolnoma drži	8	14,29%
f) zaposlenci so strokovno neoporečni			
	1- popolnoma ne drži	3	5,36%
	2- ne drži	9	16,07%
	3- deloma drži	10	17,86%
	4- drži	24	42,86%
	5- popolnoma drži	10	17,86%
g) pripravljanje razumljivih informacij različnim strankam			
	1- popolnoma ne drži	7	12,50%
	2- ne drži	9	16,07%
	3- deloma drži	14	25,00%
	4- drži	18	32,14%
	5- popolnoma drži	8	14,29%
h) ima izdelan sistem obveščanja strank o zakonskih spremembah			
	1- popolnoma ne drži	8	14,29%
	2- ne drži	11	19,64%
	3- deloma drži	12	21,43%
	4- drži	14	25,00%
	5- popolnoma drži	11	19,64%
i) individualna obravnava strank			
	1- popolnoma ne drži	0	0,00%
	2- ne drži	7	12,50%
	3- deloma drži	13	23,21%
	4- drži	19	33,93%
	5- popolnoma drži	17	30,36%
j) zaračunana primerna cena			
	1- popolnoma ne drži	7	12,50%
	2- ne drži	22	39,29%
	3- deloma drži	8	14,29%
	4- drži	11	19,64%
	5- popolnoma drži	8	14,29%
10. Razvrstite našete lastnosti računovodskega servisa glede na pomen, ki ga dajete pri izbiri računovodskega servisa!		Možnost izbire	Število Delež

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

a) strokovnost in stalno izobraževanje zaposlencev			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	2	3,57%
	4	4	7,14%
	5	0	0,00%
	6	0	0,00%
	7	6	10,71%
	8	12	21,43%
	9	12	21,43%
	10- najbolj pomembno	20	35,71%
b) raznolikost storitev- pestrost ponudbe			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	0	0,00%
	4	8	14,29%
	5	12	21,43%
	6	2	3,57%
	7	4	7,14%
	8	12	21,43%
	9	8	14,29%
	10- najbolj pomembno	10	17,86%
c) raznolikost strank			
	1- najmanj pomembno	4	7,14%
	2	0	0,00%
	3	4	7,14%
	4	8	14,29%
	5	6	10,71%
	6	12	21,43%
	7	8	14,29%
	8	6	10,71%
	9	2	3,57%
	10- najbolj pomembno	6	10,71%
d) številčnost strank			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	8	14,29%
	3	2	3,57%
	4	4	7,14%
	5	16	28,57%
	6	6	10,71%
	7	8	14,29%
	8	4	7,14%
	9	2	3,57%
	10- najbolj pomembno	6	10,71%
e) sodoben informacijski sistem			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	2	3,57%
	4	0	0,00%
	5	2	3,57%
	6	4	7,14%
	7	0	0,00%
	8	6	10,71%
	9	12	21,43%
	10- najbolj pomembno	30	53,57%
f) seznanjanje strank z novostmi, ki jih zadevajo			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

	2	0	0,00%
	3	0	0,00%
	4	0	0,00%
	5	0	0,00%
	6	2	3,57%
	7	0	0,00%
	8	6	10,71%
	9	14	25,00%
	10- najbolj pomembno	34	60,71%
g) kratek odzivni čas za rešitev problema strank			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	0	0,00%
	4	0	0,00%
	5	0	0,00%
	6	1	1,79%
	7	1	1,79%
	8	2	3,57%
	9	12	21,43%
	10- najbolj pomembno	40	71,43%
h) individualna obravnava strank			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	0	0,00%
	4	2	3,57%
	5	0	0,00%
	6	0	0,00%
	7	0	0,00%
	8	6	10,71%
	9	10	17,86%
	10- najbolj pomembno	38	67,86%
i) urejeno zavarovanje poklicne odgovornosti			
	1- najmanj pomembno	2	3,57%
	2	2	3,57%
	3	0	0,00%
	4	2	3,57%
	5	2	3,57%
	6	0	0,00%
	7	2	3,57%
	8	8	14,29%
	9	18	32,14%
	10- najbolj pomembno	20	35,71%
j) primerna cena			
	1- najmanj pomembno	0	0,00%
	2	0	0,00%
	3	0	0,00%
	4	0	0,00%
	5	0	0,00%
	6	0	0,00%
	7	4	7,14%
	8	12	21,43%
	9	10	17,86%
	10- najbolj pomembno	30	53,57%
11. Ali se strinjate s trditvijo, da bi morali vsi računovodski servisi svoje storitve zaračunavati po enakih cenah (npr. po veljavni računovodski tarifi), saj bi na ta način kakovost opravljenih storitev pridobila na pomenu?		Število	Delež
a) da		22	39,29%

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

b) ne	34	60,71%	
12. Ali se strinjate, da bi morala biti računovodska dejavnost v Sloveniji zakonsko urejena?	Število	Delež	
a) da	44	78,57%	
b) ne	12	21,43%	
13. Ali poznate predlog zakona o računovodski dejavnosti, ki ga je pripravila Zbornica računovodskih servisov?	Število	Delež	
a) da	8	14,29%	
b) ne	48	85,71%	
14. Katera izmed spodaj naštetih zahtev, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval, se vam zdi najpomembnejša?	Število	Delež	
a) predpisana minimalna izobrazba			
	1- nepomembno	2	3,57%
	2- manj pomembno	2	3,57%
	3- srednje pomembno	16	28,57%
	4- pomembno	14	25,00%
	5- zelo pomembno	22	39,29%
b) predpisane delovne izkušnje			
	1- nepomembno	0	0,00%
	2- manj pomembno	0	0,00%
	3- srednje pomembno	12	21,43%
	4- pomembno	20	35,71%
	5- zelo pomembno	24	42,86%
c) pridobljen certifikat za vodjo servisa			
	1- nepomembno	2	3,57%
	2- manj pomembno	2	3,57%
	3- srednje pomembno	12	21,43%
	4- pomembno	24	42,86%
	5- zelo pomembno	16	28,57%
d) pridobljen strokovni naziv računovodja oz. preizkušeni računovodja			
	1- nepomembno	4	7,14%
	2- manj pomembno	0	0,00%
	3- srednje pomembno	10	17,86%
	4- pomembno	22	39,29%
	5- zelo pomembno	20	35,71%
e) zaračunavanje storitev po predpisani računovodski tarifi			
	1- nepomembno	0	0,00%
	2- manj pomembno	4	7,14%
	3- srednje pomembno	18	32,14%
	4- pomembno	18	32,14%
	5- zelo pomembno	16	28,57%
15. Ali ste zadovoljni z opravljenimi storitvami vašega računovodskega servisa?	Število	Delež	
a) da, popolnoma sem zadovoljen	17	30,35%	
b) da, vendar bi želel več informacij o mojem poslovanju	12	21,43%	
c) da, vendar je cena zaračunanih storitev previsoka	19	33,93%	
d) ne, nisem zadovoljen	8	14,29%	
e) drugo	0	0,00%	

Priloga 5: Levenov preizkus enakosti varianc in rezultati t - testa za neodvisna vzorca - dejavniki izbire računovodskega servisa

Tabela 5.1: Opisne statistike - dejavniki izbire računovodskega servisa

Dejavniki izbire računovodskega servisa	Skupina	Število	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine
Strokovnost in stalno izobraževanje zaposlencev	Računovodski servis	93	7,26	2,151	0,223
	Stranke	56	8,36	1,930	0,258
Raznolikost storitev-pestrost ponudbe	Računovodski servis	93	6,48	2,292	0,238
	Stranke	56	7,14	2,153	0,288
Raznolikost strank	Računovodski servis	93	6,27	2,256	0,234
	Stranke	56	5,93	2,411	0,322
Številčnost strank	Računovodski servis	93	5,43	1,986	0,206
	Stranke	56	5,71	2,380	0,318
Sodoben informacijski sistem	Računovodski servis	93	6,86	1,982	0,205
	Stranke	56	8,86	1,783	0,238
Seznanjanje strank z novostmi, ki jih zadevajo	Računovodski servis	93	7,45	2,040	0,212
	Stranke	56	9,39	0,947	0,127
Kratek odzivni čas za rešitev problema strank	Računovodski servis	93	8,29	2,109	0,219
	Stranke	56	9,59	0,804	0,107
Individualna obravnava strank	Računovodski servis	93	8,59	1,912	0,198
	Stranke	56	9,39	1,246	0,166
Urejeno zavarovanje poklicne odgovornosti	Računovodski servis	93	6,98	2,758	0,286
	Stranke	56	8,29	2,395	0,320
Primerna cena	Računovodski servis	93	9,23	0,823	0,085
	Stranke	56	9,18	1,011	0,135

Tabela 5.2: Primerjava aritmetičnih sredin dveh populacij - dejavniki izbire računovodskega servisa

		Levenov preizkus enakosti varianc		T - test za neodvisna vzorca						
									Interval zaupanja (95%)	
Dejavniki izbire računovodskega servisa	Predpostavka	Vrednost Levenovega preizkusa	Pripadajoča stopnja značilnosti	Vrednost t-testa	Stopinje prostosti	Dvostranska točna stopnja značilnosti	Razlika med aritmetičnima sredinama	Ocena standardne napake razlike med aritmetičnima sredinama	Spodnja meja	Zgornja meja
Strokovnost in stalno izobraževanje zaposlencev	Predpostavka o enakosti varianc	4,617	0,033	3,137	147	0,002	1,099	0,350	0,407	1,791
	Predpostavka o neenakosti varianc			3,223	125,945	0,002	1,099	0,341	0,424	1,774
Raznolikost storitev- pestrost ponudbe	Predpostavka o enakosti varianc	0,727	0,395	1,739	147	0,084	0,659	0,379	-0,090	1,408
	Predpostavka o neenakosti varianc			1,766	121,785	0,080	0,659	0,373	-0,080	1,398
Raznolikost strank	Predpostavka o enakosti varianc	0,000	0,998	-0,869	147	0,386	-0,340	0,392	-1,114	0,434
	Predpostavka o neenakosti varianc			-0,855	110,006	0,395	-0,340	0,398	-1,129	0,449
Številčnost strank	Predpostavka o enakosti varianc	2,245	0,136	0,784	147	0,434	0,284	0,362	-0,432	1,000
	Predpostavka o neenakosti varianc			0,750	100,261	0,455	0,284	0,379	-0,467	1,036

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

		Levenov preizkus enakosti varianc		T - test za neodvisna vzorca						
									Interval zaupanja (95%)	
Dejavniki izbire računovodskega servisa	Predpostavka	Vrednost Levenovega preizkusa	Pripadajoča stopnja značilnosti	Vrednost t-testa	Stopinje prostosti	Dvostranska točna stopnja značilnosti	Razlika med aritmetičnima sredinama	Ocena standardne napake razlike med aritmetičnima sredinama	Spodnja meja	Zgornja meja
Sodoben informacijski sistem	Predpostavka o enakosti varianc	4,793	0,030	6,183	147	0,000	1,997	0,323	1,359	2,635
	Predpostavka o neenakosti varianc			6,347	125,665	0,000	1,997	0,315	1,374	2,620
Seznanjanje strank z novostmi, ki jih zadevajo	Predpostavka o enakosti varianc	44,456	0,000	6,692	147	0,000	1,941	0,290	1,368	2,515
	Predpostavka o neenakosti varianc			7,873	139,709	0,000	1,941	0,247	1,454	2,429
Kratek odzivni čas za rešitev problema strank	Predpostavka o enakosti varianc	28,834	0,000	4,415	147	0,000	1,299	0,294	0,718	1,880
	Predpostavka o neenakosti varianc			5,331	129,184	0,000	1,299	0,244	0,817	1,781
Individualna obravnava strank	Predpostavka o enakosti varianc	6,61	0,011	2,797	147	0,006	0,801	0,287	0,235	1,368
	Predpostavka o neenakosti varianc			3,095	146,040	0,002	0,801	0,259	0,290	1,313
Urejeno zavarovanje poklicne odgovornosti	Predpostavka o enakosti varianc	6,059	0,015	2,941	147	0,004	1,307	0,445	0,429	2,186
	Predpostavka o neenakosti varianc			3,046	128,823	0,003	1,307	0,429	0,458	2,156
Primerna cena	Predpostavka o enakosti varianc	8,306	0,005	-0,311	147	0,756	-0,047	0,152	-0,347	0,253
	Predpostavka o neenakosti varianc			-0,296	98,260	0,768	-0,047	0,160	-0,364	0,270

Priloga 6: Levenov preizkus enakosti varianc in rezultati t - testa za neodvisna vzorca - kriteriji za oceno računovodje

Tabela 6.1: Opisne statistike - kriteriji za oceno računovodje

Kriteriji za oceno računovodje	Skupina	Število	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine
Redno spremlja poslovanje vsakega izmed strank	Računovodski servis	93	4,32	0,768	0,080
	Stranke	56	3,25	1,210	0,162
Ima podporo specializiranih strokovnjakov	Računovodski servis	93	3,94	0,805	0,083
	Stranke	56	3,27	1,120	0,150
Redno spremlja zakonodajo	Računovodski servis	93	4,53	0,685	0,071
	Stranke	56	3,86	0,903	0,121
Redno se izobražuje	Računovodski servis	93	4,40	0,739	0,077
	Stranke	56	3,66	0,920	0,123
Je zanesljiv	Računovodski servis	93	4,59	0,612	0,063
	Stranke	56	3,70	1,008	0,135
Je natančen	Računovodski servis	93	4,57	0,615	0,064
	Stranke	56	3,59	1,023	0,137
Je lojalen	Računovodski servis	93	4,56	0,650	0,067
	Stranke	56	3,96	0,852	0,114
Je samostojen	Računovodski servis	93	4,62	0,641	0,066
	Stranke	56	4,02	0,798	0,107
Je poklicno molčeč	Računovodski servis	93	4,73	0,469	0,049
	Stranke	56	4,18	0,741	0,099
Je gospodaren	Računovodski servis	93	4,44	0,773	0,080
	Stranke	56	3,13	1,308	0,175

Tabela 6.2: Primerjava aritmetičnih sredin dveh populacij - kriteriji za oceno računovodje

		Levenov preizkus enakosti varianc		T - test za neodvisna vzorca						
									Interval zaupanja (95%)	
Kriteriji za oceno računovodje	Predpostavka	Vrednost Levenovega preizkusa	Pripadajoča stopnja značilnosti	Vrednost t-testa	Stopinje prostosti	Dvostranska točna stopnja značilnosti	Razlika med aritmetičnima sredinama	Ocena standardne napake razlike med aritmetičnima sredinama	Spodnja meja	Zgornja meja
Redno spremlja poslovanje vsakega strank	Predpostavka o enakosti varianc	17,082	0,000	-6,621	147	0,000	-1,073	0,162	-1,393	-0,752
	Predpostavka o neenakosti varianc			-5,951	82,072		-1,073	0,180	-1,431	-0,714
Ima podporo specializiranih strokovnjakov	Predpostavka o enakosti varianc	12,718	0,000	-4,220	147	0,000	-0,668	0,158	-0,980	-0,355
	Predpostavka o neenakosti varianc			-3,896	89,371		-0,668	0,171	-1,008	-0,327
Redno spremlja zakonodajo	Predpostavka o enakosti varianc	6,334	0,013	-5,116	147	0,000	-0,670	0,131	-0,928	-0,411
	Predpostavka o neenakosti varianc			-4,782	93,045		-0,670	0,140	-0,948	-0,392
Redno se izobražuje	Predpostavka o enakosti varianc	4,804	0,030	-5,370	147	0,000	-0,737	0,137	-1,008	-0,466
	Predpostavka o neenakosti varianc			-5,088	97,289		-0,737	0,145	-1,025	-0,450
Je zanesljiv	Predpostavka o enakosti varianc	19,662	0,000	-6,750	147	0,000	-0,895	0,133	-1,157	-0,633
	Predpostavka o neenakosti varianc			-6,012	79,806		-0,895	0,149	-1,191	-0,599

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

		Levenov preizkus enakosti varianc		T - test za neodvisna vzorca						
									Interval zaupanja (95%)	
Kriteriji za oceno računovodje	Predpostavka	Vrednost Levenovega preizkusa	Pripadajoča stopnja značilnosti	Vrednost t-testa	Stopinje prostosti	Dvostranska točna stopnja značilnosti	Razlika med aritmetičnima sredinama	Ocena standardne napake razlike med aritmetičnima sredinama	Spodnja meja	Zgornja meja
Je natančen	Predpostavka o enakosti varianc	21,837	0,000	-7,314	147	0,000	-0,981	0,134	-1,246	-0,716
	Predpostavka o neenakosti varianc			-6,501	79,300		-0,981	0,151	-1,281	-0,680
Je lojalen	Predpostavka o enakosti varianc	2,532	0,114	-4,802	147	0,000	-0,595	0,124	-0,840	-0,350
	Predpostavka o neenakosti varianc			-4,495	93,493		-0,595	0,132	-0,858	-0,332
Je samostojen	Predpostavka o enakosti varianc	1,336	0,250	-5,089	147	0,000	-0,606	0,119	-0,841	-0,371
	Predpostavka o neenakosti varianc			-4,823	97,336		-0,606	0,126	-0,855	-0,356
Je poklicno molčeč	Predpostavka o enakosti varianc	16,781	0,000	-5,574	147	0,000	-0,553	0,099	-0,749	-0,357
	Predpostavka o neenakosti varianc			-5,007	81,929		-0,553	0,110	-0,772	-0,333
Je gospodaren	Predpostavka o enakosti varianc	35,209	0,000	-7,726	147	0,000	-1,316	0,170	-1,652	-0,979
	Predpostavka o neenakosti varianc			-6,843	78,464		-1,316	0,192	-1,699	-0,933

Priloga 7: Levenov preizkus enakosti varianc in rezultati t - testa za neodvisna vzorca - kriteriji za oceno računovodskega servisa

Tabela 7.1: Opisne statistike - kriteriji za oceno računovodskega servisa

Kriteriji za oceno računovodskega servisa	Skupina	Število	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine
Zagotovljena stabilnost poslovanja	Računovodski servis	93	4,49	0,544	0,056
	Stranke	56	3,46	1,078	0,144
Vodenje poslovnih knjig za širok spekter strank	Računovodski servis	93	4,19	0,680	0,070
	Stranke	56	3,36	1,151	0,154
Izvajanje najcelovitejših, najzahtevnejših in raznovrstnih storitev	Računovodski servis	93	4,09	0,702	0,073
	Stranke	56	3,29	1,155	0,154
Ima sodoben informacijski sistem	Računovodski servis	93	4,40	0,645	0,067
	Stranke	56	3,73	1,036	0,138
Ima razvit sistem za usposabljanje in razvoj zaposlencev	Računovodski servis	93	3,69	0,897	0,093
	Stranke	56	3,39	1,107	0,148
Zaposlenci so strokovno neoporečni	Računovodski servis	93	4,13	0,755	0,078
	Stranke	56	3,52	1,128	0,151
Pripravljanje razumljivih informacij različnim strankam	Računovodski servis	93	4,34	0,684	0,071
	Stranke	56	3,20	1,242	0,166
Ima izdelan sistem obveščanja strank o zakonskih spremembah	Računovodski servis	93	4,11	0,827	0,086
	Stranke	56	3,16	1,345	0,180
Individualna obravnava strank	Računovodski servis	93	4,71	0,618	0,064
	Stranke	56	3,82	1,011	0,135
Zaračunana primerna cena	Računovodski servis	93	4,13	0,969	0,101
	Stranke	56	2,84	1,290	0,172

Tabela 7.2: Primerjava aritmetičnih sredin dveh populacij - kriteriji za oceno računovodskega servisa

		Levenov preizkus enakosti varianc		T - test za neodvisna vzorca						
									Interval zaupanja (95%)	
Kriteriji za oceno računovodskega servisa	Predpostavka	Vrednost Levenovega preizkusa	Pripadajoča stopnja značilnosti	Vrednost t-testa	Stopinje prostosti	Dvostranska točna stopnja značilnosti	Razlika med aritmetičnima sredinama	Ocena standardne napake razlike med aritmetičnima sredinama	Spodnja meja	Zgornja meja
Zagotovljena stabilnost poslovanja	Predpostavka o enakosti varianc	33,355	0,000	-7,735	147	0,000	-1,030	0,133	-1,294	-0,767
	Predpostavka o neenakosti varianc			-6,659	72,156	0,000	-1,030	0,155	-1,339	-0,722
Vodenje poslovnih knjig za širok spekter strank	Predpostavka o enakosti varianc	26,187	0,000	-5,582	147	0,000	-0,836	0,150	-1,133	-0,540
	Predpostavka o neenakosti varianc			-4,944	78,465	0,000	-0,836	0,169	-1,173	-0,500
Izvajanje najcelovitejših, najzahtevnejših in raznovrstnih storitev	Predpostavka o enakosti varianc	27,705	0,000	-5,265	147	0,000	-0,800	0,152	-1,101	-0,500
	Predpostavka o neenakosti varianc			-4,689	79,795	0,000	-0,800	0,171	-1,140	-0,461
Ima sodoben informacijski sistem	Predpostavka o enakosti varianc	18,311	0,000	-4,839	147	0,077	-0,666	0,138	-0,938	-0,394
	Predpostavka o neenakosti varianc			-4,331	81,056	0,000	-0,666	0,154	-0,972	-0,360

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

		Levenov preizkus enakosti varianc		T - test za neodvisna vzorca						
									Interval zaupanja (95%)	
Kriteriji za oceno računovodskega servisa	Predpostavka	Vrednost Levenovega preizkusa	Pripadajoča stopnja značilnosti	Vrednost t-testa	Stopinje prostosti	Dvostranska točna stopnja značilnosti	Razlika med aritmetičnima sredinama	Ocena standardne napake razlike med aritmetičnima sredinama	Spodnja meja	Zgornja meja
Ima razvit sistem za usposabljanje in razvoj zaposlencev	Predpostavka o enakosti varianc	4,008	0,047	-1,781	147	0,094	-0,295	0,166	-0,623	-0,032
	Predpostavka o neenakosti varianc			-1,691	97,925	0,000	-0,295	0,175	-0,642	-0,051
Zaposlenci so strokovno neoporečni	Predpostavka o enakosti varianc	19,075	0,000	-3,959	147	0,000	-0,611	0,154	-0,916	-0,306
	Predpostavka o neenakosti varianc			-3,598	84,984	0,001	-0,611	0,170	-0,949	-0,273
Pripravljanje razumljivih informacij različnim strankam	Predpostavka o enakosti varianc	29,117	0,000	-7,276	147	0,000	-1,148	0,158	-1,459	-0,836
	Predpostavka o neenakosti varianc			-6,359	75,395	0,000	-1,148	0,180	-1,507	-0,788
Ima izdelan sistem obveščanja o zakonskih spremembah	Predpostavka o enakosti varianc	25,531	0,000	-5,324	147	0,000	-0,947	0,178	-1,298	-0,595
	Predpostavka o neenakosti varianc			-4,753	80,388	0,000	-0,947	0,199	-1,343	-0,550
Individualna obravnava strank	Predpostavka o enakosti varianc	23,467	0,000	-6,661	147	0,000	-0,888	0,133	-1,152	-0,625
	Predpostavka o neenakosti varianc			-5,940	80,128	0,000	-0,888	0,150	-1,186	-0,591

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

		Levenov preizkus enakosti varianc		T - test za neodvisna vzorca						
									Interval zaupanja (95%)	
Kriteriji za oceno računovodskega servisa	Predpostavka	Vrednost Levenovega preizkusa	Pripadajoča stopnja značilnosti	Vrednost t-testa	Stopinje prostosti	Dvostranska točna stopnja značilnosti	Razlika med aritmetičnima sredinama	Ocena standardne napake razlike med aritmetičnima sredinama	Spodnja meja	Zgornja meja
Zaračunana primerna cena	Predpostavka o enakosti varianc	13,338	0,000	-6,929	147	0,000	-1,290	0,186	-1,658	-0,922
	Predpostavka o neenakosti varianc			-6,463	92,366	0,000	-1,290	0,200	-1,686	-0,893

Priloga 8: Levenov preizkus enakosti varianc in rezultati t - testa za neodvisna vzorca - kriteriji, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval

Tabela 8.1: Opisne statistike - kriteriji, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval

Kriteriji, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval	Skupina	Število	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine
Predpisana minimalna izobrazba	Računovodski servis	93	3,78	1,196	0,124
	Stranke	56	3,93	1,076	0,144
Predpisane delovne izkušnje	Računovodski servis	93	4,20	0,916	0,095
	Stranke	56	4,21	0,780	0,104
Pridobljen certifikat za vodjo servisa	Računovodski servis	93	3,54	1,079	0,112
	Stranke	56	3,89	0,985	0,132
Pridobljen strokovni naziv računovodja oziroma preizkušeni računovodja	Računovodski servis	93	3,47	1,138	0,118
	Stranke	56	3,96	1,095	0,146
Zaračunavanje storitev po predpisani računovodski tarifi	Računovodski servis	93	4,11	1,175	0,122
	Stranke	56	3,82	0,936	0,125

Tabela 8.2: Primerjava aritmetičnih sredin dveh populacij - kriteriji, ki naj bi jih vodja računovodskega servisa izpolnjeval

		Levenov preizkus enakosti varianc		T - test za neodvisna vzorca						
									Interval zaupanja (95%)	
Kriteriji, ki naj bi jih vodja izpolnjeval	Predpostavka	Vrednost Levenovega preizkusa	Pripadajoča stopnja značilnosti	Vrednost t-testa	Stopinje prostosti	Dvostranska točna stopnja značilnosti	Razlika med aritmetičnima sredinama	Ocena standardne napake razlike med aritmetičnima sredinama	Spodnja meja	Zgornja meja
Predpisana minimalna izobrazba	Predpostavka o enakosti varianc	0,297	0,586	0,736	147	0,463	0,144	0,195	-0,242	0,529
	Predpostavka o neenakosti varianc			0,756	125,696	0,451	0,144	0,190	-0,232	0,520
Predpisane delovne izkušnje	Predpostavka o enakosti varianc	0,283	0,595	0,068	147	0,946	0,010	0,147	-0,280	0,300
	Predpostavka o neenakosti varianc			0,071	130,484	0,944	0,010	0,141	-0,269	0,289
Pridobljen certifikat za vodjo servisa	Predpostavka o enakosti varianc	2,810	0,096	2,010	147	0,046	0,355	0,177	0,006	0,704
	Predpostavka o neenakosti varianc			2,056	124,384	0,042	0,355	0,173	0,013	0,697
Pridobljen strokovni naziv računovodja oziroma preizkušeni računovodja	Predpostavka o enakosti varianc	3,468	0,065	2,588	147	0,011	0,491	0,190	0,116	0,866
	Predpostavka o neenakosti varianc			2,613	119,597	0,010	0,491	0,188	0,119	0,863

»Se nadaljuje«

»Nadaljevanje«

		Levenov preizkus enakosti varianc		T - test za neodvisna vzorca						
									Interval zaupanja (95%)	
Kriterij, ki naj bi ga vodja izpolnjeval	Predpostavka	Vrednost Levenovega preizkusa	Pripadajoča stopnja značilnosti	Vrednost t-testa	Stopinje prostosti	Dvostranska točna stopnja značilnosti	Razlika med aritmetičnima sredinama	Ocena standardne napake razlike med aritmetičnima sredinama	Spodnja meja	Zgornja meja
Zaračunavanje storitev po predpisani računovodski tarifi	Predpostavka o enakosti varianc	2,759	0,099	-1,550	147	0,123	-0,286	0,185	-0,651	0,079
	Predpostavka o neenakosti varianc			-1,639	135,752	0,104	-0,286	0,175	-0,631	0,059